

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR
RIJEĆ

HRVATSKA

RIJEĆ

BROJ 727

24. OŽUJKA 2017. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451425001 >

INTERVJU:

**Tomislav
Žigmanov**

**Odluka Vijeća DSHV-a je
racionalna i odgovorna!**

SADRŽAJ:

6-7

Obilježen blagdan sv. Josipa,
praznik Hrvata u Srbiji

**Hrabro koristimo
svoja prava!**

10

Proširenje glazbenog
obrazovanja na hrvatskom jeziku
**Istureni odjel tambu-
re i u Monoštoru**

20-21

Primjeri dobre poduzetničke
prakse: Mišo Nagy Olajos, pro-
zvođač sušenog voća i povrća

**Udrživanje još
uvijek strano kod nas**

26-27

Jubilarna 40. moba na salašu
Bele Ivkovića

**S naraštaja
na naraštaj**

30-31

Tambura instrumental festival
u Subotici

Kada odlučuju nijanse

45

Tijana Kabić, trkačica

Trkački zalet

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODRBOR:

Vesna Prčić (predsjednica),
Ladislav Suknović (zamjenik predsjednice),
Martin Bačić, Antun Borovac, Josip Dumendžić,
Petar Pifat, Josip Stantić, Andrej Španović,
Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romicić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
Jelena Dulić Bako
(društvo)
Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)
ŠEF DOPISNIŠTVA I KOREKTOR:
Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)
TELEFON: ++381 24/55-33-55;
++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Register javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315
COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matica srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Glavne PORUKE

Koje su glavne poruke kandidata na predsjedničkim izborima u Srbiji? Bilo bi potrebno mnogo vremena kako bi se sustavno zabilježile i analizirale sve poruke predsjedničkih kandidata u kampanji. Ipak, poneki mediji su pokušali sistematizirati glavne stavove kandidata oko najvažnijih državnih pitanja. Radio *Slobodna Europa* istraživala je kako bi predsjednički kandidati rješavali pitanje Kosova, tko bi priznao njegovu neovisnost, tko je za nastavak europskog puta Srbije, a tko bi se okrenuo čvršćem savezu s Rusijom, kako gledaju na srebrenički genocid i je li vojna neutralnost zemlje održiva?

Od jedanaest kandidata, koliko ih ima, nitko ne priznaje neovisnost Kosova osim **Nenada Čanka** koji smatra da je Kosovo »izgubljeno dugogodišnjom pogrešnom politikom **Slobodana Miloševića**«.

Saša Janković i **Saša Radulović** smatraju da Srbija mora prihvati međunarodne presude o zločinima počinjenim u njeno ime, ostali kandidati smatraju kako su počinjeni masovni zločini, ali ne i genocid, i jedino Čanak priznaje genocid u kojem je, smatra, »tadašnja Srbija saučestvovala«.

Za članstvo u Europskoj uniji zalažu se Janković, **Vuk Jeremić**, **Aleksandar Vučić** i Čanak, za političku i vojnu neutralnost, odnosno odustajanje od eurointegracije su **Miroslav Parović**, **Aleksandar Popović**, **Vojislav Šešelj** i **Boško Obradović**, a ostali su za bliže odnose i ugledanje na zemlje EU i približavanje, ali bez uvjetovanja i postavljanja specijalnih zahtjeva od strane EU.

Za očuvanje i/ili jačanje veza s Rusijom su uz različita obrazloženja svi kandidati. I na koncu, u pogledu NATO-a većina kandidata je za vojnu neutralnost, dok jedino Čanak smatra kako politika vojne neutralnosti nije održiva i da Srbija treba ući u NATO.

Blic je osim ovih uključio i pitanje o pravima LGBT populacije. Janković smatra kako su oni još uvijek izloženi zlostavljanju, Vučić da je poboljšana suradnja i komunikacija s njima. Radulović smatra kako usvajanje djece treba omogućiti svim parovima koji ispunjavaju uvjete, dok su Obradović i Parović protiv legalizacije homoseksualnih brakova, a Šešelj smatra da bi ovo društvo bilo idealno kad ne bi postojao niti jedan homoseksualac. Ostali se nisu izjasnili po ovom pitanju.

Inače, prema Ustavu ovlaštenja predsjednika su da predstavlja Republiku Srbiju u zemlji i inozemstvu, da ukazom proglašava zakone, predlaže Narodnoj skupštini kandidata za predsjednika Vlade i nositelje drugih funkcija, postavlja i opoziva veleposlanike na osnovu prijedloga Vlade, daje pomilovanja i odlikovanja, te zapovijeda Vojskom i postavlja, unaprjeđuje i razrješava časnike Vojske Srbije.

Analitičari su još zapazili da se kandidati u najvećoj mjeri obraćaju starijoj populaciji, a da uglavnom zaboravljaju na mlade glasače, a o tome kako su se kandidati izjašnjavali o pitanjima vezanim uz položaj i prava nacionalnih manjina nitko u velikim medijima nije bio naročito zainteresiran, a i poruke upućene manjinama od kandidata općenito gledano su bile sporadične i vrlo površne. To pomalo čudi, jer će novoizabrani predsjednik prisegnuti da će »sve svoje snage posvetiti očuvanju suverenosti i cijelog teritorija Republike Srbije uključujući i Kosovo i Metohiju kao njen sastavni dio, kao i ostvarivanju ljudskih i manjinskih prava i sloboda, poštovanju i obrani Ustava i zakona, očuvanju mira i blagostanja svih građana Republike Srbije...«

J. D.

INFORMIRANJE na jezicima nacionalnih manjina

Centar za razvoj civilnog društva (CRCD) organizira idućeg tjedna raspravu povodom istraživanja »Informiranje na jezicima nacionalnih manjina – desetljeće poslige« i preporuka koje su nastale na temelju pomenutog istraživanja. Rasprava će biti održana u utorak, 28. ožujka, s početkom u 12 sati, u Kući ljudskih prava, Kneza Miloša 4, u Beogradu.

Preporuke koje su nastale na temelju ovog istraživanja trebaju pružiti doprinos izradi nove Medijske strategije Srbije. CRCD smatra kako je neophodno u ovaj proces uključiti i nacionalna vijeća nacionalnih manjina kako bi se došlo do finalnih i vjerođostojnih preporuka za informiranje na jezicima manjina u predstojećoj Medijskoj strategiji.

Uvodničari skupa su: **Kalman Kuntić**, autor analize tradicionalnih (tiskanih i elektroničkih) medija na manjinskim jezicima; **Miroslav Keveždi**, M.A., autor analize online medija na manjinskim jezicima i dr.sc. **Vladimir Ilić**, autor analize rezultata terenskog istraživanja manjinskih i višejezičnih medija.

Ovaj projekt se realizira uz potporu Fondacije za otvoreno društvo, Srbija.

J. D.

Izmijeniti zakon O PIO DOPRINOSIMA

» Z svih ministarstava dobili smo odgovor, pa čak i od predsjednika Srbije, da se slažu da zakon nije dobar i da će Ministarstvo financija izračunati koliki je katastarski prihod s jednog hektara, pa će se na temelju toga donijeti nov zakon, ali do danas to nije urađeno», stoji u priopćenju, što ga je u ime malih proizvođača javnosti uputio **Blaško Temunović**.

Uz podsjećanje kako je prošlo više od dvije i pol godine otako su mali proizvođači uputili peticiju s dvije tisuće potpisa ministarstvima za socijalna pitanja, financija i zdravlja, kao i predsjedniku Vlade, za izmjenu Zakona o PIO doprinosima, u tekstu se navodi kako niti na posljednjem sastanku (skupštinskog) Odbora za poljoprivredu o tome nije bilo niti riječi. Temunović ističe kako je katastarski prihod jedina osnova za plaćanje doprinosa, a ne otpisivanje kamata i reprogramiranje glavnice duga.

»Tražili smo da se naš zakon uskladi sa zakonima iz okruženja, gdje se ostavlja mogućnost poljoprivredniku da može plaćati, a i da se uvijek može odustati od plaćanja, a da se zdravstveno osiguranje plaća mjesečno i da poslije prestanka plaćanja nema nikakvih kamata ili dugovanja», stoji u priopćenju, uz napomenu kako su domaći poljoprivrednici diskriminirani u odnosu na one iz zemalja u okruženju.

U zaključku Temunović ističe kako se nada da će biti donešen novi zakon koji neće otimati imovinu i tjerati male proizvođače na ulicu.

»Nije pošteno da se nama prisilno naplaćuju PIO doprinosi, a zatim se tim novcem subvencioniraju veliki i finansijski jaki poljoprivrednici prilikom kupovine poljoprivrednih strojeva i traktora«, navodi se u tekstu.

Z. R.

NATJEČAJ Ministarstva pravde

Ministarstvo pravde Republike Srbije raspisalo je javni natječaj za dodjelu sredstava prikupljenih po osnovu odgađanja kaznenog gonjenja. Kako se navodi, cilj ovog natječaja je izbor subjekta čiji će projekt Komisija za provedbu natječaja predložiti Vladi poradi dodjele sredstava prikupljenih po osnovu odgađanja kaznenog gonjenja. Ukupan iznos sredstava koji je predviđen za dodejlu iznosi 351.509.000 dinara.

Pravo sudjelovanja imaju svi nositelji projekta iz oblasti javnog interesa (zdravstvo, kultura, prosvjeta, humanitarni rad i sl.) koji će se realizirati u 2017. proračunskoj godini (fizičke i pravne osobe, tijela, organizacije, javne ustanove, poduzetnici, udruge, fondovi, humanitarne organizacije).

Natječaj je otvoren do 10. travnja 2017. godine, a prijave se podnose u pisanim obliku, neposredno ili poštom preporučeno.

Cjeloviti tekst natječaja dostupan je na internetskoj stranici Ministarstva – www.mpravde.gov.rs.

D. B. P.

STAROSNA, ali ne i POLITIČKA mirovina

Predsjednik Srbije **Tomislav Nikolić** najavio je da će 31. svibnja, kada mu istekne petogodišnji mandat, podnijeti zahtjev za umirovljenje, ali je istaknuo da to ne znači i povlačenje iz politike, pišu beogradski mediji.

»Ispunio sam sve uvjete za mirovinu, jedino me još funkcija drži. Podnijet ću zahtjev već 31. svibnja, čim mi istekne mandat. Imam 65 godina i 45 godina staža. Cijelog života radim, osim razdoblja služenja vojnog roka«, rekao je Nikolić za beogradski tabloid *Kurir*.

Aktualni srpski predsjednik naglasio je kako to ne znači da će otići u političku mirovinu, već za sada samo u starosnu.

Po važećem zakonu, Tomislav Nikolić bi po isteku mandata, kao i svi predsjednici dosad, imao pravo na određene povlastice, ako ne ugovori neku političku dužnost. To podrazumijeva pravo na ured, savjetnika tajnika, tjelohranitelje, službeni automobil, status počasnog predsjednika i diplomatsku putovnicu. Zakon o predsjedniku predviđa da šest mjeseci po završetku mandata Nikolić prima punu predsjedničku plaću koja iznosi 130.000 dinara, nešto više od tisuću eura, a mirovina mu treba iznositi oko 80 posto predsjedničke plaće.

HRT u travnju ponovno snima u Subotici

Dokumentarac o »polivačima«

Ekipa Hrvatske televizije od 12. do 20. travnja počet će sa snimanjem dokumentarne emisije pod radnim nazivom *Bunjevački polivači*. Kako i sam naziv kaže, riječ je o dokumentarnoj emisiji u kojoj će naglasak biti na bilježenju običaja za *Vodeni ponedjeljak*.

Ivan Ušumović i Aleksej Gotthardi Pavlovsky

Kako za *Hrvatsku riječ* kaže koscenarist i urednik emisije pučke i predajne kulture na HRT-u **Aleksej Gotthardi Pavlovsky**, koji je zajedno s redateljem **Brankom Ištvančićem** ovih dana boravio u Subotici, u *Bunjevačkim polivačima* pojavit će se pripadnici starije, srednje i mlađe generacije koji će iz svog ugla govoriti o tome kako je ovaj običaj izgledao nekad a kako danas. Osim »polivača«, ekipa HRT-a će tijekom osam dana snimiti i druge običaje vezane za Uskrs, poput šaranja jaja, blagoslova hrane na Veliku subotu, čuvara Božjeg groba... Dokumentarna emisija o uskrsnim običajima bunjevačkih Hrvata bit će snimana u Subotici, Tavakutu, Đurđinu i drugim okolnim mjestima, a prikazivanje na Hrvatskoj televiziji planirano je sljedeće godine. Tijekom snimanja u travnju ekipa HRT-a će u Subotici premijerno prikazati i u rujnu prošle godine završeni dokumentarni film *Pisme, bande, ljudi* o subotičkim tamburašima.

Po riječima Pavlovskog, Hrvatska televizija će još nekoliko puta ove godine boraviti u Subotici kako bi snimila i materijal za dokumentarne filmove o bunjevačkim nošnjama, te običajima vezanim uz *Dužjancu* i Božić.

Z. R.

VKK o uništavanju murala: NAPAD NA BAŠTINU

»Rušenje, žbukanje ili prekrečavanje murala u centru Novog Sada pokazalo je ne samo stanje zaštite kulturnog blaga u Novom Sadu nego i elementarno ne razumijevanje umjetnosti, estetike, a u slučaju uništavanja djela uglednog umjetnika **Guillermo Remedea** – ni etike, ni morala. Ovakav postupak gradskih vlasti u dosluhu s visokim duhovnim dužnosnikom koji se već godinama nezakonito mijese u svjetovne poslove, pokazuje jasno da je država još jednom ustuknula pred paralelnim utjecajima i neformalnim centrima moći koji djeluju u glavnom gradu Vojvodine. Mural svjetski poznatog umjetnika, urađen je uz pomoć Novosađana, ali i uz nesobičnu finansijsku pomoć švicarskog nevladinog sektora«, navodi se u priopćenju Vojvođanskog kulturnog kluba *Vasa Stajić* kojeg potpisuje predsjednica **Vera Šoti**.

»Na novosadsku kulturnu baštinu izведен je pravi kulturološki urbicid, jer se buduća prijestolnica kulture sve više pretvara u grad bez fizionomije i kulturnog naslijeđa. Osim uništavanja kulturnih spomenika, ukazujemo na katastrofalna rješenja izgradnjom kule u centru grada, umjesto stare Komunalne banke, i rušenje armen-skog spomenika, pa najzad rušenja autentičnih kuća-trščara, preteča urbaniziranog Novog Sada. Sve to govori da će zarad nekog shopping mola, kockarnice ili prenoćišta, naš grad izgubiti svaki svoj civilizacijski korijen«, navodi se dalje u tekstu.

Stoga VKK *Vasa Stajić* poziva nadležne da pronađu, objelodane imena odgovornih za uništenje murala, kao i da privedu pravdi počinitelje.

»Naravno, gradska vlast bi morala u sljedećim sličnim situacijama reagirati pravovremeno i preventivno, čuvajući kulturni identitet glavnog grada Vojvodine. Drugačije reagiranje stvorit će samo nove afere«, zaključuje se u priopćenju.

Zajednički projekt Rume i Našica

Umrežavanje gradova i uključivanje građana za zaštitu vodnih resursa u Europi naziv je projekta na kojem sudjeluje općina Ruma i grad Našice iz Hrvatske. Prošlog tjedna projekt je započeo u Rumi potpisivanjem Memoranduma o suradnji. Projekt se financira od strane Europske unije u okviru programa *Europa za građane*, a za tu namjenu odobreno je oko 142 tisuće eura. Osim Rume i Našica, na projektu sudjeluju i gradovi iz Češke, Bugarske, Mađarske i Slovenije. Na sastanku koji je održan u Rumi istaknuto je kako su sve lokalne zajednice koje sudjeluju na projektu bogate vodnim resursima, tako da je on (projekt) koristan za razmjenu iskustava. Projekt *Umrežavanje gradova i uključivanje građana za zaštitu vodnih resursa u Europi* završava sljedeće godine, kada će se ponovno svi partneri sastati u Rumi.

S. D.

Tema

Obilježen blagdan sv. Josipa, praznik Hrvata u Srbiji

Hrabro koristimo SVOJA PRAVA!

Prije 330 godina, odlukom Hrvatskog sabora iz 1687., sveti Josip je postao nebeski zaštitnik hrvatskog naroda. Njegov blagdan, kao jedan od svojih četiri praznika, a prema odluci Hrvatskog nacionalnog vijeća iz 2005., slavi i hrvatska zajednica u Srbiji.

Svetom misom u Franjevačkoj crkvi te svečanom akademijom u velikoj vijećnici Gradske kuće ovaj je praznik obilježen prošloga četvrtka u Subotici, okupivši pripadnike hrvatske zajednice iz različitih dijelova države.

Odvažnost i samopoštovanje

Predsjednik HNV-a **Slaven Bačić** je u svojem govoru pozvao Hrvate u Srbiji da hrabro koriste svoja manjinska prava.

»Hrvati su manjina koja baš i nije najomiljenija u ovom društvu, ali zbog toga ne smijemo biti defetištički raspoloženi. Na nama samima je da unatoč tomu inzistiramo na ostvarivanju naših manjinskih prava. Pa i onda kada to nije nimalo jednostavno«, kazao je Bačić.

On je pripadnike zajednice pozvao da svoju djecu upisuju u hrvatske odjele, čitaju i gledaju hrvatske medije, čitaju knjige

ovdašnjih hrvatskih nakladnika, inzistiraju na izdavanju dvojezičnih dokumenata, sudjeluju u radu hrvatskih udruga...

»Samо na taj način možemo pokazati svoju odvažnost i ustrajnost. Samo ukoliko vlastitim primjerom hrabro ostvarujemo svoja manjinska prava pokazat ćemo da cijenimo sebe, a onda će nas i drugi doista i uvažavati. Sve ovo, naravno, nije uvijek jednostavno jer uvijek postoji strah i živo sjećanje na tragične devedesete godine. Biti Hrvat u Srbiji nije nimalo lako ... Međutim, uvjeren sam da su ta vremena nepovratno iza nas i da moramo nastupati hrabro u segmentu našeg manjinskog života i samo tako možemo pobijediti one koji nas žele zaplašiti«, kazao je Bačić.

Bačić je također izrazio nadu u pozitivno rješavanje otvorenih pitanja s kojima se ovdašnji Hrvati susreću – poput garantiranih mandata na republičkoj, pokrajinskoj i lokalnim razinama ili *bunjevačkog pitanja* – uz napomenu da ih hrvatska zajednica neće moći rješavati sama, zbog teškoća u partnerskom

dijalogu s vlastima, već da će joj u tome biti potrebna pomoć Hrvatske.

Snažnija potpora iz matice

Milan Bošnjak iz Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske je kazao kako Hrvatska na poseban način brine o potrebama, položaju i interesima Hrvata u Srbiji.

»Mi smo i dosad davali potporu brojnim programima i projektima kojim su hrvatske udruge, institucije i organizacije obavljale brojne aktivnosti u cilju održavanja svog hrvatskog identiteta, učvršćivale svoje zajednice i razvijale brojne projekte. To ćemo naravno činiti dalje. Ove su godine sredstva koje Vlada RH, preko Državnog ureda, a onda u suradnji s Veleposlanstvom RH u Beogradu, namjenjuje za programe i projekte hrvatskih udruga povećana za 70 posto. Nadam se da će se to vidjeti i na pojačanim aktivnostima koje će se moći realizirati«, rekao je Bošnjak.

Misa u Franjevačkoj crkvi

Veleposlanik Hrvatske u Srbiji **Gordan Markotić** pozvao je sve hrvatske udruge i pojedince širom Srbije na daljnje učvršćivanje zajedništva unutar toga korpusa. Kako je poručio, Hrvatska, koja svojim nacionalnim manjinama osigurava sva prava sukladno najvišim međunarodnim standardima, i nadalje će aktivno sudjelovati na osiguravanju proklamiranih prava hrvatske manjine u Srbiji.

Dosljedna primjena sporazuma

Glede prava demokratske participacije Markotić je naglasio važnost dosljedne primjene sporazuma između Hrvatske i Srbije o zaštiti nacionalnih manjina, kao i primjene europskih vrijednosti i standarda na ovom području.

»Naravno, ne treba posebno spominjati važnost ostvarivanja prava na obrazovanje i informiranje na materinskom jeziku, te posebno u tom smislu pozdravljam potpisivanje sporazuma o osiguranju školskih udžbenika za osnovnu školu za pripadnike hrvatske nacionalne manjine. Nadam se da ćemo ovim putem nastaviti kada je riječ o udžbenicima za srednju školu«, kazao je veleposlanik.

Markotić je pohvalio dosadašnji angažman predstavnika HNV-a u pripremama Akcijskog plana za zaštitu nacionalnih manjina kao i praćenju provedbe aktivnosti iz usvojenog plana.

»Istodobno, želim uputiti poziv da se te aktivnosti i dalje nastave i intenziviraju«, kazao je Markotić te izrazio nadu da će u duhu prošle godine potpisane Deklaracije o unapređenju odnosa između Hrvatske i Srbije biti nastavljene aktivnosti na tom planu i rješavanja svih otvorenih pitanja.

U kulturno-umjetničkom dijelu programa nastupio je Tamburaški orkestar HGU *Festival bunjevački pisama* iz Subotice, vokalne solistice **Ines Bajić** i **Martina Čeliković**, dječji zbor župe sv. Josipa Radnika iz Đurđina, recitator **Luka Ješić** te ženska pjevačka skupina HKUPD-a **Stanislav Prerek** iz Novog Sada.

Svečanosti su, među ostalim, nazočili i predstavnici hrvatskih ustanova, institucija i udruga, Katoličke crkve te pokrajinske i lokalne vlasti.

D. B. P.

Tema

Što razlikuje potpore poljoprivredi u **HRVATSKOJ i SRBIJI?**

Značajna sredstva iz EU

Poticaje za poljoprivredu Srbija isplaćuje iz svog proračuna * Hrvatska kao članica EU 65 posto sredstava osigurava iz europskih fondova

Ove godine poljoprivrednici u Srbiji dobit će iz agrarnog proračuna poticaje od 4.000 dinara po hektaru. U odnosu na neke prijašnje godine to je tri puta manje, a i ove godine izostali su poticaji za dizel gorivo. Istovremeno poljoprivrednici u Hrvatskoj, koja je članica Europske unije, dio su sustava zajedničke poljoprivredne politike koja se provodi u svim zemljama Unije. Taj zajednički sustav znači da je hrvatska poljoprivreda dio europske poljoprivrede i da načini financiranja i pravila vrijede u Hrvatskoj kao i u bilo kojoj drugoj zemlji EU.

Milijarde iz proračuna

U državnom proračunu Srbije izdvajanja za poljoprivredu ove godine bit će veća za oko osam posto, odnosno 3,3 milijarde dinara, ali to povećanje neće značiti veće direktnе poticaje za poljoprivrednu proizvodnju, jer će najveći dio tih sredstava

biti usmjeren na investicije. Pa čak i da nije tako ovo povećanje izdvajanja za agrar ne bi moglo pomoći da se direktni poticaji vrate na nekadašnji nivo. U prijevodu, to znači da će ratari ove godine moći računati na direktnе poticaje od 4.000 dinara po hektaru i to 2.000 za gnojivo i 2.000 za sjeme, a da ni ove godine regresiranog dizel goriva neće biti. Kasa iz koje će se ove godine financirati poljoprivredu »teška« je 43,8 milijardi dinara. Tih 43,8 milijardi dinara, osim za izravne poticaje za ratarsku proizvodnju, bit će iskorišteni i za poticaje u stočarskoj proizvodnji. Za proizvodnju u sustavu krava-tele predviđeno je 5.000 dinara po kravi. Za kvalitetne priplodne krmače i neraste uvećani su poticaji po grlu sa 7.000 na 10.000. Poticaji za tovjunadi su 10.000 po

grlu, za jarad i janjad 2.000 dinara, za tov svinja 1.000 dinara po grlu. Premije za mlijeko, usprkos nekim najavama da bi mogle biti i ukinute, ostaju sedam dinara po litri. Pčelari će po košnici dobiti 720 dinara umjesto dosadašnjih 600 dinara. Na pomoć iz agrarnog proračuna ove godine mogu računati i poljoprivrednici koji se bave voćarsko-vinogradarskom proizvodnjom jer mogu tražiti povrat od 50 posto uloženih sredstava za kupovinu specijaliziranih traktora, kao i polovicu vrijednosti investicije za hladnjake i za objekte za preradu. Toliki će biti povrat i za nove priključne strojeve za biljnu i stočarsku proizvodnju. Ono zbog čega poljoprivrednici najviše negoduju jest izostanak poticaja za dizel gorivo. S obzirom na cijenu koja je premašila 150 dinara i činjenici da veći dio te cijene čine državni nameti očekivali su poticaje, ali su i ove godine ostali bez te pomoći.

Izdašni EU fondovi

Za razliku od poljoprivrednika u Srbiji koji na crpkama dizel plaćaju po istoj cijeni kao i ostali potrošači poljoprivrednici u Hrvatskoj imaju pravo na takozvani plavi dizel, koji je jeftiniji. Cijena plavog dizela je 4,88 kuna (oko 80 dinara), dok je dizel za ostale potrošače 8,88 kuna (143 dinara). I nije to jedina razlika u visini i načinu isplate poticaja poljoprivrednicima u Srbiji i Hrvatskoj. Ono što čini suštinsku razliku jest činjenica da je Hrvatska punopravna članica Europske unije. Za izravna plaćanja poljoprivrednicima u Hrvatskoj u 2017. godini bit će isplaćeno 2,6 milijardi kuna (oko 40 milijardi dinara), što je 305 milijuna kuna više nego 2016. godine. Oko 65 posto sredstava namijenjenih

jednička poljoprivredna politika Unije odgovor je na potrebu stvaranja primjereno dohotka za 12 milijuna poljoprivrednika u Europskoj uniji, te osiguravanja stabilne opskrbe, raznolike i zdravstveno ispravne hrane za 500 milijuna građana EU. Dio tog jedinstvenog poljoprivrednog sustava Hrvatska je postala 1. srpnja 2013. godine. Preuzela je tada Hrvatska zakonodavstvo EU u svim područjima poljoprivredne politike. Kao i u svim zemljama članicama EU, provedbu fondova operativno provodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR), koja je po točno određenim kriterijima uspostavila Integrirani administrativni i kontrolni sustav (IAKS) preko kojeg sve zemlje članice EU zaprimaju, obrađuju i kontroliraju izravna plaćanja poljoprivrednicima. Izravna potpora je potpora koja se svake godine dodjeljuje poljoprivrednicima za biljnu i stočarsku proizvodnju, kao potpora njihovom dohotku, a poljoprivrednici se za nju prijavljuju jednom godišnje. Da bi ostvarili izravnu potporu, poljoprivrednici moraju obavljati poljoprivrednu djelatnost i biti upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava. Poljoprivredno zemljište koje poljoprivrednici obrađuju mora biti upisano u ARKOD sustav, a sva stoka evidentirana u Jedinstvenom registru domaćih životinja.

Osim izravnih poticaja, hrvatski poljoprivrednici mogu računati i na program ruralnog razvoja koji će se provoditi kroz desetke mjera za koje će biti ili već jesu objavljeni natječaji. Tu su potpore za ribarstvo, te tržište potpore za pčelarstvo, proizvodnju mlijeka, podizanje skladišta...

U razdoblju od 2014. do 2020. godine u kome se provodi Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske u hrvatsku poljoprivredu bit će uloženo 2,4 milijarde eura. Programom je definirano 16 mjera koje imaju za cilj povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, ali i unaprjeđenja životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima uopće. Većim dijelom ovaj Program bit će proveden sredstvima Europske unije putem Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, dok je ostatak sufinciran sredstvima državnog proračuna Hrvatske.

PREMIJA OSIGURANJA

Poljoprivredna gospodarstva u Hrvatskoj imaju pravo na sufinciranje troškova premije osiguranja usjeva, životinja i biljaka. Premija osiguranja pokriva štetu koja je veća od 30 posto vrijednosti godišnje proizvodnje. Iz proračuna se subvencionira 65 posto vrijednosti premije osiguranja, a najviše 75.000 eura. Troškovi premije osiguranja sufinciraju se i u Srbiji, ali se za razliku od Hrvatske subvencionira 40 posto vrijednosti premije osiguranja.

Izravnim plaćanjima u poljoprivredi, odnosno 1,7 milijardi kuna Hrvatska će povući iz Europskih fondova. I upravo činjenica da je Hrvatska u Europskoj uniji, a Srbija još uvijek ne, jedna je od bitnih razlika u potporama koje dobiva poljoprivreda. Krajem prošle godine za oko 100.000 poljoprivrednih gospodarstava isplaćen je predujam od oko 800 milijuna kuna, dok će ostatak direktnih poticaja poljoprivrednici dobiti tijekom ove godine. Ulaskom u EU Hrvatska je nacionalni sustav potpore zamijenila zajedničkom poljoprivrednom politikom Europske unije. Za-

Potpore za gospodarstva

Upravo sada je u Hrvatskoj u tijeku natječaj za potporu malim poljoprivrednim gospodarstvima, a kroz ovu mjeru pomoći bit će isplaćeno 150 milijuna kuna. Oko 85 posto tih sredstava osigurava EU, a ostatak Hrvatska. U mala poljoprivredna gospodarstva spadaju ona obiteljska gospodarstva koja ostvaruju godišnji prihod od 2.000 do 7.999 eura. U tijeku je i natječaj za mlade poljoprivrednike, a to su poljoprivrednici od 18 do 41 godine, koji podnesu poslovni plan ekonomski vrijedan od 8.000 do 49.999 eura. Sličnu mjeru ove godine uvela je i Srbija, i to prvi puta, a sredstva se mogu koristiti za nabavu traktora i druge poljoprivredne mehanizacije i priplodnog materijala. Biznis plan koji se podnosi je uprošćen u odnosu na druge mjerne. Za razliku od ostalih poticajnih mjera gdje se prvo realizira investicija pa tek onda čeka na povrat sredstava u slučaju potpore mlađim poljoprivrednicima, 75 posto od vrijednosti investicije dobiva se unaprijed, a ostatak nakon završetka investicije. Do odobravanja sredstava mlađi poljoprivrednici nemaju obvezu biti nositelji obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva.

Zlata Vasiljević

Još jedna inicijativa HNV-a za proširenjem glazbenog obrazovanja na hrvatskom jeziku

Istureni odjel tambure I U MONOŠTORU

Naš je cilj da što više mladih privučemo, jer tambura je dio baštine hrvatskog naroda na ovim prostorima, kaže dopredsjednica HNV-a za Sombor Snežana Periškić

Prigodnim nastupom mladih glazbenika, monoštorskim školarcima i njihovim roditeljima predstavljen je odjel tambure Glazbene škole Petar Konjović iz Sombora. Sin **Marine Marijanović** ima sedam godina i đak je prvak. Pažljivo je ispratio koncert tamburaša iz somborske škole i odmah odlučio da bi i on volio biti tako vrstan glazbenik. Ne protivi se ni mama Marina, pa će tako njen đak prvak iduće godine biti učenik glazbene škole i to u Monoštoru. Još nekoliko mališana i njihovih roditelja zainteresirano je za upis, a koliko će ih konačno i biti znat će se nakon ankete koja će biti provedena u školi. Ova inicijativa rezultat je napora Hrvatskog nacionalnog vijeća da se u monoštorskoj osnovnoj školi otvoriti istureni odjel tambure, i to na hrvatskom jeziku.

Prvi korak

»Zadovoljna sam što je jedan takav prijedlog stigao u našu školu i dajemo potporu toj ideji«, kaže ravnateljica Glazbene škole Petar Konjović **Milena Despotović**. »Znamo da je djeci koja žive na selu teško dolaziti do Sombora u glazbenu školu, jer to traži putovanje koje i košta i traje. Ovdje u Monoštoru rekla bih da ima talentirane djece. Poklopilo se i da jedna naša profesorica, koja bi mogla predavati i tamburu i solfeđo, živi u Monoštoru, tako da ima i mogućnosti i dobre volje. Ovo naše predstavljanje prvi je korak k realizaciji te zajedničke ideje. Na koncu, za otvaranje odjela potrebna je suglasnost Pokrajinskog tajništva za obrazovanje. S obzirom na to da je riječ o individualnoj nastavi, nije potrebno mnogo djece, već samo okvirni broj, kako bismo znali koliko bi to bilo sati«.

Otvaranje isturenog odjela u Monoštoru novi je iskorak i za glazbenu školu, s obzirom na to da bi Monoštor bio prvo selo gdje bi isturen odjel bio formiran.

»Ima škola isturen odjel u Odžacima i takav način nastave tamo funkcioniра već četiri godine, ali u selima do sada nismo otvarali odjele. Najideljanie je da učenici budu drugog i trećeg razreda redovne škole, ali ukoliko bude zainteresiranih i u starijim razredima bit će primljeni. U idealnom slučaju taj odjel bio bi otvoren iduće školske godine, a u drugoj varijanti godinu dana kasnije«, kaže ravnateljica somborske glazbene škole.

Na upit može li škola ispoštovati zahtjev HNV-a, a to je da se nastava odvija na hrvatskom s prilagođenim programom ona odgovara potvrđno. Postoji profesorica koja može satove držati na

hrvatskom, a škola je spremna i nastavni program prilagoditi specifičnostima koje se odnose na hrvatsku glazbenu tradiciju.

Interes postoji

Ravnateljica škole u Monoštoru **Marija Mrgić** kaže kako ova škola ne može osigurati kadar za ovaj istureni odjel, ali zato može ustupiti svoj prostor za nastavu.

»U ovisnosti od broja djece mi ćemo ustupiti jednu ili više učionica za nastavu. Mogu reći da su se mnogi roditelji već interesirali za glazbeni odjel i ono što nas čeka je anketa mađu djecom i roditeljima. Anketni listići su stigli u Monoštor, mi ćemo ih podijeliti roditeljima, a nakon izjašnjavanja s roditeljima koji žele upisati dječu bit će organiziran roditeljski sastanak, kako bismo se upoznali s načinom na koji je planirano organiziranje ove nastave. Spremni smo i radujemo se ovoj suradnji«, kaže Mrgić.

Promociji Glazbene škole Petar Konjović prisustvovala je i dopredsjednica HNV-a za Sombor **Snežana Periškić**, koja je istaknula da su razgovori o otvaranju odjela u Monoštoru u tijeku. »Satovi bi se održavali dva puta tjedno po pol sata tambure i dva puta tjedno po 45 minuta solfeda. Naš je cilj da što više mladih privučemo, jer tambura je dio baštine hrvatskog naroda na ovim prostorima. Za sada, i prije ankete, već imamo petero zainteresiranih učenika«, kaže dopredsjednica HNV-a.

Podsjetimo, ovo je drugi projekt ovoga tipa iniciran od HNV-a. Naime, od jeseni u osnovnoj školi u Sonti postoji tamburaški odjel na hrvatskom jeziku, kao istureni odjel Glazbene škole Stevan Hristić iz Apatina.

Z. Vasiljević

Odgovor na intervju s Josipom Ivankačić objavljen 17. ožujka pod naslovom
»Samo se iz pozicije može utjecati na odluke«

Neistinite i nepotpune INFORMACIJE

S pozivom na Zakon o javnom informiranju i medijima molim Vas da u istoj rubrici, na istoj stranici i pod istim naslovom, a uz označku »Odgovor« objavite odgovor na najvažnije neistinite i nepotpune informacije izrečene u intervjuu s **Josipom Ivankačićem** u Hrvatskoj riječi br. 726 od 17. ožujka 2017. koje se odnose na Hrvatsko nacionalno vijeće.

HNV objektivno ne može biti »totalitarna institucija«, jer riječ totalitaran (lat. totus – sav, novolat. totalitas – posvemašnji) označava politički rezim utemeljen na sveobuhvatnoj ideologiji i teroru koji kontrolira sva područja ljudskoga života (**Mussolinijeva Italija**, **Hitlerova Njemačka**, **Staljinov SSSR**), pa prema tome institucije ne mogu biti totalitarne. Ako je Vaša sugovornica mislila na totalitarnost kao istoznačnicu za sveobuhvatnost HNV-a, ni to nije točno, jer ima točno utvrđene zakonske nadležnosti, a svi subjekti u hrvatskoj zajednici su samostalni u radu.

Glede »ukidanja točke razno« na sjednicama Vijeća procedura predlaganja i usvajanja točaka dnevnog reda utvrđena je Poslovnikom. Bilo je slučajeva kada su pojedini vijećnici predlagali proširenje dnevnog reda točkom »razno«, ali prijedlog većinom glasova nije usvojen. Naime, Vijeće ima jasne zakonske nadležnosti i na sjednicama odlučuje o njima u okviru točaka dnevnog reda koje se odnose na konkretna pitanja. Postoje drugi načini za iznošenje »određene problematike«, »informiranje o događanjima u pojedinim krajevima«, »pohvale za rezultate« i »požaliti se na problem«, a držim da to nije točka »razno« na sjednicama HNV-a.

Sastav Izvršnog odbora, kao i samoga Vijeća, rezultat je izbora 2014. godine, pa vjerojatno u tome treba tražiti razlog zašto većina vijećnika na sjednicama podržava prijedloge odluka Izvršnog odbora, koji, dakle, uživa povjerenje većine vijećnika HNV-a. Tako je to, uostalom, i u ostalim demokratskim sustavima organizacije vlasti, u kojima i Vaša sugovornica sudjeluje na razini lokalne samouprave.

Što se tiče navodne informiranosti vijećnika o radu HNV-a i pojedinih dužnosnika, djelovanje Vijeća je posve transparentno, počev od informacija u hrvatskim medijima, napose u *Hrvatskoj riječi*, koja redovito prati aktivnosti tijela i dužnosnika Vijeća, zatim preko internetske i facebook stranice HNV-a, pa do javnih sjednica HNV-a na kojima se, među ostalim, razmatraju proračun HNV-a i izvješće ovlaštenog državnog revizora o financijskom poslovanju, zbog čega ne stoji tvrdnja da se novac troši netransparentno.

»Mišljenje« Vaše sugovornice da sklapanje ugovora o radu od strane predsjednika Vijeća »nije u skladu sa Statutom Vijeća«, nije točno jer prema čl. 7. st. 2. Zakona o nacionalnim vijećima, te čl. 27. st. 1. toč. 1.) Statuta HNV-a, predsjednik Vijeća zastupa i predstavlja Vijeće, prema tome u njegovom djelokrugu je i sklapanje ugovora o radu. Slobodan sam dodati da se poslovi međunarodnog tajnika i savjetnice za razvojne projekte financiraju isključivo projektno i da su od iznimnoga značenja za zahtjeve koji se stavljaju pred Vijeće u pristupnim pregovorima Srbije za članstvo u EU, ali i za stvaranje boljih uvjeta ostvarivanja nadležnosti Vijeća.

Veći broj telefonskih sjednica rezultat je vrlo kratkih rokova u kojima državna tijela gotovo svakog tjedna traže naše odluke, u kojima je nemoguće sazvati sjednicu Vijeća »uživo«. Alternativna, zakonska mogućnost, jeste da Vijeće povjeri Izvršnom odboru odlučivanje o pojedinim pitanjima iz nadležnosti Vijeća i da se te odluke odobravaju na prvoj narednoj sjednici Vijeća. Držim da je bolje da vijećnici budu pravodobno i izravno upoznati o svim pitanjima i da izravno odlučuju o tome, s čime se većina vijećnika i složila kada se na Vijeću raspravljalo o telefonskim sjednicama. No, o svim važnijim pitanjima Vijeće odlučuje na sjednicama uživo.

Prijedloge i odluke o raspodjeli sredstava HNV donosi na temelju samih projekata, a ne »podobnosti« udruga, a veći iznos sredstava za udruge koje su podržale izbornu listu kojoj sam bio na čelu, jednostavno je rezultat činjenice da je ovu listu podržalo mnogo više udruga nego drugu listu.

Elementarno neznanje pokazano je izjavom kako Hrvati u Srbiji »još uvijek nemaju formiran poseban birački popis«, iako je isti formiran još 2009. godine.

Glede navodne odgovornosti HNV-a zbog pitanja udžbenika za nastavu na hrvatskom, razlog zbog kojih do sada to nije bilo riješeno jeste što su, najprije, prosjetna tijela Republike Srbije odobravale tek simboličan broj udžbenika uvezenih iz Republike Hrvatske, a do prije 2 godine nisu željeli snositi ni troškove prijevoda i izrade udžbenika. Tek tada je došlo do promjene državne politike po ovom pitanju, prije svega zbog nezadovoljstva svih manjina stanjem s udžbenicima, kada je u pristupnim pregovorima za EU Srbija prihvatile obvezu rješavanja ovog problema.

dr. sc. Slaven Bačić
predsjednik HNV-a

Intervju

Predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov o nepodržavanju nijednog kandidata na izborima, te drugim pitanjima u vezi s položajem hrvatske zajednice u Srbiji

**Odluka Vijeća DSHV-a
JE RACIONALNA
I ODGOVORNA!**

Konfuziji zacijelo nećemo pridonijeti, budući da je ona ionako prevelika, ali ne zbog odluke DSHV-a * Ozbiljnih razgovora sa SNS-om, barem u formalno-proceduralnom smislu, uopće nije bilo, jer nije bilo spremnosti da se DSHV prihvati kao ravnopravni politički partner za dijalog o otvorenim pitanjima

Predizbornoj atmosferi – kojoj ne manjka konfuzije (razjednjena oporba), neodlučnosti (za koga glasovati) i inata (Preletačević) – uključio se i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini (DSHV). Prvo čudnim pozivom zastupnice iz redova ove stranke u Skupštini Vojvodine **Vesne Prčić** da ovdašnji Hrvati glasuju za kandidata **Aleksandra Vučića**, a zatim, nakon javno očitovanog čuđenja čelnog čovjeka zbog toga, i odlukom Vijeća DSHV-a da ne podrži nijednog od 11 kandidata nego da članovi, simpatizeri i ovdašnji Hrvati općenito sami izaberu koji će broj 2. travnja zaokružiti. Ovakav potez rukovodstva DSHV-a naišao je na različite reakcije, ne samo među članstvom nego i u javnosti uopće, te je on bio i dovoljan poticaj za uvod u današnji intervju s predsjednikom i zastupnikom u Skupštini Srbije **Tomislavom Žigmanovim**.

H R Zbog čega je DSHV nakon otvorene potpore Demokratskoj stranci i razmjerno predvidljivog ishoda prošlogodišnjih republičkih ishoda ovoga puta odustao od jednoznačne potpore nekom od 11 predsjedničkih kandidata?

To je odluka Vijeća DSHV-a donijeta poslije demokratske rapsprave! Ona je, uvjeren sam, racionalna i odgovorna, a temelji se na nekoliko razloga. Prvi je, za razliku od parlamentarnih izbora, da DSHV, posve logično, nema svojega kandidata za predsjednika Srbije. Drugi je što je raspoloženje unutar članstva glede podrške pojedinim kandidatima relativno pluralno, pa bi naše izričito opredjeljenje za jednog kandidata unutar stranke dodatno stvorilo nesporazume. Treći je razlog što od građana hrvatske nacionalnosti neće ovisiti ishod predstojećih izbora, te se u tom smislu snažilo uvjerenje da je mudrije sudjelovati u izbornoj utruci na način opisa, iz vizura interesa hrvatske zajednice, poželjne platforme demokraciji posvećenog kandidata, i tako očitovati interes i za budućnost Srbije. Dakle, ne znači da će DSHV biti po strani u predstojećim izborima. Naprotiv! S jedne strane, djelovat ćemo motivirajući da se Hrvati odazovu na izbore za predsjednika Srbije u što većem broju, a s druge strane jasno ćemo ukazivati što se od kandidata koji treba uživati povjerenje DSHV-a očekuje – ne samo kada je riječ o njegovoj predsjed-

ničkoj platformi, nego isto tako i o njegovoj dosadašnjoj političkoj praksi, a kroz vizuru načina odnosa spram ovdašnjih Hrvata. Inače, ovakav pristup poznat je i kod drugih manjinskih političkih stranaka – recimo, Samostalna demokratska srpska stranka (SDSS) na prošlim izborima za predsjednika Hrvatske također se ni na koji način nije eksplizite opredijelila.

H Niste li takvom odlukom pridonijeli stvaranju konfuzije unutar vlastitog biračkog tijela, što će vjerojatno ishoditi da se glasovi rasprše na više strana u korist jednog kandidata?

Konfuziji zacijelo nećemo pridonijeti, budući da je ona ionako prevelika, ali ne zbog odluke DSHV-a! Nama je daleko važnije da motiviramo što veći broj građana hrvatske nacionalnosti da izađu na izbore. Na prošlim izborima, u travnju 2016., jedna od glavnih značajki je bila ta da je u sredinama gdje u značajnijem broju žive Hrvati broj onih koji su izišli na izbore bio i do 10 posto manji od prosjeka. Tako je bilo i u Subotici. Razlog tomu je dakako strah, koji je posljedica kontinuiranog i snažnog antihrvatskog raspoloženja u srpskom državu te odsustva sustavnih mjera od strane vladajućih struktura da se problemi hrvatske zajednice počnu pozitivno razrješavati! Drugim riječima, nama je cilj da Hrvatima povratimo vjeru u važnost sudjelovanja u političkom životu i to na način da ih se ohrabri.

H Ima li promjena u odnosima sa Srpskom naprednom strankom, kako na najvišoj tako i na nižim razinama?

Kada je riječ o republičkoj i pokrajinskoj razini nikakvih promjena nema, to jest i dalje ne postoji čak ni elementarna komunikacija između dvije stranke. Slično je i kada je riječ o ovim razinama vlasti. Na nižim, pak, instancama, ne postoji nikakva službena komunikacija. Štoviše, svjedoci smo medijskih, ali i drugaćijih, negativnih odnosa ne samo spram DSHV-a nego i hrvatske zajednice u Srbiji uopće. Sjetite se samo Beške – u mjestu iz kojega je protjerano nekoliko stotina Hrvata SNS je organizirao predstavljanje knjige pravomoćno osuđene osobe za ratni zločin. Kako se osjećaju preostali Hrvati u Beškoj? Kako je rezultirala moja komunikacija s premijerom Vučićem kada sam u otvorenom pismu zatražio zaštitu zbog iznijetih prijetnji za skupštinskom govornicom u Subotici? Do danas odgovor nije stigao. Sjetite se i blokade otvaranja pregovaračkog poglavlja 26 od strane Hrvatske i optužbi da su ovdašnji pravaci hrvatske zajednice instrumentalizirali službeni Zagreb, koje su mediji naklonjeni vlasti danima ponavljali. Ili, kada se na prazniku hrvatske zajednice 15. prosinca prošle godine nitko od pozvanih republičkih, pokrajinskih i lokalnih dužnosnika nije ni pojavio. Što reći o skupu »Kultura i identitet Bunjevac«, koji je održan uz svu logističku strukturu predstavnika vlasti iz SNS-a? Jesu li to nove politike odnosa prema Hrvatima u Vojvodini? Na temelju tih činjenica jasno je da u odnosima SNS-a prema DSHV-u, nažlost, promjena nema.

H Jeste li, nakon nabrojanih rezultata njihove vladavine od prošlogodišnje pobjede, i dalje spremni na suradnju s tom strankom, uključujući i ulazak u koaliciju ukoliko vas pozovu?

Iz prethodnog pitanja je razvidno da o tako nečemu do sada nije bilo ni riječi! Suradnja između stranaka posljedica je nekakvog dogovora, a on je posljedica razgovora, za koji mora postojati spremnost. A ozbiljnih razgovora, barem u formalno-proceduralnom smislu, uopće nije bilo, jer nije bilo spremnosti da

se DSHV prihvati kao ravnopravni politički partner za dijalog o otvorenim pitanjima. Na koncu, suradnja može, a ne mora, završiti koalicijom – ona može biti i funkcionalna, no ni od toga za sada nema ništa. Istina, na susretu s tada tehničkim premijerom Srbije Aleksandrom Vučićem u Tavankutu bilo je riječi da će komunikacija s predstvincima vlasti započeti kako bi se istinski problemi hrvatske zajednice počeli rješavati. Maloprije sam rekao kako je to izostalo. Još treba reći da se Hrvatsko nacionalno vijeće obraćalo republičkoj razini vlasti po nekim pitanjima o kojima se razgovaralo, npr., vraćanje oduzete imovine – hrvatskih domova u Srijemskoj Mitrovici i Rumi po modelu kakav je u pojedinim slučajevima primijenjen u hrvatskoj prema srpskoj zajednici, tj. u formi poklona, budući da u redovitoj proceduri to nije moguće zbog nepostojanja pravnog sljedništva, ali je HNV upućen na redoviti put Agenciji za restituciju, koja takva ovlaštenja nema. Slučaj, pak, s rodnom kućom bana Jelačića je uistinu farsičan.

HR Je li Vesna Prćić jedina u DSHV-u koja je za suradnju sa SNS-om ili je jedina u stranci koja o tome javno govori?

Vjerojatno nije, no sigurno je da je, barem za sada, u apsolutnoj manjini. Maloprije sam rekao što treba prethoditi suradnji dviju političkih stranaka, a o tako nečemu govoriti javno i to u vrijeme predizborne kampanje i još s pozivom, bez ikakvog dogovora ili iznošenja namjere bilo kome u stranci, da se podrži kandidat SNS-a, jest politički ne samo nekorektno nego i krajnje neodgovorno, budući da je inicijalno dovelo do svojevrsne nestabilnosti unutar DSHV-a. Jedino, to nije slučaj ako iza toga ne stoje neki drugi motivi. Ili kakvi drugi razlozi! Recimo, da se smijeni predsjednik i izazove raskol u stranci, o čemu se u kuloarima govorilo a neki su koraci i poduzimani, ali bez uspjeha. Možda tako čemu u prilog govor i neviđena medijska prisutnost takvog nelegitimnog i posve usamljenog stajališta.

HR Što bi predstvincima manjina trebao biti prioritet u političkom djelovanju: borba za sudjelovanjem u vlasti ili nastojanje za provedbom Ustava, zakona i funkciranje institucija?

Odgovor bi dakako morao biti: na prvom mjestu je zalaganje za vladavinu prava, zauzimanje za izgradnju institucija, doprinos za kreiranje i provedbu (i manjinskih) politika te posvećenost za ostvarenje pravednosti u državi! To je politički normativ kojemu se približavaju države razvijene i konsolidirane demokracije. Otklone, pak, od toga imamo u tranzicijskim zemljama, to jest u zemljama s deficitima demokracije, gdje se naglasak u manjinskom političkom djelovanju stavlja na borbu za sudjelovanje u vlasti i namirivanju interesa za nacionalnu zajednicu koju predstavljate. To se zorno vidi na primjeru Srbije! U nekim uređenim državama manjine ni ne sudjeluju u političkom životu – recimo Lužički Srbici, kojih je nešto više od 200 tisuća u Njemačkoj, nemaju ni političku stranku, no njihov manjinski institucionalni okvir i ostvarivanje prava učinkovito funkcioniра putem neposredne i neometane primjene zakona. Tomu, pak, trebaju težiti i aktivnosti predstavnika, napose političkih, ovdašnjih nacionalnih manjina, a ne da se utrkuju u namirivanju svojih uskih interesa.

HR Koliko je onda točna kod nas uobičajena teza da je samo sudjelovanje u vlasti garant ostvarivanja prava nacionalnomanjinskih zajednica?

Premda se stvara takav dojam, ona nije do kraja točna. Vaša ocjena više vrijedi za klasična manjinska prava. Uzmite, na pri-

Veoma je važno u tranzicijskim državama, bez obzira na rješenja glede političke reprezentacije nacionalnih manjina, pronaći model njihovog su-djelovanja u procesu donošenja odluka.

***

Nama je cilj da Hrvatima povratimo vjeru u važnost sudjelovanja u političkom životu i to na način da ih se ohrabri.

***

Suradnja može, a ne mora, završiti koalicijom – ona može biti i funkcionalna, no ni od toga za sada nema ništa sa SNS-om.

mjer, rusinsku nacionalnu zajednicu u Vojvodini, koja ne sudjeluje u vlasti niti na republičkoj niti na pokrajinskoj razini, ali zato pripadnici ove zajednice ostvaruju svoja manjinska prava. No, problemi se stvaraju ukoliko se djelovanjem vlasti želi umanjiti dio prava – onda, ukoliko niste zastupljeni u tijelima vlasti, nemate potrebne mehanizme da se tomu usprotivite. Toga smo svjedoci, na primjer, ovih dana kada je Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama opredijelilo tek 650.000 dinara u ovoj godini za nakladu knjiga svih profesionalnih nakladničkih ustanova 8 nacionalnih zajednica. I većina nacionalnih zajednica iz Vojvodine, osim mađarske, na tu odluku ne može utjecati, budući da ili nisu zastupljeni u parlamentu (Rusini, Rumunji, Romi, Ukrnjaci) ili nisu dio vladajućih struktura (Hrvati, Slovaci). Druga je situacija ukoliko je riječ o ostvarivanju interesa pripadnika nacionalnih zajednica – recimo, onih koji se odnose na komunalnu infrastrukturu, ruralni razvoj, politike u pojedinim područjima gospodarskoga života, kapitalne investicije... gdje je mnogo važnije biti u mogućnosti sudjelovati u procesu donošenja odluka. Jer, ukoliko niste u prilići odlučivati, velika je vjerojatnost da interesi određene nacionalne zajednice, napose onih koje su teritorijalno koncentrirane u danoj lokalnoj zajednici, neće biti uračunati u politike koje se provode. Stoga je veoma važno u tranzicijskim državama, bez obzira na rješenja glede političke reprezentacije nacionalnih manjina, pronaći model njihovog sudjelovanja u procesu donošenja odluka. Jedan od takvih instituta jesu i garantirani mandati za nacionalne manjine, koji su se pokazali dobrim modelom za demokratski nerazvijene države.

HR U nedavnom razgovoru s ministrom vanjskih poslova Hrvatske Davorom Ivom Stierom rekli ste da ste ga upoznali s najnovijim slučajevima politički motiviranih smjena i otpuštanja iz javne uprave zbog nacionalne pripadnosti. Koji su to slučajevi i gdje?

To su slučajevi u Plavni i Sonti. U Plavni je stvar već negativno razriješena, a u Sonti je skoro gotova. Neka je to ovoga puta dosta.

Što Vam je ministar odgovorio i kakva je uopće trenutna uloga Hrvatske u zaštiti prava i interesa hrvatske manjine u Srbiji?

Primio je sa zabrinutošću k znanju takve informacije, te nas ohrabrio da nastavimo s praćenjem kršenja ljudskih i manjinskih prava. Uloga Hrvatske je važna – ona može u bilateralnim kontaktima ukazivati na takvu praksu kao nedopustivu i iskazati očekivanje da se s njom prekine, a s druge strane može djelovati i multilateralno, u smislu da kao članica Europske unije može ne samo očitovati interes za tako što već i učinkovitije zahtijevati da se s diskriminacijom na nacionalnoj osnovi prestane. Na primjer, kroz praćenje napretka pregovaračkog poglavlja 23 u kojem se govori o ljudskim pravima, ali i putem zauzimanja određenih stajališta.

Jeste li o spomenutim slučajevima obavijestili i nadležna domaća tijela, a ako jeste kakav je bio njihov odgovor?

Za sada ne, jer to oštećeni nisu htjeli. To možda najbolje govori o povjerenju građana hrvatske nacionalnosti u institucije države. Štoviše, ni mediji, čak i oni na hrvatskome, o tome nisu pisali.

Nakon imenovanja Matije Bećkovića za Počasnog građanina Subotice najavili ste ostavku na mjesto predsjednika komisije koja o tome odlučuje. To ipak niste učinili. Zašto?

Ostavku sam, istina, najavio, no u formalnom smislu, pisanim putem, nisam učinio. Smatrao sam to izlišnjim činom, napose nakon nekih smjena u području kulture, kao što je ona **Zoltána Siflisa**...

Iako ni Hrvatsko ni Mađarsko nacionalno vijeće nije dalo suglasnost da ulica na Paliću dobije ime Brane Crnčevića, ta je odluka u Skupštini grada Subotice ipak izglasana. Međutim, i od pripadnika mađarske zajednice i od DSHV-a izostala je konkretnija akcija (primjerice, pokretanje zakonskog postupka da se ta odluka poništi). Zašto?

Vijećnici DSHV-a su na sjednici Skupštine grada glasovali protiv i na taj način nedvosmisleno iznijeli svoje stajalište. Pri tome, moram Vas ispraviti jer nacionalna vijeća ne daju suglasnosti, već prethodna mišljenja, a ona nisu obvezujuća. Tijelo koje ih je u postupku bilo dužno pribaviti, to je i učinilo, i sa stajališta zakona, stvar je čista. Naravno, ovo je nadasve političko pitanje, jer dovodi u pitanje smislenost kulturne autonomije nacionalnih manjina, ali ovaj slučaj nažalost nije i jedini u kojima se ne uvažavaju mišljenja i prijedlozi nacionalnih vijeća, ali to nije predmet pravnih postupaka. No, činjenica jeste da se na ovaj način – demonstracijom političke sile onih u većini – ne upravlja u multietničkim lokalnim zajednicama.

Zlatko Romić

Tragovi STARE ŠKOLE

Stara škola na Hrvatskom Majuru dugo je opstajala i odolijevala vremenu, iako se, prema sjećanju prvih susjeda, obitelji **Gabrić**, u njoj nije odvijala nastava još od 1977. godine. Nekada je to bio objekt za učenike prva četiri razreda osnovne škole. Neposredno uz školsku zgradu tada je prolazila »pačirska« pruga (trasa Subotica, bolnica – Crvenka, 57 kilometara), kojom su šinobusi prestali prometovati od 1979. godine; proglašeni su nerentabilnim. Ukipanje ove željezničke linije ubrzalo je nestanak salaških naselja Mikićovo, Hrvatski Majur i Pavlovac, a otežalo prometovanje i Đurđinčanima. Trasa pruge bez tračnica vidi se i na objavljenim fotografijama.

Stjecajem okolnosti, dvije fotografije nastale u razmaku od samo sedam godina, ostale su svjedočanstvo o vremenu nestanka stare, ali impozantne školske zgrade na Hrvatskom Majuru. Starija slika, na kojoj se vidi ovaj objekt, iako tada već nije korišten, nastala je iz letjelice 2000. godine, autor je **Franjo Romić**. Drugu fotografiju snimila je **Nada Sudarević** 2007. godine, ali tada već na ruševinama stare škole. Snimila je **Slđanu Gabrić** (danas **Lulić**), iz obitelji čiji se salaš nalazi neposredno uz bivšu školu, samo ih put razdvaja. Ovdje je nastavu pohađao Slđanin otac do zatvaranja školskog objekta. Na istom mjestu i danas se vide tragovi stare škole. Sjećanje na lokaciju kojom su nekada odzvanjali glasovi đaka iz tada još naseljenog Hrvatskog Majura bilježimo zahvaljujući uspomenama spomenute obitelji i sačuvanim fotografijama, vrijednim svjedočanstvima prohujalog vremena.

K. K.

Treća strana medalje

SMEĆE

Na lokaciji gradilišta »Ogrev IV« u Aleksandrovu 1981. godine u organizaciji Gradskog muzeja Subotice obavljano je tzv. zaštitno iskopavanje, čiji je rezultat bio iznenađujući i za stručnjake. Na višim obalama nekadašnjeg Malog Palića (kasnije zvanog i Šandorska bara) pronađeni su ostaci naselja iz X.-XI. stoljeća, koji se vezuje uz jedno staro pleme Mađara koje se nazivalo Ker-Kesi. Na osnovu toponima i jednog pisanog izvora iz 1193. godine više stručnjaka se složilo da se tu nalazilo naselje Qeer (čit. Ker) pošto su u blizini pronađeni i ostaci naselja i groblja iz XII.-XIV. stoljeća. Na drugoj obali rijeke, koja je teritorij današnje Subotice dijelila na dva dijela, na lokaciji oko Franjevačke crkve, pronađeni su ostaci jedne zemljane utvrde isto iz XI.-XIV. stoljeća, kao i ostaci jednog groblja iz XIV. stoljeća. Iz povijesti znamo da je pleme Ker-Kesi bilo tzv. vojničko pleme, čiji su članovi služili kneževima, kasnije kraljevima novog naroda u Karpatskom basenu.

»Srednjovjekovno smeće«

Ovaj pisani trag o našem gradu govori o tome da je naselje već onda bilo strateški značajno, jer su dva roda ili više vojnih porodica naselili obale nekadašnje subotičke rijeke i tako su osiguravali i branili riječni prijelaz na važnom srednjovjekovnom trgovачkom putu, tzv. Kalicovom putu koji je povezivao zapadni dio Europe s njenim istočnim dijelovima bogatim raznim rudama. Na spomenutoj lokaciji pronađeni su ostaci periferije naselja Ker, gdje je bio lociran obrtni proizvodni dio, tj. nekoliko peći za izradu keramičkog posuđa. No, pronađeno je šest otpadnih jama u kojima su bili ostaci od posuđa, lonaca i kotlića, zatim dijelovi kamena od žrvnjeva, životinjske kosti kao i željezna zgura. Ovo »srednjovjekovno smeće« za arheologe je vrlo dragocjeno i ukazuje na to da se, osim izrade posuđa, ovdje obavljala obrada željeza kao i neka vrsta mlinске djelatnosti. Iz nagorjelih životinjskih kostiju možemo saznati koje vrste domaćih ili divljih životinja su konzumirali naši pretci. Ove jame su bile ukopane u les i nisu ugrožavale podzemnim vodama ostale dijelove naselja.

Brda smeća

Tisuću stoljeća priroda je oblikovala teren. Kasnije smo i mi stanovnici dobrano pomogli u mijenjanju reljefa, tako da je danas nekad 300-500 m. široka riječna dolina naseljena; kišnica i otpadne vode su »ugurane« u kanalizaciju, jezero Mali Palić, koje je bilo duboko i do 18 metara je zatrpano, djelomično nasuto i izgrađeno, a njegove ostatke su »lucidni planeri« (misleći da je

Vjerovali ili ne ovo je prečistač otpadnih voda u Budimpešti (2005. god.)

to jeftina lokacija) iskoristili za odlaganje svog smeća koje provodi ovaj grad. Logično je da se zbog prirodne depresije tu slivaju i sve vode: otpadne i kišnica, pa podzemnim tokovima zagađuju ionako zagađeno Paličko jezero. Ne zna se koliko će se budući arheolozi obradovati kada pronađu neko naše smetlište. Po meni, naše XX.-XXI. stoljeće slobodno možemo nazvati i »vijekom smeća«. Nikada u povijesti čovječanstva nije proizvedeno toliko otpada i smeća koliko u posljednjih sto godina. Pored svakog velikog grada dignute su »nove piramide od smeća«. Razne zemlje, ovisno o bogatstvu, ovaj problem pokušavaju rješavati na razne načine. Jedan od njih je izgradnja suvremenih, tzv. reciklažnih dvorišta u kojima se smeće prerađuje i odlaže se samo ono koje se ne može nikako iskoristiti. Neke države pak smeće, napose ono opasno, izvoze u siromašnije zemlje u kojima je korumpiranim vođama to dobar biznis. U našoj državi, koja je na dugačkom i teškom putu k EU, predstoji da problem smeća, ali i zagađivanja zraka, voda, tla i uopće čovjekovog okoliša proba što suvremenije rješiti. Nakon ekološke katastrofe Paličkog jezera naš grad je počeo rješavati pročišćavanje otpadnih voda i nismo baš daleko odmakli, usprkos mnogim obećanjima političara raznih boja. O problemu odlaganja i recikliranja smeća počelo se intenzivnije govoriti početkom 2000. godine. Tada (2005.) je organizirana i ekskurzija u susjednu državu, gdje se odlaganje smeća i pročišćavanje voda radilo na suvremen način. Prije nekoliko mjeseci sam prolazio pored gradilišta Regionalnog deponija i činilo mi se da radovi nakon desetak godina nikako ne napreduju. Možda će radovi početi u najavljenom »novom investicijskom ciklusu«. Ne mogu da ne govorim i o jednoj novoj vrsti suvremenog smeća koje zagađuje društvo, kojeg bih ja nazvao »brdo smeća: laži i polustitina« Tu mislim na razne tiskane tabloide, ali i u elektroničkim medijima svakodnevno, razni stručnjaci i analitičari plasiraju nam ovakvu vrstu smeća. Zar nije dosta što smo uništili naš prirodni okoliš, trebamo li potpuno razoriti i društvo?!

Iz povijesti bunjevačkih i šokačkih Hrvata (XIX.)

BANOVINA HRVATSKA i bački Hrvati (4.)

Nakon što su, zbog prijetnji *Srpskoga kulturnog kluba* da će organizirati protumanifestacije, otkazani Sabor kulturnih društava bačkih i baranjskih Hrvata i Velika manifestacijska skupština hrvatskog življa, za koju je najavljeno donošenje historijskih odluka, a koje su trebale biti održane u ožujku 1940. u Subotici, vlasti u Banovini Hrvatskoj odlučile su omogućiti održavanje manifestacije u Banovini Hrvatskoj.

Evo što o uvjetima njezina održavanja piše *Subotička Danica* za 1941. godinu:

»Bunjevci i Šokci su u par zadnjih godina, usprkos svih podmetanja i smetnja dosadašnjih režima postigli vrlo zavidne i značajne uspjehe u nacionalnom pogledu. U našem se narodu potpuno probudila hrvatska svijest zatrpanava punih 250 godina. Danas je svaki salašar isto tako svijestan Hrvat, kao što je koji Zagorac ili Hercegovac.

Time što su nam zabranili zakazani sabor u Subotici potvrđuju našu tvrdnju. Inače što bi nas se bojali?

....Mi smo danas i bez narodnih zastupnika i bez slobodnih izbora objavili naše političke zahtjeve. Postali smo odlučujući politički faktor u ovim krajevima i sada svjesno odlučujemo o njihovoj sudbini.

Bunjevci i Šokci mi smo danas kritičko pitanje pred najvišim političkim forumom jedne države. Vjerujemo da ćemo i najveću političku želju ostvariti, da ćemo doći u sklop banovine Hrvatske. Svi su hrvatski političari uz nas na čelu sa Dr Mačekom...«

O manifestaciji

Manifestacija je održana pod nazivom *Dan bačko-baranjskih Hrvata* od 12. do 14. travnja 1940. u Zagrebu, u organizaciji Društva bačkih Hrvata u Zagrebu i Hrvatskog prosvjetnog društva *Zvonimir* iz Zagreba. U Zagreb su, pod vodstvom **Blaška Rajića**, biskupa **Lajče Budanovića**, **Josipa Vukovića Đide** i drugih narodnih prvaka, došli mnogobrojni članovi HPD-a *Neven*, ogranci Seljačke sloge iz Subotice i Berega te predstavnici svih kulturno-umjetničkih društava i organizacija HSS-a iz Bačke i Baranje, ukupno oko 500 osoba!

O samoj manifestaciji ovako je pisala *Subotička Danica*:

»Hrvatski je Zagreb s velikim interesom očekivao Dan bačko-baranjskih Hrvata. Na dan 12. travnja zagrebačko građanstvo i sva kulturna društva i nacionalne organizacije u povorci i sa zastavama priredili su srdačan doček Hrvatima Bačke i Baranje. Iako je bila kasna noć, zagrebačke su ulice vrvjele svjetom. Sve je bilo puno.

Od hrvatskih narodnih zastupnika bili su gg. **Milutin Mayer**, **Dr. Pernar**, **Dr. Šol**, **Dr. Reberski** i drugi, Društvo Bačkih Hrvata

ta u Zagrebu sa svojim predsjednikom **Dr Josipom Andrićem**, HPD *Zvonimir*, *Trenkovi Panduri* i krasno uniformirani članovi hrvatskog društva *Petar Zrinjski*.

Kad je vlak ulazio u kolodvor glazba je svirala 'Lijepu našu' koju su svi prisutni pjevali. Prvi su izšli iz vlaka vođe bačkih i baranjskih Hrvata Msgr. **Blaško Rajić** i **Đido Vuković**. Kolodvorom je odzvanjao 'živio'. Goste je pozdravio g. Milutin Mayer ovim riječima: 'Zagreb je ponosan i sretan što vas može pozdraviti na svoje tlu, na kojem se uvijek vijala hrvatska zastava. Taj Zagreb danas pozdravlja bačko-baranjske Hrvate koji čuvaju sjeveroistočne granice Hrvatske koji su тамо sačuvali svoj hrvatski jezik i svoju katoličku vjeru. I danas se bore za hrvatske ideale.'

Dr Josip Andrić, predsjednik zagrebačkog Društva bačkih Hrvata pozdravio je goste ovim govorom: 'Dragi naši zemljaci! U času kada stupate na tlo hrvatskog glavnog grada prvi put ovačko reprezentativno otkako je ostvarena (još nepotpuna) banovina Hrvatska, osim vas nad svim tim ne osjeća veću radost nitko nego mi, koji smo potekli s istih onih bačkih i baranjskih ravnica, odakle evo i Vi dolazite i koje je Zagreb prigrlio kao i sve ostale sinove hrvatskog naroda.'

Na to se u ime gostiju zahvalio presvij. g. Blaško Rajić: 'Došli smo u Zagreb, da Vas zamolimo da ne zaboravite na nas. Dolazimo s najozbiljnijom namjerom, da Vam kažemo, da hoćemo biti tamo, gdje su sva braća Hrvati.' Nakon toga bila je svečana povorka zagrebačkim ulicama.

U banskim dvorima

U subotu prije podne na trgu Stjepana Radića kod crkve sv. Marka skupili su se bačko-baranjski Hrvati, a odande krenuli u banske dvore. Senator Đido Josip Vuković pozdravio je **Dr. Mačeka** i g. bana **Dr. Šubašića**. Na to je odgovorio Dr Maček: 'Draga braća i sestre! Znam da je teško Hrvatima izvan banovine, treba borbu izdržati, kao što smo je dosada izdržali. Ako Bog da izmijeniti će se i prilike kod Vas u Vojvodini! Oduševljenim klicanjem oprostili su se svi od g. predsjednika i g. bana. Iz banske palače pohodili su Braću Hrvatskog Zmaja i nadbiskupa **Dr. Alojzija Stepinca**.

HPD *Neven* iz Subotice, HPD *Zvonimir* iz Zagreba i *Sljeme* pjevačko društvo iz Šestina osvojili su zagrebačko građanstvo s vrlo uspjelim koncertom u dvorani zagrebačkog zabora. Koncertu su prisustvovali odličnici iz Zagreba i subotički biskup Msgr. Lajč Budanović koji je iz Subotice došao da uveliča svojom prisutnošću ovo slavlje.«

O ovom koncertu 13. travnja piše Matija Evetović u *Kulturnoj povijesti bunjevačkih i šokačkih Hrvata*: »Prvi dan je Hrvatsko pje-

HPD Neven iz Subotice na Danu
bačko-baranjskih Hrvata

**Dan bačko-baranjskih Hrvata održan je od 12. do 14. travnja 1940.
u Zagrebu, u organizaciji Društva bačkih Hrvata u Zagrebu
i Hrvatskog prosvjetnog društva Zvonimir iz Zagreba**

vačko društvo **Neven** iz Subotice održalo vrlo uspjeli koncert u velikoj koncertnoj dvorani Zagrebačkog zbora. Na programu je imalo bunjevačke i šokačke pjesme u kompoziciji Josipa Andrića, **Matza** i dr. **Vinka Žganca**. Ovaj koncerat je bio manifestacija hrvatstva Bunjevaca i Šokaca, što je i na samom programu istaknuto ovim riječima: 'Pitanje bunjevačko-šokačkih Hrvata nikada nije bilo tako aktuelno kao u ove dane, pa se baš zbog toga priređuje u Zagrebu Dan bačko-baranjskih Hrvata. Bačko-baranjski Hrvati žele preko svojih predstavnika opetovano ponoviti, da jedino u Hrvatskoj mogu slobodno razvijati svoje sposobnosti na svim poljima i da jedino u Hrvatskoj mogu osigurati sebi i svojim nasljednicima slobodan i ljudski život'.

Svečana akademija

Vrhunac proslave bila je svečana akademija u nedjelju. Ovako ju je opisao Matija Evetović: »Drugi dan, 14. travnja 1940. god. održana je svečana akademija u Zagrebačkom zboru. Akademiji su prisustvovali predstavnici hrvatskog političkog, kulturnog i društvenog života. Hrvatsko pjevačko društvo **Neven** pjevalo je 'bunjevačke narodne pisme iz Subotice', a članovi Seljačke sloge izveli su bunjevačke i šokačke narodne plesove. Svečani govorici bili: Blaško Rajić, Josip Đido Vuković senator i **Jerko Zlatarić**.

Blaško Rajić u svom govoru rekao je među ostalim ovo: »Braćo Hrvati u Hrvatskoj domovini, poručujemo vam i pozdravljamo vas, da znadete, da smo i mi sinovi Bačke i Baranje isto što i vi: Hrvati oduvijek, Hrvati do vijeka... Mi smo Hrvati i želimo zajednički život sa čitavim hrvatskim narodom. To želimo mi bačko-baranjski Hrvati, a to želite i vi Hrvati iz Banovine. Hrvatske... Svi trebaju znati, da su bačko-baranjske krajeve ovoj državi spasili

samo bačko-baranjski Hrvati. Kada se krojila sjeverna granica ove države, tada smo baš mi subotički Hrvati, nas 70.000 digli glas i rekli, da želimo zajednički život sa našom braćom... Da nas nije bilo, nikakva srpska Vojvodina ne bi uspjela pomaknuti granicu dalje od Dunava. I zato mi imamo pravo, da tražimo zadovoljenje naših pravednih težnja. Mi tražimo, da nam se omogući zajednički život s braćom Hrvatima iz Banovine Hrvatske... Braćo Srbi, ne tražite ono što nije vaše, jer to nikada ne može imati Božjeg blagoslova! Braćo Hrvati, ne dajte što je vaše, jer to traži poštenje i pravda!«.

Josip Đido Vuković i Jerko Zlatarić u svojim su govorima izrazili želju »da će se uskoro ostvariti želja bačkih i baranjskih Hrvata, da se sjedine sa svojom braćom u Banovini Hrvatskoj, s kojima hoće, da dijele svoju sudbinu.«

Subotička *Danica* piše da je dvorana orila od poklika bačko-baranjskim Hrvatima i Subotici te da je poslije govora **Marka Čovića** otpjevana hrvatska himna i ovako završava svoje izvešće:

»Poslije podne je bio svečani banket u čast bačko-baranjskim Hrvatima, a na večer u 7 sati svečana predstava u Hrvatskom narodnom kazalištu u čast gostima. Izvodila se Zajčeva opera *Zrinjski*.

U nizu manifestacija hrvatske svijesti bačko-baranjskih Hrvata ova će ostati među najljepšima i najsnažnijima.«

Slične su manifestacije, nakon poziva iz Splita, Požege, Đakova i Osijeka, najavljenе i u tim gradovima, jer se cijelokupnu hrvatsku javnost htjelo upoznati s problemima i željama bačko-baranjskih Hrvata, ali zbog rata one nisu održane.

Slaven Bačić

Primjeri dobre poduzetničke prakse:
MIŠO NAGY OLAJOS, proizvođač sušenog voća i povrća

UDRUŽIVANJE još uvijek strano KOD NAS

Nakon što je diplomirani master inženjer organske poljoprivrede **Mišo Nagy Olajos** završio studije u Bačkoj Topoli, zaposlio se 2011. godine kao savjetodavac u poljoprivredi. Nakon godine dana rada ostao je bez posla, te bezuspješno pokušavao naći zaposlenje u Subotici, ali i šire. Dvojba, otići vani ili pokušati nešto ovdje, razriješena je kada je u slučajnom razgovoru došao na ideju o sušenju voća i povrća. U istraživačkom, edukativnom i proizvodnom centru za sušenje voća i povrća Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu 2014. godine je pohađao seminar te nakon ispita stekao i certifikat. Prijavio se na natječaj za dobivanje poticaja za samozapošljavanje, te na taj način dobio 160 tisuća dinara. Međutim, za kupovanje solarne sušare i izgradnju objekta za skladištenje, hidraciju, pakiranje, vađenje koštice iz voća, trebalo je imati mnogo više sredstava. Bez pomoći rodbine

*Program solarno
sušenog voća i povrća
tvrtke Letro d.o.o., obu-
hvaća čips od jabuka, mlje-
vene jabuke, ili takozvano
brašno od jabuka, posne
kuglice od suhog voća s
orasima, suhim višnjama,
kajsijom ili šljivama, su-
šene šljive stanley bez ko-
štice, višnje érdi, također
bez koštice, rajčicu sorte
šljivar, marelice*

od koje je dobio beskamatni »kredit« nikada ne bi uspio započeti posao, kaže Mišo Nagy Olajos. Proizvodna zgrada u kojoj je sve od kromiranog nikla, napravljena po HACCP (Hazard Analysis Critical Control Point) zdravstvenim standardima koji se zahtijevaju u proizvodnji hrane, stajala je oko 30 tisuća eura, solarna sušara oko 5 tisuća eura, a još nekoliko tisuća eura je otislo na raznoraznu dokumentaciju.

Strogi uvjeti proizvodnje

Program solarno sušenog voća i povrća tvrtke *Letro d.o.o.*, obuhvaća čips od jabuka, mljevene jabuke, ili takozvano brašno od jabuka, posne kuglice od suhog voća s orasima, suhim višnjama, marelicama ili šljivama, sušene šljive *stanley* bez koštice, višnje *érdi*, također bez koštice, rajčicu sorte *šljivar*, marelice. Tvrta se bavi i uslužnim vađenjem koštica od višanja, a pokušava zatvoriti krug proizvodnje, te i nusproizvode iskoristiti za neke namjene. Po jednom, vremenski različitom turnusu u sušari se osuši oko 30 kilograma jabuka, oko 100 kilograma višanja i oko 150 kg šljiva, jer je potrebna različita temperatura i dužina sušenja za svako voće. Ipak, potrebno je ne prijeći temperaturu od 62 stupnja Celzija, jer se kod viših temperatura gube hranjive tvari. Tako se čips od jabuke suši 15 do 20 sati, a šljive oko dan i pol. Ventilator okreće zrak ispod solarnih ploča, ubacuje topli zrak unutra, a na otvore izlazi vlaga. Za jedan sat prođe oko 800 prostornih metara zraka u sušari. S obzirom na to da je ona na kotačima, uvijek se okreće prema suncu. Kada nema sunca, zrak se zagrijava grijačima na struju. Da se postigne temperatura od 62 stupnja Celzija, potrebno je u

ovom proljetnom vremenu koristiti i dodatnu energiju struje za grijanje zraka, pojašnjava Mišo Nagy Olajos.

Zdravo, ali slabo poznato

»Bitno je da dođemo do povjerljivih ljudi koji prodaju voće, na primjer, šljive sorte *stanley* su s Palića, mesnata rajčica sorte *šljivar* iz Đurđina, jabuke smo prošle godine nabavili iz Tavankuta, a ove godine s Kelebije. Moramo izgraditi mrežu ljudi u koje imamo povjerenje, koji kemijska sredstva koriste u dozvoljenim granicama. S druge strane, mi plasiramo kvalitetne proizvode koje osigurava ova solarna sušara i koje nosimo na kemijsku analizu u Zavod za javno zdravlje. Na žalost, u Vojvodini se malo zna o sušenom voću i povrću, uopće o zdravim namirnicama. Na primjer, svi liječnici, a i literatura preporuča pojesti 5-6 suhih šljiva na dan zbog metabolizma. U Subotici je kultura trošenja sušenog voća na niskom stupnju, a s druge strane, kupovna moć je mala. Od 18 prodavaonica zdrave hrane, samo nekoliko kupuje od nas. Najviše robe ide u Novi Sad, a na beogradsko tržište je jako teško ući. S obzirom na to da je kapacitet ove solarne sušare relativno mali, d.o.o. *Letro* ima potrebu za povećanjem kapaciteta, za daljim razvijanjem, za zapošljavanjem radnika. Ipak, najvažnije je sada vratiti pozajmljeni novac. Imamo novca za sirovine, ali su veliki troškovi za doprinose i porez. Sada bi nam dobro došli *start up* bespovratni krediti, bez ikakvih kamatnih stopa, za novu sušaru. Udruživanjem proizvođača sušenog voća, što kod nas vrlo teško ide, svi bismo imali koristi«, zaključuje Mišo Nagy Olajos.

Nela Skenderović

Širom Vojvodine

ANA FORGIĆ, slastičarka iz Monoštora

Slatki, kreativni svijet

I dok Anu tek čeka osvajanje dućana, za one druge mušterije, a to su oni koju su ili probali ili čuli za Anine torte, ova vrijedna poduzetnica ne mora brinuti

Anu Forgić, rođenu Sončanku, ljubav i udaja odveli su u Monoštor. Imala je Ana još nekih ljubavi, kao što su rukomet koji je igrala u sončanskom klubu, ali i onu djetinju ljubav, ili radoznalost, da se uz majku muva po kuhinji i petlja oko torti i kolača. Rukomet je zanemarila, ali se zato vratila onoj svojoj djetinjoj ljubavi – pravljenju slastica. I ne samo to, ohra-brila se da prije pol godine postane i poduzetnica. A da je Ana majstor svog zanata dokaz je i to što se već sada kod nje naručuju torte za svatove koji će biti tek naredne jeseni.

Anu smo posjetili jednog popodneva u njenoj radionici u Monoštoru, radionici u kojoj se prepušta mašti i pravi prave slatke carolije. Lijepo i ukusne.

Dosanjala djetinji san

Prvo pitanje koje se nametnulo je otkud Ana u ovom slastičarskom poslu i kada je otkrila da ima i smisla i ljubavi za to.

»Moja mama pravi fine torte i kolače i uvijek sam ja tu uz nju, još kao mala, nešto petljala, gledala, pomagala. Tako da mogu reći da je to neka ljubav koja traje i bez te ljubavi ne bi se moglo raditi, jer i osim svega uživanja u ovom poslu ima dana kada jednostavno kažem ja ovo više ne mogu«, priča Ana.

No, nije ta priča tekla baš tako jednostavno. Ana je prvo završila srednju poljoprivrednu školu, smjer prehrambeni tehničar, udala se, sa suprugom **Antunom** dobila dvojicu sinova i kao i svaku majku i domaćicu zatrpile su je obiteljske obvezе. Kada su djeca malo poodrasla, razmišljala je Ana što bi mogla raditi, a onda je odlučila da to bude ono što najbolje zna – torte i kolači. Prvo ih je pekla po narudžbini za djeće rođendane, svatove,

zaruke, pričesti i druga slavlja. Učila je tako i usavršavala se, nadograđivala recepte, mijenjala ih. Kaže, već je prošlo pet godina kako se ozbiljno bavi ovim poslom. Nekako prirodno je bilo da sljedeći korak bude otvorenje radionice za proizvodnju torti i kolača. No, Ana se tu ne zaustavlja. Želja joj je da jednog dana ima svoju slastičarnu.

»Kako bih ostvarila tu svoju želju moram od nečega krenuti i tako sam, za početak, otvorila ovu malu radionicu«, Anina je poslovna filozofija.

Slaže se da je u ovoj poduzetničkoj priči njoj najlakše napraviti slastice, a sve ostalo onaj je teži dio, a napose prodaja u dućanima.

»Ja zaista pravim domaće kolače i onda se teško uklapam s cijenom. Kupci danas samo gledaju da je što jeftinije, bez obzira na kvalitetu. Iskreno, ja i ne znam od čega se mogu napraviti kolači, a da kilogram staje 400 dinara. U takvim uvjetima nije lako naći tržiste i za sada kolače prodajem u trgovinama u Monoštoru i dva diskonta u Somboru«, kaže Ana i dodaje da se posao tek razvija i da ima još dosta toga da se uradi.

I dok Anu tek čeka osvajanje dućana, za one druge mušterije, a to su oni koju su ili probali ili čuli za Anine torte, ova vrijedna poduzetnica ne mora brinuti. Nema iole veće proslave u Monoštoru ili okolnim mjestima, a da na njima nema barem nekoliko Aninih torti.

U svojoj radionici provodi skoro cijeli dan, pa joj puno znači pomoći supruga koji, kada nije na terenu, priskoči oko kućanskih poslova, ali ako treba pomogne i u radionici. Kaže, da nije te potpore jednostavno ne bi mogla sve postići. A kada ode u svoju radionicu, Ana ulazi u svoj slatki, kreativni svijet.

Tjedan u Bačkoj

LICE i naličje

Mamini savjeti se traže i danas

Na naše pitanje koliko ima recepata u glavi ili u teki samo se nasmijala i kratko rekla – jao, to je najteže.

»U glavi imam milijun recepata, ali većina torti koje sam napravila i nisu baš po receptima. Znaju to kućanice koje makar samo i za svoju obitelj rade slastice; uvijek se tu nešto malo doda, nešto oduzme i jednostavno recept se uvijek malo promjeni prema valastitom okusu. Više volim praviti torte nego kolače. Kod kolača ima više posla, od pečenja, rezanja, dekoriranja, mjerjenja, pakiranja. Za sve to treba puno vremena«, kaže ova mlada slastičarka.

Ali nije ni lako ni jednostavno napraviti ni lijepu i ukusnu tortu. Dnevno ih Ana nekada napravi i po četiri-pet, ali to je tek pol posla, jer nakon toga slijedi ukrašavanje torte, a to se danas radi fondanom.

»Oblaganje torte fondatom i izrada figurica traže vremena koliko je potrebno za izradu tri torte. Torta se pravi dan ranije, sutra se pravi premaz koji ide ispod fondana, onda se tek oblaže fondanom, pa se stavljuju figurice koje se moraju ranije pripremiti. Za jednu tortu treba dva dana«, kaže Ana.

Koliko je vješta i maštovita vidjelo se na sajmu torti i kolača u Monoštoru gdje je njena torta bila nešto što do sada nije viđeno. I nije bilo posjetitelja ili novinarske ekipe koji nisu zastali i fotografirali to pravo umjetničko djelo Aninih vještih ruku. I ne samo vještih ruku.

»Razmišljala sam tada kako ukrasiti tortu, a da to ne bude ono već mnogo puta viđeno u Monoštoru, a to su oni prepoznatljivi motivi. Više se i ne sjećam gdje sam vidjela tu sliku, ali mi je ostala u glavi i tako sam napravila tortu na kojoj je bio stari sat, stari gramofon...«, priča Ana.

Da bi se u svakom trenutku moglo izaći u susret zahtjevima kupaca moraju se pratiti novi recepti i trendovi u ukrašavanju. Najzahtjevnije su narudžbine za dječje rođendane, čak zahtjevnije od svatovskih.

I poslije toliko godina Ana rado uzme komad torte ili parče kolača. Kaže, nije se još zasilita iako je svaki dan okružena mirisima pečenih biskvita i slatkih filova. Koja joj je najomiljenija torta, neće reći, jer ih sve voli i praviti i jesti.

»Mislim da mi ovaj posao neće nikada dosaditi. Jeste da ima dana kada se prezasitim i kažem da mi je dosta, ali već poslije dan-dva predaha krećem dalje. Kada sam počnjala, najviše posla bilo je za velike svece i praznike, sada pravila nema, pa sam primorana da neke mušterije i odbijem«, kaže naša sugovornica.

Na kraju nam se činilo zanimljivim da razgovor završimo onim čime smo počeli, a to je djetinja ljubav, koja se razvijala uz majku, i koja je eto postala Anin posao.

»Normalno, bilo joj je drago što sam se počela baviti tim poslom. I ne samo ja već i moja sestra u Sonti. Naravno da su mi majčini savjeti i pomoć, napose na početku, dragocjeni. Događa se da desetke puta uradiš isti fil i bude dobar, a onda se dogodi da fil ne uspije. Onda odmah telefon u ruke da čujem što mama kaže. Događalo se da mama, sestra i ja imamo, kako u šali kažem, otvorenu liniju. Znate, nisu više ni ti margarini isti, ni čokolada nije što je nekada bila, šlag nije ni blizu onom nekadašnjem tako da treba više materijala i više spremnosti da bi sve ispalio kako treba«, priča Ana.

I nije tu kraj, jer Ana nas nije pustila prije nego što nas je počastila ukusnom monoštorskom svatovskom tortom. I uvjerili smo se – ima razloga što se za Anine torte treba prijaviti tjednima, pa i mjesecima ranije.

Zlata Vasiljević

Osobni ili točnije obiteljski razlozi bili su povod mog odlaska u Novi Sad u prošlu subotu. Povod lijep, jer taj naš boravak u Novom Sadu dokaz je da smo kao roditelji na dobrom putu da uspijemo u odgoju svog djeteta. I zato sam na taj put krenula s radošću. Tim više što je Novi Sad grad u kome sam provela četiri i pol lijepih studentskih godina. Je ste to bilo koncem 80-tih i onaj Novi Sad nije isto što i ovaj današnji, ali čovjek se uvijek rado vraća na mjesto za koja ga vežu lijepa sjećanja. Ali da nešto i u tako promijenjenom Novom Sadu odudara od ove nove svakodnevice, vidjelo se odmah. Na svakom čošku, na svakom raskrižju, bulevaru... policija, vatrogasci, vozila hitne pomoći, zavorene kolovozne trake. I onda nepregledne kolone autobusa. Od Žezeljevog mosta, pa ispod Varadinskog mosta i dalje ka Mostu slobode. I ne samo tu. Načičkani autobusi i na drugim velikim parkiralištima, a kolone ljudi u pohodu ka centru grada. Jasno je već što se dešava – predizborni skup kandidata vladajuće stranke. Gundaju Novosađani koje politika ne zanima, mrmljuju sebi u bradu, sklanjuju se s ulice, čekajući da sve prođe i da se život vrati u normalu.

Samo stotinak metara dalje sasvim drugačija slika i priča. Zmaj Jovina gimnazija, prelijepo zdanje koga se ne bi postidjeli ni Beč ni Pešta. Rekla bih: više muzej nego li škola. Sve sređeno, pod konac, na hodnicima i stubama tepisi, na prozorima zavjese i draperije, hodnici prepuni umjetničkih slika. A škola puna pametne i pristojne djece. Nekoliko njih na hodniku raspravlja o svjetskoj književnosti, grupa njih u kabinetu kemije uspješno se bori s komplikiranim formulama, a u susjednoj učionici uspješno se nose s profesorima koji su došli iz Njemačke kako bi ih propitivali jesu li dovoljno ovladali ovim jezikom da mogu mjesec dana kao stipendisti biti gosti njemačkih obitelji. Sve to samo nekoliko stotina metara dalje od one prve novosadske slike. Na sreću, ti iz ove druge priče malo mare za onu prvu. Na žalost, ti iz ove druge priče vjerojatno će odavde otići. Danas. Ili sutra. Svejedno. Ali otići će.

I dva dana poslije toga, ovdje u Somboru, pozvane mi na vrata dva mladića s nekakavim papirima u rukama. Znam ih iz lokalnih poduzeća i lokalne vlasti. Pitaju za koga će dati svoj glas. Ne znam idu li od vrata do vrata zato što moraju ili što hoće. I nije me briga. Ali brinem se, jer će većina onih iz one druge priče otići. Koliko već sutra.

Z.V.

Širom Vojvodine

PAVAO SKLENAR, neuropsihijatar iz Šida

KAKO SE IZBORITI s bolestima današnjice?

Cijelo naše okruženje je stresovito, sve nas uništava i politička i ekonomski situacija i sve se to odražava na nas, jer još uvijek osjećamo posljedice događanja u našoj zemlji u posljednjih 30-40 godina

Preventiva

Nažalost, danas u šidskom Domu zdravlja više ne postoji neurolog. Za razliku od vremena kada je dr. Sklenar specijalizirao danas se najviše specijalizira psihijatrija, a posebno neurologija. Iako je neurološka problematika u velikoj mjeri izražena kod stanovništva, napose u posljednje vrijeme:

»Česti su slučajevi moždanih i srčanih udara, povišenog krvnog tlaka koji nastaju iz jednog neurološkog poremećaja. Stvari su se znatno promijenile u godinama poslije Drugog svjetskog rata. Između dva svjetska rata dominirale su uglavnom bakteriološke bolesti, zatim tuberkuloza od koje se i umiralo. Poslije je počela antibiotska era kada su pronađeni antibiotici kada su se smanjile bolesti izazvane nekim živim agensima. Međutim, danas imamo porast tzv. masovnih nezaraznih bolesti: arteriosklerozu, zakrčenje krvnih sudova, a shodno tome nastaju i druge bolesti – moždani, srčani udar, poremećaj periferne cirkulacije, uslijed koje često dolazi i do pojave tromboze u nogama. Zbog povišenog krvnog tlaka vremenom dolazi do bolesti i drugih organa.«

No, kako navodi dr Sklenar, često naš čovjek smatra da treba otići liječniku tek onda kada ga nešto zaboli:

»To je velika greška. Kod ovih bolesti često ne osjećate bol, zato se i kaže da je povišen krvni tlak 'tihi ubica'. Kada se osjeti posljedice, tada to bude i dosta kasno. Zato treba dosta raditi na prosjećivanju ljudi kako bismo znali da se treba liječniku javiti na vrijeme i onda kada misle da je s njihovim zdravljem sve u redu.«

Dr. Pavao Sklenar jedini je neuropsihijatar u mirovini na području šidske općine. Vjeran je član HKD-a Šid, voditelj tamburaške sekcije, ljubitelj tambure od malih nogu i zaljubljenik u vinogradarstvo. Od 1981. godine, kada je specijalizirao, svoj radni vijek proveo je u šidskom Domu zdravlja odakle je i otišao u mirovinu. U svojoj privatnoj ordinaciji, gdje je po odlasku u mirovinu nastavio raditi, i dalje ga posjećuju njegovi vjerni pacijenti kojima svesrdno pomaže u liječenju neuroloških problema. S doktorom Sklenarom razgovarali smo o učestalim bolestima današnjice, kao i načinima kako se najlakše izboriti s njima.

Sve češće oboljevaju mladi

Nesreća je što u današnje vrijeme smrtonosne bolesti sve češće pogađaju mlade ljude i što takve vrste bolesti nisu više prisutne samo kod starije populacije:

»Trebalo bi više educirati i mlade ljude kako bi znali što preventivno poduzeti da se to ne desi. I mladi danas previše sjede ispred televizora, računala i to je pogrešno. Treba im predočiti koliko je za njihovo zdravlje važna fizička aktivnost i zdrava ishrana. Ako je čovjekovom organizmu dovoljan unos 2.300 kalorija dnevno, a on unosi 2.800, to se mora odraziti u vidu gojaznosti. To je sve posljedica povećanog standarda, ljudi uzimaju veće količine hrane i ne paze što ni koliko jedu.«

Kao jedan od uzroka bolesti suvremenog svijeta, sve češće je prisutan stres. Kako se sa stresom izboriti dr. Sklenar kaže:

»Stresne situacije djeluju preko nervnog sustava. Kada se čovjek iznervira, preko tog psihičkog faktora dolazi do povišenog krvnog tlaka što dovodi do stvaranja zakrčenja krvnih sudova. Zbog toga je potrebno da se ljudi javljaju liječniku na vrijeme. Danas postoje određeni lijekovi koji mogu pomoći u tim stresnim situacijama. Mada bi najbolje bilo da do stresa ne dođe. Ali to je danas teško. Cijelo naše okruženje je stresovito, sve nas uništava i politička i ekonomski situacija i sve se to odražava na nas, jer još uvijek osjećamo posljedice događanja u našoj zemlji u posljednjih 30-40 godina.«

Stres je danas posebice izražen i kod onih ljudi koji su tijekom svog života navikli svoje obveze izvršavati na vrijeme, organizirano i sve svoje poslove uraditi do perfekcionizma. U današnje vrijeme nekada je nemoguće sve završiti na vrijeme i često takvi ljudi imaju zdravstveni problem:

»Donekle je to dobra osobina, ali ako se pretjeruje to onda može dovesti do poremećaja pod nazivom opsativna kompulzivnost. Postoji nešto što nam se nameće i protiv čega se ne možemo izboriti. Svjesni smo da to nije u redu, ali tome se ne možete oduprijeti. Ako je to samo osobina, dobro je. Ali ako to prijeđe u poremećaj, onda je tu potrebno liječenje.«

Pomoći samom sebi

Svaka stresna situacija može biti okidač određenog poremećaja. Ako je čovjek konstantno pod stresom, treba otići liječniku na razgovor i uzeti određenu terapiju. No, i dalje kod ljudi postoje predrasude da ne treba ići »onom liječniku za ono«, pa se često pacijenti obrate liječniku kada bolest uzme maha. Uglavnom zbog stanja stalne napetosti, anksioznosti i teške depresije. Ali pored liječnika i razgovora sa stručnjacima, dr. Sklenar preporučuje:

»Čovjek treba biti okupiran nekim poslom ili hobijem u kojem stvarno uživa i što će mu ispuniti dan. Ako čovjek ne zna što će sa sobom i ako nema nečeg što ga drži u nekoj normalnoj napetosti, to onda nije dobro. Često mnogi ljudi jedva čekaju da odu u mirovinu kako ne bi radili. To je pogrešno. Kad odete u mirovinu, vi morate znati što ćete raditi jer nije dobro dosađivati se. Tada organizam brže stari. To se događa ako nemate svakodnevne aktivnosti i zato treba razmišljati o mirovini, ali da to bude kreativna mirovina i da imate neki hobi. Evo, ja volim tamburu i vinograd i to me ispunjava. Često, iako sam u mirovini, nemam vremena sve uraditi tijekom dana. Zato bi moja preporuka bila da svaki čovjek pronađe sebe u nečemu što voli. Time će sebi i svom organizmu napraviti veliku uslugu. Usrećit će sebe i oplemeniti svoj život i na neki način obraniti se od stresnih situacija današnjice.«

S. Darabašić

Tjedan u Srijemu

Čišćenje

Predizborna trka i u Srijemu polako se zahuktava, a s njom i nova predizborna obećanja. Predsjednički kandidati predstavili su se Srijemcima tijekom proteklog tjedna u nekoliko gradova. Osim predsjedničkog kandidata **Aleksandra Vučića, Vojislava Šešelja, Saše Jankovića**, Srijem je posjetio i predsjednički kandidat **Vuk Jeremić**. Prilikom svog posjeta Srijemskoj Mitrovici on je izjavio da je Srijem posebno pogoden »vrtovlavim usponom korupcije i organiziranog kriminala, problemom s kojim se suočava cijela Srbija«. Tom prilikom pozvao je građane da izađu na izbore i glasuju za promjene. Hoće li se dogoditi promjene pokazat će se nakon predsjedničkih izbora 2. travnja. No, ono što je evidentno, kada je o suzbijanju kriminala riječ (i prije najavljenih promjena), to je da su u Srijemu već počele pojedine akcije na suzbijanju kriminalnih radnji pojedinaca. Tako su na primjer proteklog tjedna privedeni i direktori pojedinih javnih institucija zbog postojanja osnovane sumnje da su počinili kaznena djela zlouporaba službenog položaja. Između ostalih, pripadnici Ministarstva unutarnjih poslova u Srijemskoj Mitrovici, po nalogu Višeg javnog tužiteljstva u tom gradu, uhitili su bivše odgovorno lice Doma zdravlja u Indiji i podnijeli prijave protiv još dvije osobe zbog postojanja osnova sumnje da su počinili kaznena djela zlouporabe službenog položaja, falsificiranje službene isprave i nenamjensko trošenje proračunskih sredstava. Akcija *Pluton 2* provedena je u Beogradu, Pančevu, Novom Sadu, Srijemskoj Mitrovici, Somboru, Zrenjaninu i ostalim gradovima, a osumnjičeni se terete da su od 2005. godine do danas izvršili više kaznenih djela kojima su proračunima Republike Srbije, AP Vojvodine, Grada Beograda i drugim privrednim subjektima i fizičkim osobama nanijeli štetu preko 17,5 milijuna eura. Nakon lišenja slobode bivšeg direktora indijskog doma zdravlja, predsjednik Općine Indija **Vladimir Gak** istaknuo je da je naslijedjeni dug u Domu zdravlja jedan od najvećih u Srbiji kada su takve institucije u pitanju. Prema najavama, akcije će se nastaviti i u narednom razdoblju. Najavljeno je da će u Srijemu odgovarati i ostala bivša odgovorna lica u javnim poduzećima i ustanovama koji su nenamjenski trošili proračunska sredstva. I tako sve do izbora. Što nam slijedi poslije, pokazat će se već u travnju. Pribavljanje koristi za sebe ili drugog, iskorištavanjem službenog položaja, postalo je nažalost sve učestalija pojava pa čak i onda kada zbog takvih postupaka trpe obični građani. Hoće li se tome konačno stati na put, teško da jedan kandidat može čvrsto obećati.

S. D.

Jubilarna 40. moba na salašu Bele Ivkovića

S NARAŠTAJA

na NARAŠTAJ

Na salašu odvjetnika u mirovini **Bele Ivkovića** nadomak Male Bosne u subotu, 18. ožujka, održana je jubilarna 40. moba proljetnog spremanja *avlje*. Ivković je salaš naslijedio od tetke **Gize**, a nedavno ga je poklonio sinovima **Dinku** i **Darku** s namjerom da se moba pomlađi i nastavi i kada njega ne bude: »Kroz ovu mobu je prošlo dosta mojih prijatelja i rođaka. Neki su već pokojni, a ima ovdje i onih koji su bili i na prvoj mobi, prije 40 godina. Sad se moba pomlađuje s novim njihovim društvom, a moje društvo je dobilo novu ulogu – mi smo savjetnici i promatrači i dajemo instrukcije kako nešto treba raditi.«

Salaš je sagrađen 1939. godine, a na njemu su nekada živjeli arendaši koji su radili zemlju. Već dugo je salaš prazan, a Ivković ga radi zahvalnosti i ljubavi prema pokojnoj tetki Gizi održava sve ove godine. Kaže da ga sve vezano za ovaj salaš raduje, da voli provoditi vrijeme na njemu i da mu je dragو što je tu ljubav prenio i na sinove i unuke.

Vrijedni mobaši su ove godine sadili nove orase, gnojili stare, vadili stare *dračove* i pravili *tačke* za ogradu od njih, rezali vino-vu lozu, orezivali voće i skupljali grane. Kako to već dolikuje, domaćin je u znak zahvalnosti osigurao i domaće vino, a u parasničkoj peći mobaš najvičniji kuhanju je ispekao *krumpiraču*.

N. Sudarević

Sirmium Music fest okupio mlade pijaniste

SRIJEMSKA MITROVICA – Prvi puta, od 16. do 19. ožujka, u Srijemskoj Mitrovici održan je *Sirmium Music fest*, natjecanje mladih pijanista iz zemlje i inozemstva. Festival je okupio 125 sudionika iz Rusije, Makedonije, Hrvatske, Slovenije, Rumunjske,

BiH i Srbije, među kojima su se izdvojili najbolji kojima je međunarodni stručni žiri završnog dana manifestacije, uručio nagrade. Inicijativa za organiziranjem ovakve vrste festivala potekla je od profesorica klavira s. **Cecilije Tomkić i Margarite Vujović** iz Srijemske Mitrovice.

»Mislim da je ovaj festival od iznimno velike važnosti za cijelu zemlju, posebno što djeca sudjelovanjem na njemu dobivaju priliku pokazati ono što su naučili u svojim školama, dobivaju izvjesnu sigurnost, a cilj nam je bio poboljšati i međudržavne veze«, ističe s. Cecilija Tomkić.

Jedan od članova festivalskoga žirija bio je profesor zagrebačke Mužičke akademije **Dorđe Stanetić**.

Organizator Festivala bilo je Udruženje *Sirmium Gradus Ad Parnassum*, a manifestacija je održana pod pokroviteljstvom Grada Srijemska Mitrovica i uz potporu Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama.

Kolokvij posvećen fra Emeriku Paviću

SUBOTICA – XLVI. znanstveni kolokvij ZKVH-a na temu *Fra Emerik Pavić (1716. – 1789.)* bit će održan večeras (petak, 24. ožujka) s početkom u 18.15 sati (nakon sv. mise u 17.30 sati) u kapeli Crne Gospe franjevačke crkve u Subotici. Kolokvij se organizira u povodu 300. obljetnice rođenja fra **Emerika Pavića**, svestranog književnog i znanstvenog stvaratelja, središnje osobe budimskog kulturnog kruga XVIII. stoljeća, a u okviru obilježavanja 300. godišnjice rezidencije franjevaca u Subotici. Nakon procitana predavanja o Pavićevu životu i djelovanju, što ga je napisao **Franjo Emanuel Hoško**, bit će predstavljene dvije digitalizirane Pavićeve knjige na narodnom jeziku iz fundusa knjižnice Franjevačkog samostana u Subotici, postavljene na internetskoj stranici ZKVH-a. O važnosti digitalizacije knjiške baštine govorit će doc. dr. sc. **Tihomir Živić**, a o aktivnostima ZKVH-a na tome planu **Tomislav Žigmanov**, moderator večeri.

Ovim znanstvenim kolokvijem ujedno se najavljuje program obilježavanja 300. obljetnice osnutka franjevačke rezidencije u Subotici (1717. – 2017.).

Korizmeni koncert pasionske baštine

SUBOTICA – Koncert hrvatskih crkvenih i pučkih korizmenih pjesama pod nazivom *Križ nam stoji vu polju* bit će održan sutra (subota, 25. ožujka) u Franjevačkoj crkvi sv. Mihaela Arkandela u Subotici, s početkom u 19 sati. U programu nastupaju: zbor Sveti Cecilija subotičke Franjevačke crkve, te KUD *Pojatno* – Pojatno (Zaprešić) i KUD *Kupljenovo* – Kupljenovo (Zaprešić) iz Hrvatske. Gosti iz Zaprešića pjevat će u nedjelju, 26. ožujka, na svetoj misi u župnoj crkvi Srca Isusova u Tavankutu u 10.30 sati.

Organizatori ovog koncerta su ZKVH iz Subotice, Udruga *Pasionska baština* iz Zagreba i HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta.

Sinovi atara u Novom Sadu

NOVI SAD – Muška vokalna skupina *Sinovi atara*, koja djeluje u okviru *Cro-Ethno – udruge za očuvanje hrvatske kulturne baštine* iz Zagreba, gostovat će u Novom Sadu. Oni će u nedjelju, 26. ožujka, na misi u crkvi Imena Marijina u Novom Sadu, koja počinje u 10 sati, pjevati promjenjive dijelove mise i korizmene liturgijske napjeve. Kasnije, u 12.30 sati, u istoj crkvi ova vokalna skupina održat će i manji koncert korizmenih pjesama. *Sinovi*

atara nastupit će i dan ranije, u subotu, 25. ožujka, na manifestaciji *Kad bećari šorom zapjevaju* u Domu kulture Branko Ćopić u Futogu, u 19.30 sati, s repertoarom svjetovnih pjesama.

Muška vokalna skupina *Sinovi atara* osnovana je 2010. pod okriljem udruge *Šokadija Zagreb*. Čuva tradicionalne slavonske i ostale napjeve iz krajeva gdje žive Šokci. U proljeće 2012. osniva vlastitu udrugu unutar koje počinje djelovati pod današnjim nazivom. *Sinove atara* čini 16 muškaraca iz raznih krajeva Hrvatske, od Like preko Moslavine i Turopolja, Zagreba pa sve do Srijema, a na programu ima preko 50 pjesma. Izvodi svjetovne i hrvatske božićne i uskrsne napjeve, te tradicijske marijanske napjeve, a skupina je i bogata članovima koji sviraju tambure i ili tradicionalne instrumente (gajde, samicu, dipliku i dvojnice). Nastupa u originalnim šokačkim slavonskim, baranjskim i srijemskim nošnjama.

Predstavljanje romana *Otići nekamo* Milovana Mikovića

SUBOTICA – Predstavljanje romana *Otići nekamo* **Milovana Mikovića** bit će održano idućeg petka, 31. ožujka, u čitaonici Gradske knjižnice Subotica, u 19 sati. Roman je tiskan u nakladi Matice hrvatske Subotica 2017. godine, a o njemu će govoriti urednik časopisa *Rukovet* **Boško Krstić**, recenzent knjige **Zlatko Romic**, profesorica književnosti **Klara Dulić** te autor. Moderatorica večeri je **Nevena Mlinko**.

Godišnja skupština HKUPD-a Stanislav Prerek iz Novog Sada

KREŠIMIR TKALAC – novi predsjednik udruge

HKUPD Stanislav Prerek iz Novog Sada u subotu, 18. travnja, održalo je u svojim prostorijama u Ulici cara Dušana 4. u Novom Sadu, godišnju skupštinu, priopćila je ta udruga.

Skupština je započela odavanjem počasti minutom šutnje preminulom prethodnom predsjedniku Društva **Marijanu Sabljaku**. Izvješće o radu Društva u cjelini iznijela je predsjednica **Ivana Horvatić**, naglasivši da je prošla godina bila vrlo uspješna zahvaljujući iznimnim naporima članstva, posebno nekolici- ne članova i donatora. Izvješća o radu pojedinih sekcija dali su voditelji sekcija **Branimir Miroslav Cakić** za Književni klub, **Ana Marija Kaluđerović** za Glazbeno-pjevačku sekciju i **Branka Dačević** za Dramsku sekciju, pri čemu treba reći da je Dramska sekcija dulje vrijeme bila pasivna zbog smrti nekoliko članova.

Voditelji sekcija su također govorili o planovima za 2017. godinu, a o planu Društva u cjelini za 2017. godinu govorila je predsjednica Društva, naglasivši da u ovoj godini udruга ima još ambiciozniji plan u odnosu na prošlu godinu. Uz redovite djelatnosti, već održanog predstavljanja produkcije Književnog kluba na Salonu knjiga u Novom Sadu, najavljene su tradicionalne manifestacije *Prerekovo proljeće* i *Prerekova jesen*, sudjelovanje na Međunarodnom sajmu knjiga u Beogradu, te održavanje Godišnjeg koncerta Glazbeno-pjevačke sekcije.

Predsjednica Društva je iznijela i financijsko izvješće za 2016. godinu i financijski plan za 2017., pri čemu je naglašeno da je realizacija svih planova ovisna od dobivenih sredstava po natječajima. Iako su već podnijeli 17 projekata nadležnim institucijama, dinamika priljeva sredstava i, prije svega njihova visina, neizvjesni su, što inače dovodi sve kulturne udruge Hrvata ovdje

u nezavidan položaj, čak i pitanje opstanka, posebno ako se ne pronađu donatori.

Sva su izvješća, uz konstruktivnu raspravu, prihvaćena jedno- glasno, poslije čega se prešlo na izbor članova Upravnog odbora i Nadzornog odbora s trogodišnjim mandatom. Jednoglasno su usvojeni prijedlozi da članovi Upravnog odbora budu: Branimir Miroslav Cakić, **Branka Dačević**, Ivanka Horvatić, **Erna Šumec** i **Krešimir Tkac**, a Nadzornog odbora **Marija Miličić**, **Paulina Samardžić** i **Slađana Varićak**.

Nakon skupštine, održana je prva sjednica Upravnog odbora s ciljem da se između njegovih članova izaberu predsjednik i dopredsjednik Društva, voditelji/ce sekcija, tajnik/ca i blagajnik/ca Društva, tako da se odmah početkom sljedećeg tjedna nastavi s aktivnostima.

Za predsjednika Društva izabran je jednoglasno Krešimir Tkac, elektroinženjer i programer iz Novog Sada, za dopredsjednika Branimir Miroslav Cakić, za voditelja Književnog kluba Branimir Miroslav Cakić, za voditeljicu Dramske sekcije Branka Dačević, za voditeljicu Glazbeno-pjevačke sekcije Ivanka Horvatić i za tajnicu, a ujedno i blagajnicu Društva, Erna Šumec.

Branimir Miroslav Cakić je članovima Književnog kluba objavio da će sastanci ovog Kluba od sada biti u prostorijama Društva svakog ponedjeljka u 18.30 sati.

Skupštini su kao gosti prisustvovali i vijećnici Hrvatskog nacionalnog vijeća **Ivan Karačić** i **Vladimir Kranjčević**, te **Dragan Ilić**, predsjednik Hrvatskog kulturnog centra u Novom Sadu i **Branko Pereža**, jedan od osnivača tog centra.

D. B. P.

Projekt Novi Sad 2021. Obnova Podgrađa Petrovaradinske tvrđave

Ukupno 21 objekat, od kojih je većina u Beogradskoj ulici, bit će rekonstruiran u prvoj fazi obnove Podgrađa Petrovaradinske tvrđave, piše radio 021. Ovo je definirano u programu provođenja mjera tehničke zaštite objekata u sastavu prostorno kulturno-povijesne cjeline gornja i donja Tvrđava s Podgrađem u Petrovaradinu, a koji je trebala usvojiti Skupština grada na jučerašnjoj sjednici.

Donošenje ovog akta je potrebno kako bi se omogućila ob-

nova fasada. Do sada je za radove iz republičkog proračuna novosadskom Zavodu za zaštitu spomenika kulture prebačeno milijun dinara.

Program predviđa da se u prvoj fazi radi na objektima u Beogradskoj ulici 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 13, 15, 17, 19 i 23-25, Trgu Vladike Nikolaja 1, 3, Ulici Lisinskog 1 i 2, Strossmayerovoj 1 i 3 i Ulici Prote Mihaljića 14.

Podsjetimo, planirano je da se u Podgrađu srijedi ukupno 45 objekata, a s dodatnih 200 milijuna dinara koji će biti osigurani u naredne dvije godine, bit će sredene i pojedine fasade u središtu Novog Sada.

Cijeli projekt obnove fasada provodi se u sklopu priprema za Europsku prijestonici kulture 2021. godine.

D. B. P.

IV. Tambura instrumental festival u Subotici okupio mlade glazbenike iz Srbije i Hrvatske

Kada NIJANSE odlučuju

Da tamburaška glazba ima svoju budućnost u mlađim školovanim glazbenicima pokazao je *IV. Tambura instrumental festival*, održan u ponedjeljak i utorak, 20. i 21. ožujka u Subotici, u čitaonici Gradske knjižnice. Festival je bio natjecateljskog karaktera, a okupio je ukupno šezdesetak tamburaša iz 13 glazbenih škola i jednog KUD-a u Srbiji i Hrvatskoj. Nagrade su dodijeljene u više kategorija.

Prvoga festivalskoga dana natjecali su se svirači prim/bisernice u pet kategorija klasične i folklorne glazbe, a ocjenjivao ih je žiri u sastavu: **Siniša Leopold, Zoran Bugarski i Helena Harviljčak**. Titulu najboljeg primaša ponio je **Dominik Milošević** iz Glazbene škole Požega, a iz klase **Veljka Valentina Škorvage**. Za najboljeg primaša natjecalo se troje najboljih, a uz Miloševića, to su bili **Ivana Mačković** iz subotičke Muzičke škole u klasi **Sonje Berta i Tomislav Koprić** iz Glazbene škole Alberta Štrige, koji uči u klasi **Vice Zirduma**.

Kako je kazao ravnatelj Glazbene škole u Požegi Valentin Veljko Škorvaga prilikom dodjele nagrada na kraju prvog natjecateljskog dana, »prvenstvo je dugo, a ovo natjecanje je samo jedna utakmica u životu da bi se nešto postiglo«. On je svim natjecateljima uručio diplome, trima najbolje ocijenjenima u svojim kategorijama zlatne, srebrne i brončane medalje, a pohar, grand prix nagradu najboljem primašu ovog festivala.

Dominik Milošević

Izvanserijski primaši

Što je presudilo odluci o najboljem, pojasnio je u ime žirija šef dirigent Tamburaškog orkestra Hrvatske radio televizije, maestro Siniša Leopold.

Komorni sastav – kvartet iz Glazbene škole Požega

Najbolji primaš je Dominik Milošević iz Požege, svirač basprima Martin Durbek, a najbolji komorni sastav kvartet iz Glazbene škole Požega

»Za prestižnu grand prix nagradu natjecanja u kategoriji najboljeg svirača prim bisernice predstavila su se tri zaista brillantna mlada tamburaša i među članovima žirija teško se donijela odluka, zapravo između dvojice, Dominika i Tomislava koji su pokazali izvanserijsko muziciranje na tamburi. Tu su presudile nijanse, a jedna od njih je tko je manje pogriješio u finalnoj izvedbi. Tomislav Koprić je imao jednu jako zahtjevnu skladbu *Briljantnu polonezu* koja se inače izvodi na violini. Dogodilo se malo kikseva u njegovoj izvedbi, pa je presudio opći dojam. Dominik Milošević je pak pokazao jedno zrelo, suvereno sviranje, nijedanput nije pogledao u svoje prste i u vrat tambure, što zapravo impresionira

Basprimaši i komorni sastavi

Drugi dan, u utorak, natjecali su se svirači basprima/brača i komorni sastavi.

Žiri koji je ocjenjivao soliste činili su Veljko Valentin Škorvaga iz Glazbene škole Požega, **Vladimir Međeši** iz Glazbene škole u Kuli i **Mira Temunović** iz Muzičke škole Subotice, a pored prva dva člana ovog, članstvo žirija za komorne sastave upotpunio je i Siniša Leopold.

Pehar, nagradu grand prix za najboljeg svirača basprima/brača IV. *Tambura instrumental festivala*, prema ocjeni žirija zavrjedio je **Martin Durbek** iz Glazbene škole Požega, iz klase **Tihomira Damjanovića**. Za grand prix nagradu su se, osim Martina Durbeka, natjecali i **Magdalena Temunović** iz Muzičke škole u Subotici u klasi Mire Temunović i **Jurica Tuđan** iz Glazbene škole Varaždin u klasi **Miodraga Paravinje**.

Diplome i medalje su dodijeljene i komornim sastavima, a za najbolji je proglašen Komorni sastav Glazbene škole Požega – kvartet koji je također osvojio pehar, nagradu grand prix. Osim ovoga, za najbolji komorni sastav su se natjecali i Komorni sastav Glazbene škole Zlatka Balokovića iz Zagreba – septet i Komorni sastav Glazbene škole Požega – nonet.

Na kraju natjecanja diplome je svim sudionicima podijelio predsjednik udruge koja je bila organizator i domaćin Festivala, Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama dr. Marko Sente*. On je također uručio i brončane, srebrne i zlatne medalje najboljima u kategorijama drugog natjecateljskog dana.

Suorganizatori IV. *Tambura instrumental festivala* bili su Glazbena škola Požega i Muzička akademija Zagreb. V. *Tambura instrumental festival* bit će održan naredne godine u Požegi.

N. Skenderović

Martin Durbek

kod njega, ta hladnoća i u samom izrazu lica. Sviranje mu je brillantno, bez i jedne greške, a on je i mlađi od Tomislava. Teško je u jednoj takvoj prezentaciji za grand prix pažljivo odvojiti samu izvedbu, pogreške, dinamičko nijansiranje, ton, agogičke nijanse. Stoga je presudio opći dojam», kazao je Siniša Leopold.

Održani 3. dani ICARUS-a u Hrvatskoj

Predstavljen i PROJEKT digitalizacije ZKVH-A

CARUS Hrvatska u suradnji s konzorcijem ICARUS (International Center for Archival Research/Medunarodni centar za arhivska istraživanja), Državnim arhivom u Vukovaru, Gradskim muzejom u Vukovaru organizirao je 3. dane ICARUS-a u Hrvatskoj pod nazivom *Arhivi bez granica*. Dani su održani u Gradskom muzeju Vukovara od 16. do 18. ožujka.

Na skupu je predstavljena djelatnost ICARUS-a i njegovih članova kroz raznovrsne aktivnosti na digitalizaciji i zaštiti pisane baštine u okviru tekućih arhivskih projekata i programa diljem Europe, s naglaskom na co:op projekt i digitalne platforme *Monasterium*, *Topotheque* i *Matricula*, kao i iskustva i mogućnosti hrvatskih arhiva i drugih baštinskih ustanova na ovom području

uključujući Dariah, COURAGE, Digitalizaciju glagolske baštine i druge projekte.

Na konferenciji su sudjelovali i djelatnici Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata – ravnatelj Tomislav Žigmanov i menadžerica kulturnih aktivnosti Katarina Čeliković, koji su govorili o aktivnostima glede digitalizacije u hrvatskoj zajednici u Vojvodini, priopćili su iz ZKVH-a. Tema izlaganja Tomislava Žigmanova bila je *Izazovi digitalizacije kulturne baštine Hrvata u Vojvodini*. Govoreći o načelnim problemima kulturne baštine – koja je bogata, ali neistražena i nevidljivana – i izazovima pred koje su bili postavljeni, Žigmanov je ukratko predstavio povijest aktivnosti ZKVH-a na planu digitalizacije knjiške, ali i drugih oblika materijalne baštine Hrvata u Vojvodini, te osnovne rezultate koji su ostvareni. Na koncu, Žigmanov je naznačio i temeljne smjernice daljnog rada Zavoda na digitalizaciji.

O dosadašnjim rezultatima ZKVH-a u ovom području više je govorila Katarina Čeliković u okviru svojega izlaganja naslovljenog *Digitalizacija baštinske građe Hrvata u Vojvodini*. U okviru ovog razvojnog projekta do sada je na internetskoj stranici Zavoda (zkvh.org.rs), u opciji *Digitalizirana baština* objavljeno 8.600 stranica građe, a ujedno je najavljen novi projekt *Digitalizacija tekstova Hrvata u Vojvodini na narodnim govorima – korpus bačkog hrvatskog* odnosno stvaranje velike elektroničke zbirke tekstova koja će biti temelj ozbiljnog lingvističkog istraživanja.

Iz Vojvodine, na skupu je još sudjelovao i ravnatelj Povijesnog arhiva iz Subotice Stevan Mačković, koji je izlagao na temu *Praksa Povijesnog arhiva Subotica s e-istraživanjem matičnih knjiga*.

ICARUS konzorcij sa sjedištem u Beču osnovan je 2008. godine u cilju promicanja suradnje između arhiva i drugih ustanova koje se zalažu za očuvanje kulturne baštine, te uz to permanentno razvijaju mogućnosti stručne, organizacijske i finansijske potpore projektima i strategijama koji se bave dostupnošću arhivskoga gradiva u elektroničkom obliku. Od svoga osnivanja pokrenuo je više od desetak raznovrsnih EU projekata i trenutno okuplja 200 članova iz 35 europskih zemalja i Kanade među kojima su različiti arhivi, instituti, istraživački centri, fakulteti, knjižnice i drugi, uključujući i hrvatske partnerne.

D. B. P.

U Sonti predstavljena knjiga *Povratak zavičaju* Vinka Juzbašića

Zbirka reportaža s hodočašća

Knjiga *Povratak zavičaju* autora **Vinka Juzbašića** iz Bošnjačka (RH) predstavljena je nedavno u Sonti, u organizaciji mjesnog župnika vlač. **Josipa Kujundžića**. O mjestu Bošnjaci, a potom i o autoru, govorio je umirovljeni svećenik preč. **Vlado Mikrut** iz Osijeka, ranije na dugogodišnjoj službi u Bošnjacima.

O knjizi, koja je zbirka reportaža s hodočašća i dnevničkih zapisu, govorio je prof. **Petar Elez**, arhivist-specijalist iz državnoga arhiva u Vukovaru.

»U knjizi je autor sublimirao doživljaje i iskustva s hodočašća diljem Hrvatske i Europe. Dokumentaristički je zanimljivo i izuzetno poticajno štivo, a pisano je tečno, stilom kojega svi mogu razumjeti. Autor zasluguje naše čestitke, jer se usudio s nama podijeliti svoje najdublje emocije i najčvršća uvjerenja«, rekao je prof. Elez.

Po riječima autora knjige, u knjizi je 15 reportaža koje je objavljivao u časopisima.

»Opisao sam poznata i manje poznata mjesta, dotičući se i aktualnih događanja. Bilježio sam priče i iskustva mojih sugovorni-

ka, ali i svoje najdublje osjećaje«, rekao je, među ostalim, autor.

U okviru predstavljanja nastupila je pjevačka skupina Sončanke, a čuli smo i književne uratke autora koji pišu na šokačkom dijalektu – **Ružu Silađev** iz Sonti i **Josipa Dumendžića Meštra** iz Bodana.

I. A.

U Novom Sadu obilježen rođendan skladatelja Franje Štefanovića (1879. – 1924.)

SPOMEN na petrovaradinskoga SKLADATELJA

**Štefanović je iznimno
značajan jer se smatra
tvorcem prve djeće opere –
Šumske kraljice**

Muzičkom školom Isidor Bajić po-
mažemo da on ostane upamćen»,
rekao je predsjednik Pifat.

Prva dječja opera

Cjelodnevnim programom u Kulturnom centru Novoga Sada (KCNS) HKPD Jelačić obilježilo je spomendan rođendana petrovaradinskog skladatelja **Franje Štefanovića** (1879. – 1924.). Novosađani su 16. ožujka imali prigodu prisjetiti se života ovog velikana iz kulture vojvođanskih Hrvata.

Za najmlađe je u prijepodnevnim satima u tri navrata izvedena Štefanovićeva dječja opera *Šumska kraljica*, realizirana u suradnji s Muzičkom školom Isidor Bajić, dok je u večernjim satima mješoviti zbor HKPD-a Jelačić izveo glazbeni repertoar s potpisom ovog skladatelja.

Veliki doprinos

Tijekom večernjeg programa prisutne je na veliki i važan doprinos koji je Štefanović ostavio Petrovaradincima podsjetio predsjednik HKPD-a Jelačić **Petar Pifat**. Kazao je kako je skladatelj slavu doživio tek poslije smrti, te da svi koji su došli na proslavu trebaju i dalje održavati uspomenu na svog sugrađanina.

»Petrovaradinci ne znaju mnogo o Franji Štefanoviću, ali mislim da našim aktivnim radom od 2012. godine, od kada priređujemo svečanosti povodom njegova rođendana, zajedno s

Franjo Štefanović je iznimno značajan, jer se smatra tvorcem prve djeće opere – *Šumske kraljice*. *Kraljica* ostaje omiljena svoj djeci koja su ikada sudjelovala u njenoj izvedbi, te smo upitali **Vesnu Kaćanski** kako se, 50-ak godina kasnije, osjećala gledajući operu.

»Sve je bilo uzbudljivo i krasno u tom zboru u mojoj osnovnoj školi i bila sam presretna kad je došlo vrijeme za *Šumsku kraljicu*. Kad su krenule da se uklapaju zborske, scenske i druge probe, te da se biraju patuljci i vile, tada je pravo uzbuđenje počelo. Danas, evo ispočetka, gledam drugu djecu koja se isto toliko vesele ovom umjetničkom djelu kao što smo i mi nekad«, prisjeća se Vesna Kaćanski, nekadašnja sudionica *Šumske kraljice*, a danas glazbena urednica KCNS-a.

Većinu Štefanovićevih skladbi tijekom svog života sačuvao je i sakupio jedan drugi petrovaradinski velikan kulture **Stanislav Preprek**. U to vrijeme bilo je vrlo teško probiti se na sam glazbeni vrh. Kažu kako u Štefanovićev glazbeni talent nije vjerovala ni shvaćala njegova supruga, te je nakon Štefanovićeve smrti njezine zapise često koristila da umota zimnicu ili pak iskoristi za neke druge kućne poslove. On je ipak ostao upamćen po skladanju i pjesama, te mu se Petrovaradinci na ovaj način svake godine zahvaljuju na njegovom doprinosu.

Dajana Marković

Sutra je Blagovijest!

Svetkovina navještenja Blažene Djevice Marije – Blagovijest slavi se sutra, 25. ožujka. Blagovijest obilježava navještaj arkandela Gabrijela Mariji da će začeti po Duhu Svetome i roditi sina Božjega.

Kako navodi **Matija Evetović** u knjizi *Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata*, Blagovijest bački Bunjevci pobožno slave, a poljodjelci rade samo nužne poslove oko domaćih životinja. Kako su nekima post i nemrs srijedom i petkom te uzdržavanje od duhana, alkoholnih pića i drugih tjelesnih užitaka za četrdesetodnevne korizme dugački, a Blagovijest je često oko sredine korizme, taj su blagdan svetkovali uz stanku od uzdržavanja – pijući crveno vino.

Naime, prema narodnom običaju treba natašte (na prazan želudac) popiti čašu crvenog vina prije izlaska Sunca, a nije na odmet to učiniti nekoliko puta i tijekom dana jer se tog dana popijeno crveno vino pretvara u krv pa onaj tko ga pije biva zdraviji i jači. Radi toga se kaže da na taj dan treba »vačat krv«, a

sam se dan u subotičkom kraju naziva još »krvovača«, »krvača« i sl.

J. D. B.

U Zagrebu predstavljena knjiga o karmeličaninu o. Gerardu Tomi Stantiću

Hrvatska karmelska provincija sv. Oca Josipa, Karmelska izdanja i Vicepostulatura sluge Božjega o. **Gerarda Tome Stantića**, u povodu Dana Provincije 2017., predstavili su 19. ožujka u Remetama (Zagreb) knjigu dugogodišnjeg vicepostulatora i remetskog župnika o. **Ante Stantića**, OCD, o sluzi Božjemu karmeličaninu ocu Gerardu Tomi Stantiću pod naslovom *Otajstvom Isusova djetinjstva do mistike – Ulomci iz pisane riječi o. Gerardu Tome Stantiću*. Riječ je o knjizi tiskanoj krajem 2016. godine, u kojoj su kolumnе o. Ante Stantića objavljene u kataloškom mjesečniku *Zvonik* od 1996. do 2013. godine. U progra-

mu su u ime sunakladnika Katoličkog društva *Ivan Antunović* iz Subotice sudjelovali urednica knjige **Katarina Čeliković** i **Ervin Čeliković** (tehnički urednik), a u ime domaćina o. **Mato Miloš**, vicepostulator i o. **Jure Zečević**, glavni urednik Karmelskih izdanja te karmeličanski bogoslovi. Na ovom prvom predstavljanju knjige bili su i predstavnici Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata (**Naco Zelić**, dr. **Ante Sekulić**, ml. i **Antun Vujević**, predsjednik). Programu predstavljanja knjige prethodila je sveta misa koju je predslavio o. **Srećko Rimac**, provincial.

K. Č.

Duhovna večer u Somboru

»Divan život, danju svakome služiti, a noću moliti i bolesne darivati«, riječi su oca Gerarda.

Tijekom prošle godine u župi Presvetog Trojstva u Somboru preminulo je 148 župljana, a bolesničko pomazanje primilo je samo njih desetoro. U župi Uzvišenja svetog Križa umrlo je 56 župljana, a bolesničko pomazanje primilo je samo njih šestoro, rečeno je na Korizmenim duhovnim večerima Duhovnog centra oca Gerarda. O sakramenu bolesničkog pomazanja govorio je otac **Mario Antonio Ćirko**, ocd, župnik remetske župe Uzvišenja Blažene Djevice Marije.

»Čovjek želi živjeti ovdje i nagon za životom je kod svakoga od nas jak, osim onih svetačkih smrti gdje se bolesnik raduje što ide u susret Gospodinu. Zato trebamo biti svjesni da je ovaj sakrament u prvom redu namijenjen ozdravljenju bolesnih. Crkva se trudi u Isusovo ime moliti za njegovo ozdravljenje. Ako malo pratimo povijest Crkve, vidjet ćemo da se ona uvijek brinula za bolesne. Kao svoje poslanje koje je primila od samog Isusa Krista, kazao je otac Ćirko.

On je podsjetio da se prije euharistije moli »Gospodine, nisam dostojan da uniđeš pod krov moj nego samo reci riječ i ozdravit će duša moja.«

»Vjerujemo li mi da Gospodin ozdravlja našu dušu? Nisam dostojan, Gospodine, ali uđi u moj život. Upravo i po pričesti čovjek može zadobiti ono duhovno ozdravljenje«, kazao je otac Ćirko.

Ono najvrjednije što Crkva nudi je sakrament bolesničkog pomazanja i danas po tom sakramenu Crkva želi pristupati bolesnima.

Naredna Duhovna večer je u ponедjeljak, a govorit će otac **Danijel Čolo**.

Z.V.

Progledati očima VJERE

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Cijela povijest spasenja je puna nevjerljatnog Božjeg djelovanja u svijetu. Ljudi su se mnogo puta osvijedočili da Bog za njih čini nemoguće. No, nažalost i Bog se mnogo puta u povijesti osvijedočio da ljudi, iako za njih čini čuda, mrmljaju protiv njega, ne iskazuju mu čast i slavu, ne vjeruju... Četvrta korizmena nedjelja u središte stavlja slijepca od rođenja, kojeg Isus ozdravlja (usp. Iv 9,1-41). Slijepac je nakon čudesnog ozdravljenja povjeravao u Isusa, no mnogi su, iako su vidjeli što se dogodilo, ostali bezvjerni.

Progledati

Čovjek o kojem govorи ovonedjeljno evanđelje nije izgubio vid nekim nesretnim slučajem tijekom života, nego nikada nije bio, takav se rodio. Cijeli svoj život proveo je u mraku. Svima koji su ga poznavali, kao i nama sasvimima, nametalo se pitanje »Zašto?«. Uvijek se za neku nesreću pokušava naći krivac koji bi bio odgovor na to »Zašto?«. U Isusovo vrijeme bilo je uvreženo mišljenje da čovjeka zadesi nesreća zbog nekog grijeha koji je počinio, a ako nije počinio grijeh on sam, onda je nesreća došla zbog grijeha kojeg su učinili njegovi preci. Dakle, nesreća je posljedica grijeha, pa je čovjek koji trpi nesreću smatrano grješnikom, bez obzira je li to on izravno ili njegovi roditelji.

Budući da se čovjek iz evanđelja rodio slijep, dakle nije njegov grijeh mogao biti uzrok tog teškog stanja u kojem se nalazi, logičan zaključak koji se nametao ljudima bio je da su za njegovo stanje krivi grijesi njegovih roditelja. Ne možemo reći kako smo se do danas mnogo odmakli od takvog načina razmišljanja. Svaku životnu teškoću promatramo kao neku kaznu i pitamo Boga zašto nam se to događa. Onda se preispitujemo i padamo u očaj, jer smatramo da ništa loše nismo učinili čime bismo zavrijedili takvu »kaznu«. No, Isus nam daje sasvim jedan novi pogled na teške situacije ozdravljenjem ovog slijepog čovjeka: »Niti sagriješi on niti njegovi roditelji, nego je to zato da se na njemu očituju djela Božja« (Iv 9,3). Dakle, slijepoča ovog čovjeka nije kazna, nego ima drugu svrhu, tu je da se na njoj pokaze Božje djelovanje. Dok se ozdravljenje nije uistinu i dogodilo Isusove riječi nisu proizvele nikakav dojam na slušatelje. Ali, kada je onaj za kojeg je cijeli grad znao da je od rođenja slijep, pro-

gledao, Božja moć je postala očigledna. Od tog trenutka nestaje rasprava o grijehu i kazni, već započinje druga o tome tko je to učinio. U središte dolazi Bog, odnosno Isus koji donosi svjetlo. On kao donositelj svjetla svijetu postaje najočitiji u vraćanju vida slijepcu od rođenja, onome koji je živio cijeli život u mraku, a sada Isusovim djelovanjem može vidjeti svjetlo. Tako priča o slijepcu postaje priča o vjeri. On nije progledao samo fizički, nego je i vjerom video Isusa.

Suradnja

Proces ozdravljenja slijepog čovjeka nije samo plod Isusova djelovanja, već i čovjekove suradnje. Isus je njegove oči namazao blatom i poslao ga u kupalište da se umije, a ovaj je poslušao i vratio se kao onaj koji vidi. Tako je i s vjerom. Bog čini prvi korak, prilazi nam i objavljuje se, ali mi moramo učiniti svoj korak u tom procesu, prihvati suradnju s Bogom i odgovoriti na njegovu inicijativu. Tako započinje obraćenje.

Odgovor na Božju inicijativu mijenja čovjeka tako da svi vide kako je drugačiji. Na taj način je i slijepac doživio promjenu, vidi. Zato se svi s čuđenjem pitaju je li to isti onaj čovjek kojega znaju kao slijepog oduvijek. Kada su se uvjerili da je uistinu to taj isti čovjek, sada dolazi pitanje a tko je učinio da vidi. Ovaj čovjek bez ustezanja svjedoči za Isusa, ne skriva tko je odgovoran za ovo novo stanje. Iako je bivao optužen za krovovjerje, on se ne da pokolebiti, čvrsto i odlučno svjedoči za Krista, jer nije dobio samo vid, nego i vjeru; nije prošao samo kroz fizičku promjenu, nego i kroz obraćenje.

Ovaj događaj mnogo je važan za kršćanski život u suvremenom svijetu. Prije svega trebamo znati da je na nama da odgovorimo na Božju inicijativu, da moramo i mi učiniti svoj korak prema Bogu kako bi nam se otvorile oči vjere. A kada se to dogodi, promjena na nama mora biti vidljiva, okolina je mora primijetiti. I najvažnije, bez obzira na sve moramo hrabro priznati da je Isus taj koji je promijenio naš život. Stav okoline ne smije biti izgovor za naše nesvjedočenje. Onaj koji vjeruje uvijek mora stati uz svog Gospodina, strah od neugodnosti, loših riječi i prekih pogleda ne može biti izgovor. Ako se ustručavamo i štimamo pred svjetom jesmo li uistinu progledali očima vjere?

Mini intervju:

Ivan Pašić, pučki pjesnik iz Monoštora

RIMA za svaku prigodu

Nema u Monoštoru manifestacije, crkvene ili školske proslava a da za tu prigodu Monoštorac **Ivan Pašić** nije napisao barem jednu pjesmu. Bilo da je u pitanju *Bodrog fest*, *Pokladni bal*, priredba u školi... Uvijek se tu nađe komad papira s čika Ivanovim stihovima. I prije nego što sam ga upoznala čula sam na desetke njegovih pjesama. Upoznali smo se i prvi puta susreli tek prije nekoliko dana, na promociji knjige *Monoštor u povijesti* i suvišno je reći da je čika Ivan i za tu prigodu sročio jednu pjesmu o autorima knjige **Mariji i Martinu Šeremešiću**.

Gdje nalazite inspiraciju i ideje za sve te pjesme koje ste napisali?

Dođe, tako iznenada. Evo i sada imam ovdje pjesmu napisanu za Bunjevačko-šokačko prelo u Hrvatskom domu, gdje će biti prikazan običaj svatova, a Šokica se udaje za Bunjevca. Ovako ide pjesma: »Danas u Hrvatskom domu igrokaz se lipi daje. Svi se radujemo tome, Šokica se za Bunjevca udaje. Veseli svatovi biće, a Bunjevci puni sriće dočekaće lipu snašu na bunjevačkom salašu. Ona će u svakoj zgodini morati da se prilagodi, pokraj baće i pokraje nane, običajima bunjevačke grane. Nek bude srićna pokraj muža, neka mu svu ljubav pruža, al šta će biti njeva dica, jer on je Bunjevac, a ona Šokica«.

Koliko ste pjesama do sada napisali?

Za crvene blagdane možda i 200 pjesama. Djevojčice obično recitiraju Gospi, pa za Božić, za Svetog Jozipa... Sve te pjesmice i ostale su kod njih. Bilo je tu pjesama za *Bodrog fest*, za maskenbal i za priredbe u školi. Kada je 8. mart, dođu mi curice i traže pjesmicu za svoju učiteljicu. Tako da mogu reći da uvijek nešto pišem, uvijek ima povoda i razloga za neku pjesmu.

Sjećate li se kada ste napisali prve pjesme?

Dosta davno je to bilo. Sve moje pjesme su u rimi, ali ja bih rekao da su one druge, misaone kvalitetnije. Pišem na šokačkoj iakovici i na hrvatskom jeziku. Puno je pjesama i objavljeno u knjigama, časopisima. Do sada je objavljeno sedam mojih pjesama posvećenih ocu Gerardu.

Traže mi i pjesme za svatove, bećarce, za rođendane, imendane...

KUŽIŠ?!

Ivana Dulić, učenica gimnazije Svetozar Marković

Sve PETICE

Ivana Dulić ima 18 godina i živi s roditeljima i sestrom **Marijom** u Subotici. Ide u gimnaziju, trenira folklor te planira studirati nešto vezano za kemiju i biologiju.

Osnovnu školu Ivana je završila na hrvatskom jeziku u školi **Matko Vuković** gdje je bila đak generacije. Sve četiri godine, od petog do osmog razreda, išla je na natjecanja iz hrvatskog, srpskog i biologije na kojima je uvijek ostvarivala zapažene rezultate. Najveći uspjeh stekla je na natjecanjima iz hrvatskog jezika, gdje je osvojila jednom prvo mjesto i jednom drugo na republičkoj razini. Na natjecanju iz srpskog jezika Ivana je osvojila drugo mjesto na okružnom, a iz biologije je ostvarila plasman na okružno natjecanje.

Nakon osnovne škole Ivana se ponovno opredijelila za obrazovanje na hrvatskome jeziku i upisala je opći smjer u gimnaziji **Svetozar Marković**, gdje je u trećem razredu. U srednjoj školi nastavila je vrijedno učiti, tako da se opet može pohvaliti da ima sve petice! Ivana planira studirati nešto vezano za prirodne znanosti – kemiju i biologiju.

Ivana je članica HKC-a *Bunjevačko kolo* od pete godine, gdje ide na folklor. Sada je u prvom ansamblu te ističe da je zahvaljujući folkloru puno putovala. Prošle je godine na *Velikom prelu* bila *najlipča prelja*, a za *Dužnjancu 2014.* godine izabrana je za prvu pratiљu. S obzirom na to da joj *májka i dida* šiju nošnje, ljubav prema tradiciji prenijeli su i na nju. Ivana ima i nekoliko svojih nošnji, a najdraži joj je šling te kaže da bi jednog dana voljela naučiti šlingati.

J. D. B.

Laslo Krasnahorkai

Melanholija otpora

KNJIGA za kvarno VRIJEME

ma već dobrim više od godine (možda i dvije, ne valjda već i tri?) od kako se svako malo dohvaćam jedne iste knjige, u ovom, po svemu, kvarnom vremenu, od njezina spisatelja naslovljenog: *Az ellenállás melankoliája*, što će reći *Melanholija otpora*, a napisao ju je **László Krasznahorkai** (1954.). Posežem za njom ako sam nečim teško zdrman, premoren i potrošen, lomljen i slomljen, od toliko toga ovdje baš sit i presit... prepuštajući se užitku u ljepoti i dojmljivu skladu, pišćeve pregnantne, premda zapravo, kilometarske rečenice. Ima taj vrsni prozaist (što se mene tiče zacijelo budući nobelovac), i takvu jednu knjigu što je nastala – doslovce u samo jednoj rečenici! Štivo, dakle, ispisano bez novog reda, točke i odmorišta! Pa, ako ga tko takvog hoće čitati neka o tome povede računa – i na vrijeme udahne dovoljno zraka!

Odmah treba reći László Krasznahorkai nije nekakav literarni ekscentrik, nedajbože književni manjak (dobro mi znana svojata!), taj utjeruje čitatelja u tjesni sobičak-mučioniku (zazidavši prozore i zaključavši vrata), izlažući ga postupku što ga uspijevaju preživjeti samo najbolje pripremljene »književne foke«, to će reći vrhunski upućeni i izobraženi teoretičari, s vjugama našpanovanim do gornje razine izdržljivosti pismenija čeljedeta, tik pred njihovo samonapršnuće! Nije Krasznahorkai ni eksperimentator zanesenjak, još manje je od onih, mahom do boli umišljenih avangardista. On naprosto spada među rijetke spisatelje koji shvaćaju da valja što češće zakoraknuti onamo odakle se mnogi redovito i žurno sklanjaju, a fascinantna proza što ju on baš ondje ispisuje može se usporediti samo s univerzumom **Bachović** fuga. Iako je već spomenut ovaj genij i njegov glazbeni kozmos, nije na odmet podsjetiti, tek je **Ca-**

mus našao za shodno ustvrditi kako je ona jedina umjetnost lišena prikrivenе »nekakve poduke«, dočim je njezina »bezrazložnost«, iz toga očišta izvedena, nalik savršenstvu što se da postići samo u matematici. I gle, eto nas opet pred jednim novim beskrajem. Dokle ćemo tako?

Pa, dobro, sve je to lijepo, ali konačno, što hoće taj Krasznahorkai? Prije no što bih se poduhvatilo traženja suvisla odgovora, s razlogom dodajem **Viktorija Šantić** prevela je njegova »Posljednjeg vuka«, u Zagrebu tiskanog u izdanju Multimedijalnog instituta, a gotovo istodobno u Beogradu, u izdanju *Platoa*, pojavio se u hvale vrijednom prijevodu **Marka Čudića**, Krasznahorkaijev roman *Melanholija otpora*. Navedene izvornike razdvaja cijelo desetljeće – Az utolsó farkas (*Posljednji vuk*) tiskan je u Mađarskoj 2009., a roman *Az ellenállás melankoliaja* 1989. Sve drugo, prividno je ostalo isto. A što bi to moglo biti?

U onoj kadgodašnjoj, kao i u ovoj sadašnjoj, prijetećoj noćnoj tmini ravničarskog Alfölda (nizina), autor opisuje putnike

u vlaku koji gmiže prema neimenovanu gradiću, danomice ih nekamo odnoseći i donoseći, uvijek nešto više po mrklini nego po danu, svakoga nepogrešivo u njegov vlastiti nespokoj, samobranu i preko cijele godine cvatuću laž. Bezvoljnike koji su već posve zaboravili onu početnu zavodljivu privlačnost upućenih im obećanja, uz i druge nebrojene a već davno satruse obmane, o

jednom pravednijem svijetu i boljem životu koji bi svaki čas trebao zakucati na naša vrata. Sad će, samo što nije! Zašto ga nema? Zar nam nije već odavno trebao stići? I što se to zbilo? Umjesto obećanih, a jamačno i zasluženih promjena, u tom čovjeka dostoјnom životu, na ulicama učmala gradića pojavljuje se i obznanjuje nekakav cirkus, što li, u kojem je glavna i jedina točka pojave preparirana kita! Ogromna, smrđljiva ribolika prispoljuba kojom Krasznahorkai predmijeva epohu post-totalitarizma. K tomu, sve i da nismo u vremenu korizme jamačno bi se većina čitatelja na mah prisjetila (zaboravljenih?) poduka iz vjeroučitelja i dobro nam znane biblijske metafore iz Knjige o Joni uz neizrečeno podsjećanje na neizbjegnost kazne koja sustiže grješne Ninivljane, dok ih guta taj zastrašujući sisavac (kit).

Dočim Krasznahorkai, umjesto da se lati jalova drobljenja o uzajamnim obvezama (mudra) spisatelja i čitatelja (koji mu vjeruje), duž nikada prekinutih spona filozofije i književnosti, poduhvatilo se ostvarenja vlastita, po svemu jedinstvena književno-umjetničkoga postupka i stila, pa svaki artefakt proze što ju je napisao odiše retoričkom dinamikom one njegove jedne rečenice, sada već ni malo zastrašujuće, ta se uistinu ironično-crnohumorna Apokalipsa začudo čita bez teškoća. Ili se tu možda baš ništa ne čita, već zapravo svaki onaj koji uzme ovu knjigu u ruke, odjednom preplavljen svom težinom melanholije, počinje prioprijedati o kvaru što mu ispunjava veći dio života. A nije tako trebalo biti! Majka, Otac i Učitelji drukčije su predmijevali! Zar ne? Pa što nam se to onda ovdje zbilo? Dobro razmislimo! Onaj golemi kit još nas nije ispljunio!

Milovan Milković

Feljton

Idemo li večeras u kazalište (52)

Udio KRITIKE u teatarskoj ČAROLIJI

Priprema: Milovan Miković

Ujednom tekstu, tiskanom u *Hrvatskoj riječi* 16. siječnja 1953., onodobni kroničar i kritičar **Aleksandar Acković** osvrnuo se na važnost postojanja lista *Naša pozornica – A mi szinpadunk*, glasila subotičkog kazališta, budući da po njegovu sudu: »U današnje vrijeme nedostatka dobre i korisne kazališne kritike, ovaj list simpatičnog formata i tehnički lijepo urađen, s ciljem da popularizira umjetnički ansambl Narodnog pozorišta u Subotici, i fotografijom i tekstrom, već u samom početku svog izlaženja predstavlja vrlo važan most između scene i publike«. U istom je glasilu o mjestu i ulozi kritike objavljen tekst teatrologa **Huga Klajna**:

»Kritika, bila ona usmena ili pismena, povjerljivo saopćena ili objavljena, neophodna je umjetniku, ne zato što donosi presudu ili što daje ocjenu, nego zato što, prije svega ostalog, utvrđuje kako je umjetničko djelo djelovalo na publiku. Sentencija izrečena s uzvišenoga mjesta i s uzvišenim stavom suca ili recenzija dana s visine profesorske katedre bez važnosti je ako neobrazloženo i nedokumentirano zastupa jedno osobno mišljenje, a izlišna ako samo ponavlja opći sud. U raščambi djelovanja predstave na publiku, kritičar mora biti svjestan svoje odgovornosti i svojih obaveza i prema publici, i prema stvaraocima predstave i prema kazališnoj umjetnosti. Tko može imati koristi od nadmenih riječi čovjeka koji, prepričava ono što je o piscu i djelu pročitao u jednoj knjizi ili u dva članka i umjesto da kod publike poveća i produbi razumijevanje za predstavu, donosi pakosna zajedanja i bockanja; mjesto da redatelju i glumcima kaže kako je predstava na njega djelovala, dokazujući im da je djelo i uloge drukčije, i bolje shvatio nego oni. Umjesto da pomaze razvoj kazališne umjetnosti, s uživanjem ističe njine neuспjehe i nedostatke.

Što pisac, djelo i glumci govore publici?

Publici kritičar treba da objasni ono što je ona nejasno osjetila i da je upozori na ono što ona sama nije primijetila, da raščlaniti je u predstavi plod autorovog, redateljevog, glumčevog itd. stvaranja, što djelo i predstava hoće reći i koliko jesu ili nisu u tome uspjeli; a ne treba da traži dlaku u jajetu, iz koje bi mogao ispresti neku od svojih tananijih duhovitosti i da tako izopačuje sliku koju su gledaoći sami stvorili na predstavi... Kritika ne treba da bude pisana sine ira et studio, naprotiv, ona se mora pisati sa gnjevom i ljubavlju – ali i gnjev mora poticati iz ljubavi, iz lju-

Ljetna pozornica na Paliću

bavi prema kazališnoj umjetnosti i ljubavi prema istini i prema čovjeku. A tako ona treba i da bude primljena od kritiziranoga, ne hladno, sa superiornim podsmjehom i slijeganjem ramena, neko kao riječ suborca i suradnika, trudbenika koji obdjelava zajedničko polje. Rđava – ne nepovoljna, nego rđava kritika, neosnovana i neznalačka, uobražena i pakosna – sa gnjevom; dobra – ne povoljna, nego pravedna, opravdana, pisana sa osjećanjem odgovornosti, s ljubavlju za kazalište, za kazališne radnike i kazališnu publiku – sa zahvalnošću i priznanjem», napisao je dr. Hugo Klajn [»Osnovni problemi režije«, Beograd 1951.].

S odbacivanjem soc-realističkih stega u pjesništvu i književnosti, dramskim i inim umjetnostima, napose u kulturi općenito, i kritika zadobiva drukčiju ulogu, te su se, među ostalim, gotovo preko noći umnožila različita viđenja otvaranja novih putova i pravaca razvoja dotadašnjih teatarskih postignuća. U toj rasvjeti subotički kazalištari raspravljaju o potrebi osnutka Pionirske i Omladinske scene, nadalje Eksperimentalnog teatra i dr. u nedovoljno iskorištenom prostoru tzv. Male pozornice.

I što je kulturno središte značajnije, utoliko je žešće sučeljavanje svih aktera u stvaralačkom procesu, tijekom traženja vlastita mesta u sveukupnom kulturnom miljeu. Primjerice, zbivanja u zagrebačkom teatarskom prostoru gdje dr. **Branko Gavella** (1885. – 1962.) osniva Zagrebačko dramsko kazalište, nakon što je 29. svibnja 1953. godine skupina mladih glumaca i redatelja, tzv. pobunjenika iz Hrvatskog narodnog kazališta, koju on predvodi i usmjerava, uspjela preuzeti zgradu u Frankopanskoj 10 gdje sniva novu kazališnu scenu. Sve ovo ima i svoju subotičku epizodu. Budući da je bilo neophodno osposobiti taj novi kazališni prostor prva je predstava izvedena na gostovanju u Subotici, a Zagrebačko dramsko kazalište otvorilo je svoja vrata tek 30. listopada 1954. godine s *Golgatom Miroslava Krleže*, u režiji Branka Gavelle.

Ljetne igre i druge igrice

Tih godina se začinju i zbivaju značajne promjene na vodećim europskim i svjetskim pozornicama. Krajem četrdesetih (1948.) nastaju *Prljave ruke Jean Paule Sartrea*, iduće (1949.) godine nastupa *Smrt trgovackog putnika Arthurra Millera*, zatim **Eugène Ionesco** s *Čelavom pjevačicom*, a u Istočnom Berlinu **Berthold Brecht** osniva *Berliner Ensemble* i režira *Majku Hrabrost*. U istinu, u Europi se pokreću brojni ljetni festivali u potrazi za suvremenim građanskim identitetom, i ne samo glede teatarskih i glazbenih događanja. Može se reći, u tom kontekstu (1950.) obnavljaju se i Dubrovačke ljetne igre (pokrenute između dva rata), a tih pedesetih upravnici vojvođanskih profesionalnih kazališta jednodušno predlažu Suboticu i Palić poprištem trajnog Ljetnog kazališnog festivala, što vlastodršci (naizgled) prihvaćaju. Uzgred, prve kazališne predstave na Paliću priređivane su krajem XIX. stoljeća za razonodu banjskih gostiju.

Republika Srbija, Autonomna Pokrajinina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
 Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
 T: +381 21 487 46 14, 487 43 48, 487 43 36; ounz@vojvodina.gov.rs
 KLASA: 128-451-1413/2017

Na temelju članka 3. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice za financiranje i sufinanciranje modernizacije infrastrukture predškolskih ustanova na teritoriju AP Vojvodine klasa: 128-451-1412/2017 od 13.03.2017. godine, a u svezi s Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2017. godinu („Službeni list APV“, br. 69/16), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice (u daljem tekstu: Tajništvo) raspisuje

NATJEČAJ

ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE IZRADE TEHNIČKE DOKUMENTACIJE ZA POTREBE PREDŠKOLSKIH USTANOVA NA TERITORIJU AP VOJVODINE ZA 2017. GODINU

Natječaj se raspisuje na iznos sredstava osiguranih Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2017. godinu („Službeni list APV“, br. 69/16) i to: za financiranje i sufinanciranje izrade tehničke dokumentacije za potrebe predškolskih ustanova na teritoriju AP Vojvodine u ukupnom iznosu od **3.200.000,00 dinara**.

Pod izradom tehničke dokumentacije podrazumijeva se izrada one tehničke dokumentacije koja je, u skladu s pozitivnim pravnim propisima kojima se regulira oblast planiranja i izgradnje, neophodna za izdavanje akta nadležnog tijela kojim se odobrava građenje novih objekata ili izvođenje radova na postojećim objektima koje koriste predškolske ustanove na teritoriju AP Vojvodine odnosno:

Idejno rješenje;

Idejni projekt s pripadajućim elaboratima (za potrebe izdavanja rješenja o odobrenju za izvođenje radova - rekonstrukcija, adaptacija, sanacija);

Projekt za građevinsku dozvolu s pripadajućim elaboratima;

Projekt za izvođenje s pripadajućim elaboratima;

Projekt izvedenog objekta s pripadajućim elaboratima;

Tehnički opis i popis radova za izvođenje radova na investicijskom održavanju;

Ostala tehnička dokumentacija koja je, u skladu s pozitivnim pravnim propisima kojima se regulira oblast planiranja i izgradnje, potrebna za realizaciju planiranog projekta.

Realizacija finansijskih obveza vršit će se u skladu s likvidnim mogućnostima proračuna AP Vojvodine za 2017. godinu.

UVJETI NATJEČAJA

1. Podnositelji zahtjeva

Korisnici koji imaju pravo sudjelovati u raspodjeli sredstava su jedinice lokalne samouprave na teritoriju AP Vojvodine.

2. Kriteriji raspodjele sredstava

Kriteriji raspodjele sredstava po Pravilniku o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise,

upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice za financiranje i sufinanciranje modernizacije infrastrukture predškolskih ustanova na teritoriju AP Vojvodine su:

Značaj realizacije projekta u odnosu na sigurnost djece, odgojitelja i zaposlenih koji koriste objekte

Značaj realizacije projekta u odnosu na osiguravanje kvalitetnih uvjeta za boravak i odgojno – obrazovni rad

Finansijska opravdanost projekta

Održivost projekta

Aktivnosti koje su poduzete u cilju realizacije projekta

Osigurani izvori sredstava za realizaciju projekta

NAČIN PODNOŠENJA ZAHTJEVA

Zahtjevi za dodjelu sredstava podnose se na jedinstvenom natječajnom obrascu Tajništva. Kompletna natječajna dokumentacija može se preuzeti od **15. ožujka 2017. godine** na web-adresi Tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs

Zahtjevi se dostavljaju putem pošte na adresu: Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice s naznakom "Za natječaj – za financiranje izrade tehničke dokumentacije za potrebe predškolskih ustanova na teritoriju AP Vojvodine za 2017. godinu", Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad, ili se podnose osobno, predajom na pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (u prizemlju zgrade Pokrajinske vlade).

Uz prijavu na natječaj, podnosi se **projektni zadatak, odluka upravnog odbora predškolske ustanove o pokretanju aktivnosti u svezi realizacije projekta, ponuda-predračun za izradu tehničke dokumentacije** (prijavljena od strane gospodarskog društva, druge pravne osobe odnosno poduzetnika koji su upisani u registar gospodarskih subjekata), **dosadašnja raspoloživa dokumentacija za realizaciju planiranog projekta** (ukoliko dokumentacija postoji) i **preslika potvrde o poreznom identifikacijskom broju jedinice lokalne samouprave**.

Rok za podnošenje prijava na Natječaj je 13. travnja 2017. godine.

Tajništvo zadržava pravo od podnositelja zahtjeva, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje potrebnih uvjeta.

Povjerenstvo neće razmatrati:

nepotpune prijave,

nepravodobne prijave (prijave poslane nakon roka koji je ozначен kao posljednji dan natječaja),

nedopuštene prijave (prijave podnesene od strane neovlaštenih osoba i subjekata koji nisu predviđeni natječajem),

prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene,

prijave korisnika koji u prethodnom razdoblju nisu opravdali sredstva dodijeljena iz pokrajinskog proračuna kroz finansijska i narativna izvješća.

Rezultati Natječaja će biti objavljeni na internet prezentaciji Tajništva.

Zainteresirane osobe, dodatne informacije u svezi s realizacijom Natječaja, mogu dobiti u Tajništvu na telefon: 021/487 46 14, 487 43 48, 487 43 36.

Pokrajinski tajnik, Mihály Nyilas

ZAJEDNIŠTVO I DRUŽENJE PRVAŠIĆA iz OŠ *Ivan Milutinović*

Učenici prvog razreda Osnovne škole *Ivan Milutinović* koji po-ahađaju nastavu na hrvatskom jeziku 18. ožujka organizirali su izlet u Tavankut na Etnosalaš *Balažević*. Nekolicina roditelja s učiteljicom Sanjom Dulić proveli su cijeli dan na salašu u druženju i međusobnom upoznavanju.

Djeca su sudjelovala u sportsko-rekreativnim aktivnostima u dvorištu salaša, a posjetili su Galeriju Prve kolonije naïve u tehnici slame. Saznali čemu služi preslica, kako izgledaju predmeti koji su napravljeni od slame i što su to suveniri. Bilo im je zanimljivo vidjeti kako izgleda seoska kuća te kako su se odjevali ljudi nekada. Za ručak su kušali tradicionalnu krumpiraču.

I. D.

Natječaj *Bogatstvo različitosti*

Osnovna škola *Matija Gubec* iz Tavankuta organizira međunarodni nagradni literarni, novinarski i likovni natječaj *Bogatstvo različitosti* za učenike osnovnih škola iz Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Rumunjske, Mađarske... kojim se želi potaknuti djecu na raspravu o temama suživota s drugima i drugčijima te razvijanje solidarnosti i povezivanje s vršnjacima iz različitih krajeva.

Tema ovogodišnjeg natječaja je *Veliki snovi malih prijatelja*.

Natječaj je otvoren do 7. travnja, a sve pristigle radove pročitat će i vrednovati žiri za nagrade, koji će autore, autorice ili skupine autora po tri najbolja literarna, novinarska i likovna rada nagraditi vrijednim nagradama 28. travnja., u povodu Svjetskog dana knjige i autorskih prava, a nagrade će biti dodijeljene na svečanoj akademiji koja će se održati u sportskoj dvorani škole.

Upute za slanje radova

Svaki rad na poledini obvezno mora sadržavati sljedeće podatke:

- ime i prezime autora
- razred
- ime i kontakt podatke nastavnika (telefon, e-mail adresu)
- ime i adresu škole.

Literarni i novinarski radovi mogu biti pisani na jezicima zemalja sudionica natječaja, kao i jezicima nacionalnih manjina.

Radovi koji su nepotpuno označeni ili ne sadrže potrebne podatke ne mogu ući u konkurenциju. Poslani radovi se ne vraćaju. Škola zadržava pravo objavljivanja radova.

Radove je moguće poslati poštom:

OŠ *Matija Gubec* (za natječaj *Bogatstvo različitosti*)

Marka Oreškovića 12a

24214 Donji Tavankut

Vojvodina

ili na e-mail adresu: osmgubec@eunet.rs

Posljednji tjedan za ČITANJE I SKITANJE

Jos točno tjedan dana do kraja kviza *Čitam i skitam*. Rok za popunjavanje online upitnika ističe 31. ožujka. Brzo su prošla ova dva mjeseca. Svi su užurbani, jer malo je vremena ostalo za provjeriti svoje odgovore i članske iskaznice. No, ne brinite, ipak je dovoljno da sve napravite kako valja. Dakle, provjerite jeste li obavili sve potrebne korake:

1. Pročitati zadane tekstove iz narodne književnosti
2. Popuniti online upitnik na <http://www.subiblioteka.rs/hr/online-kviz/>
3. Obnoviti svoju članarinu u Gradskoj knjižnici Subotica
4. Čekati izvlačenje nagrada (koje će biti 3. travnja u 12 sati)

Kasnije preporučamo i

5. Redovito posuđuj i čitaj knjige iz Knjižnice.

Ako napravite svih ovih 5 koraka (a ima još toliko vremena), uspjeh je zagarantiran. Vidjet ćete da ćete doživjeti velike i krasne stvari, družit ćete se s brojnim likovima, posjetiti nepoznata i interesantna mjesta a tko zna: možda osvojite i neku od 150 (a kažu možda i više) nagrada.

Želimo vam da budete sretni i da uživate.

Čitaj, skitaj, knjigu pitaj...jer ti knjiga daje znanje.

Proteklog tjedna predstavljanje kviza *Čitam i skitam* održana je i u osnovnim školama *Ivan Milutinović* u Subotici te *Matija Gubec* u Tavankutu.

Okružno natjecanje iz HRVATSKOG JEZIKA

U petak, 17. ožujka, u OŠ *Vladimir Nazor* u Đurđinu održano je druženje učenika sedmih i osmih razreda, odnosno Okružno natjecanje iz hrvatskog jezika. Učenici su došli u ovo prekrasno selo gdje su testirali svoje poznavanje materinskog jezika, ali i uživali u zajedništvu sa svojim prijateljima iz

ostalih škola gdje se nastava odvija na hrvatskom jeziku. Na natjecanju je sudjelovalo osam učenika sedmih razreda i 16 učenika osmih razreda iz subotičkih osnovnih škola *Matko Vuković* i *Ivan Milutinović* te *Matija Gubec* iz Tavankuta i *Vladimir Nazor* iz Đurđina. Kao uspomenu na ovaj dan svi su dobili zahvalnicu, promidžbeni materijal škole ali i knjige koje su osigurali NIU *Hrvatska riječ* i Zavod za kulturu vojvodjanskih Hrvata. Ove darove uručio im je ravnatelj *Hrvatske riječi* **Ivan Ušumović**.

Na republičko natjecanje koje će biti održano 27. svibnja u OŠ *Matija Gubec* u Tavankutu plasiralo se 5 učenika sedmih i 10 učenika osmih razreda:

7. razred

Donna Karan – OŠ *Matko Vuković*, Subotica, 1. mjesto

Leona Matković – OŠ *Matko Vuković*, Subotica, 2. mjesto

Mihaela Dulić – OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin, 3. mjesto

Ana Vereb – OŠ *Matija Gubec*, Tavankut, plasman

Katarina Ivković Ivandekić – OŠ *Vladimir Nazor* Đurđin, plasman

8. razred

Marija Dulić – OŠ *Matko Vuković*, Subotica, 1. mjesto

Anamaria Tumbas – OŠ *Matko Vuković*, Su botica, 2. mjesto

Tomislav Huska – OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica, 3. mjesto

Josipa Stantić – OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin, plasman

Lucija Horvacki – OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin, plasman

Tereza Kujunžić – OŠ *Matko Vuković*, Subotica, plasman

Lucija Buza – OŠ *Matija Gubec*, Tavankut, plasman

Ivana Imrić – OŠ *Matko Vuković*, Subotica, plasman

Kristina Crnković – OŠ *Matija Gubec*, Tavankut, plasman

Andrea Cipo – OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica, plasman

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com
Prodaje se apartman od 36 m ² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.
Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvenskom krevetninom (dvije navlake za jastuk i dvije navlakе za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.
Prodajem stroj šivanje marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.
Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.
Izdajem garsonjeru u Zemunu. Povoljno za dva đaka ili studenta. Lokacija Zemun Tel.: 011 3077036.
Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.
Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.
Prodajem dvije zimske kožne muške jakne broj 56 crne i braon boje. Muški bicikl plave boje, (kao nov). Tel.: 063 551871.
U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.
Starja kuća (4 sobe, ručaona, 2 kupaone, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaona) se prodaje ili mijenja za Zagreb (stan ili kuća) – centar. Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.
Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m ² , topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bošna, Subotica. Plaćam 12 metri po jutru. Tel.: 064 305 14 88
Povoljno prodajem protočni bojler sa 4 grejača od 24 kilovata i limene radijatore s 200 rebara različitih dimenzija. Tel.: 062 8687964.
Prodaje se veći i manji (skoro nekorišten) trajno žareći štednjak. Tel.: 024 528682.
Prodajem lijepu komfornu kuću s etažnim grijanjem na čvrsto gorivo na placu od 2 motike i 5 motika bagremove šume u produžetku placa. Treba pogledati. Može i zamjena za dvosoban stan uz dogovor. Tel.: 064 1759512.
Hitno trebam majstore za regips kod renoviranja moje dvije kuće na Jadranskom moru u Hrvatskoj – Zadar, s hrvatskom ili mađarskom putovnicom. Tel.: 063 7668808 Nikola – nikola.vujic933@yahoo.com
Žena sa iskustvom prima čišćenje kuća-stanova može i kuhanje i čuvanje starih osoba. Tel.: 062 1941729.
Na Radanovcu prodajem petersobnu kuću na placu od 2 motike, etažno grijanje, gradski vodovod, telefon, autobusno stajalište udaljeno 500 m. Plus 5 motika bagremove šume. Može zamjena za poljoprivredno zemljiste u Hrvatskoj ili okolicu Subotice. Tel.: 064 1759512.
Naprodaj IMT sijačica za žito 23 reda i OLT sijačica GAMA-18 s lulama širine 2,25 m, sadilica za kukuruz OLT sa 4 reda, dvobrazni plug LEOPARD 12 coli u vrlo dobrom stanju i prikolica čutaka. Tel.: 532-570 ili 528-682.
Odijelo za prvu pričest, haljine za matarske svečanosti i vjenčanica od čipke iz uvoza na prodaju. Tel.: 060 1554743.
Prodaje se stan na Radjalcu od 52 m ² . Tel.: 069 2887213.

Izdajem apartman Silver u Zadru za 2 (+1) osobe s opremljenom kuhinjom i kupaonicom, klimatiziran, TV, Wi-fi. Na raspolaganju je vrt sa sjedećom garniturom i roštiljem. Osiguran parking. Mogućnost dodatnog ležaja ili kunicu. Udaljeno 5 min autom od plaže (Borik) te 10 min od centra grada. U neposrednoj blizini nalazi se nekoliko većih shopping centara. Cijena apartmana iznosi 40 eura/dan. Kontakt HR: Juraj 00385955110573, e-mail: phohnjec.ph@gmail.com, Kontakt SRB: Andrej 0641583637

Potrebno udomljavanje 3 mace na jednu godinu – sterilizirane, cijepljene. Potreban ambijent kuća s dvorištem, može i u Zemunu. Želim biti u kontaktu s osobama koje mi žele pomoći u ovome. Tel.: 065 2672086 Rupić.

Prodaje se kuća u Bačkom Bregu na 11 ari placa, održavana s nusprostорijама, uknjižena, bez tereta. Tel.: 064 1535064, 025 809156.

PRODAJEM sitno rađene neuramljene vilerove gobline: Dan-noć i Monaliza, kao i kompletan materijal za Pastirsku idilu. Tel.: 024-730-270 ili 063-713-1828.

Prodajem crjepanu kaljavu peć, braon boje 136/82 cm i šivaći stroj bagat *singericu*. Tel.: 024 4527499, mob.: 064 1839591.

Tražim kupca za vikendicu u Vrboskoj, otok Hvar, primnica pod pločom, 52 m², suvlasništvo parcele 500 m² prilaznog puta 105 m². Papiri uredni. Cijena: 65.000 eura. Tel./viber: 063 7139337, e-mail: meridijan12@gmail.com.

Ozbiljna žena 50-tih godina primila bih na dvorbu stariju osobu za plaću. Može i u Hrvatskoj. Tel.: 064 0730793.

Ozbiljna žena, Hrvatica 50 godina želi upoznati muškarca do 65 godina. Može i iz Hrvatske. Samo ozbiljni. Tel.: 064 0730793.

Prodajem razna bunjevačka ruva od pajje, sukna, sefiri, rojtoš, peržijan, plišane i druge marame, muške čizme, čakšire i šubar, kaput s peržijanom i slično. Naprodaj pregače ponjavice, astal i stolice, tepisi i slično. Kalajzane kačice za mast i mesnate svinje. Tel.: 024 528682.

CROART Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeva 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* VAŽI DO 28.3.2017.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Uredništvo

AKCIJA!

5G internet

već od
649 din

Q

TIPPNET
SUBOTICA
KARAĐORĐEVIĆ PUT 2 WWW.TIPPNET.RS

TEL:024/555765

Nagradna igra

USKRSNA NAGRADNA IGRA NIU HRVATSKA RIJEČ

Dragi naše čitateljice i čitatelji

Trebate sakupiti četiri nagradna kuponja koje ćemo objavljivati u četiri broja *Hrvatske riječi* (3., 10., 17. i 24. ožujka). U petom broju (31. ožujka), objavit ćemo nagradni talon na koji trebate zlijepiti sva četiri kuponja (koje trebate izrezati iz navedenih brojeva), te joker kupon koji zamjenjuje jedan od nedostajućih nagradnih kupona.

Nagradni talon s nagradnim kuponima trebate staviti u kuvertu i poslati na adresu naše redakcije:

Hrvatska riječ, Trg Cara Jovana Nenada 15/I 24000 Subotica
ili je donijeti osobno.

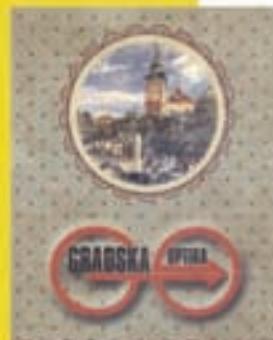
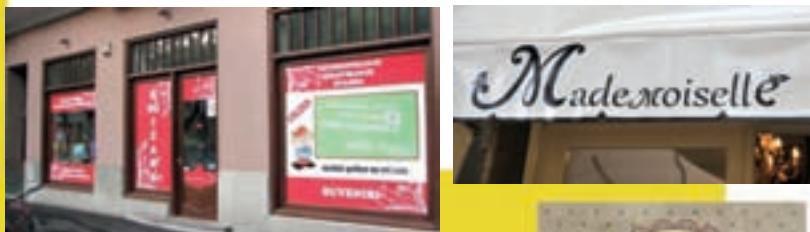
Pravo sudjelovanja u nagradnoj igri imaju svi čitatelji *Hrvatske riječi*, izuzev zaposlenika i honorarnih suradnika.

Javno izvlačenje nagrada bit će u vremenu pred Uskrs upriličeno u prostorijama NIU *Hrvatska riječ*, a popis svih dobitnika bit će objavljen u *Hrvatskoj riječi*.

Popis nagrada bit će objavljivan tijekom trajanja nagradne igre iz broja u broj.

Nagrade su osigurane u suradnji s brojnim darodavcima koji svoje sudjelovanje potvrđuju i garantiraju za njih objavom njihovog logoa na stranici Nagradne igre. Darovateljima nagrada se unaprijed zahvaljujemo, a sretni dobitnici će ih preuzimati (uz potvrdu o dobitku izdanu u redakciji *Hrvatske riječi*) u prostoru darovatelja.

**ZAIGRAJTE I VI
NAGRADNU IGRU!**

POGLED S TRIBINA Kup

Najmasovnije nogometno natjecanje na hrvatskom teritoriju, hrvatski nogometni kup, stigao je do svoje posljednje utakmice u sezoni 2016-17. U velikom finalu, 31. svibnja u Varaždinu, za trofej *Rabuzinovo sunce* borit će se trenutačno dva najbolja hrvatska kluba. *Rijeka* i *Dinamo*.

Čar završnom susretu donosi i okolnost kako su upravo Riječani i Zagrepčani najveći rivali i za osvajanje naslova prvaka Hrvatske. Plasmanom u finale kupa potvrdili su ovosezonsku dominaciju i činjenicu kako boljih od njih već dugo nema na hrvatskim nogometnim travnjacima.

Bilo tko bude trijumfirao u Varaždinu bit će to posve zaslужeno. Na čast i slavu!

Ali do finala kupa ima još mnogo vremena. Do tada će mnogo toga biti poznato u prvenstvenoj utrci, pa se može dogoditi i osvajanje duple krune. Bilo *Rijeke*, bilo *Dinama*.

A mnoga toga bi trebalo biti poznato i nakon predstojećeg kvalifikacijskog susreta između Hrvatske i Ukrajine, koji je na programu danas (petak, 24. ožujka). Nakon četiri odigrana susreta u svojoj kvalifikacijskoj skupini Hrvatska drži prvu poziciju s 10 osvojenih bodova, dva više upravo ispred Ukrajine, pa bi uspjeh na Maksimiru mogao uveliko dati prednost momčadi izbornika Čačića.

Plus što će ovo biti (nakon izdržane kazne) prvi susret koji će »vatreni« ponovno igrati pred publikom, što bi trebao biti dodatni stimulans za što bolji rezultat, iako nitko ne bi imao ništa protiv minimalne pobjede od jednog gola u mreži Ukrajinaca.

Bilo kako bilo.

Neka u finalu nogometnog kupa i predstojećem kvalifikacijskom susretu pobijedi nogomet i nadajmo se kako neće biti nemilih scena na terenu i tribinama.

Jer kazni je već stvarno previše.

D. P.

Nogomet

Dinamo – Partizan 4:5

BEREG – U pripremnoj utakmici za nastavak prvenstva Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci 2. razred nogometari *Dinama* 1923 na svojem su stadionu rezultatom 4:5 poraženi od izravnog rivala za najviši plasman, ekipe *Partizana* iz Kupusine. Pedesetak gledatelja uživalo je u otvorenoj i vrlo efikasnoj igri obju ekipa, koje će, sudeći po prikaznom, do samoga kraja ligaškog natjecanja voditi mrtvu trku za ulazak u viši stupanj natjecanja.

I. A.

Poraz uz vrlo dobru igru

SONTA – U drugoj pripremnoj utakmici za nastavak prvenstva Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci 2. razred nogometari sončanskog *Dinama* ugostili su NK *Dunav* iz Dalja (Hrvatska). U zanimljivoj i vrlo dinamičnoj utakmici pobjedu od 1:2 (1:1) zabilježili su gosti. Od nekoliko stopostot-

nih prigoda Sončani su iskoristili samo jednu i u 38. minuti došli u prednost pogotkom špica **Durakovića**. Pet minuta kasnije gosti su poravnali, a zgoditkom u 50. minuti postavili su i konačni rezultat susreta. Utakmicu je odlično vodila mlada i vrlo perspektivna sutkinja iz Sonte **Viktoria Nikolić**.

I. A.

Favoriti spasavali bod

MONOŠTOR – U prvom proljetnom kolu Međuopćinske lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci 1. razred, nogometari *Dunava* su na Doli uz rezultat od 1:1 (0:0) osvojili bod protiv favorizirane ekipe NK *Kula*. U borbenoj, pravoj prvenstvenoj utakmici, pred oko 150 gledatelja, igralo se obostrano napadački, a na odmor se otišlo bez zgoditaka. U nastavku Monoštorci su imali inicijativu i stvarali prigode, od kojih je jednu realizirao golgeter **Balaž**. Kuljani su se potpuno otvorili i uspjeli poravnati u samom finišu utakmice.

»Rezultat je realan, ali nama ostaje žal za pobjedom, od koje nas je dijelilo svega nekoliko minuta.«, rekao je tajnik *Dunava* **Mladen Vakoš**.

I. A.

Rukomet

Smjena generacija

SONTA – Drastično pomlađena ekipa ŽRK *Sonta* odigrala je u sportskoj dvorani OŠ *Ivan Kovačić* u Sonti drugu pripremnu utakmicu za nastavak ligaškog natjecanja u TRLS, skupina Južni Banat, protiv ORK *Apatin*, člana DRLS, skupina Sjever. Pomoćno impresionirane protivnicama, domaće rukometarice su u prvom poluvremenu pružile Apatinkama posve dostojan otpor. U nastavku je trener Mihaljev pružio priliku za igru svim igračicama, pa se i to odrazilo na konačan rezultat od 9:15 (5:6).

I. A.

Republika Srbija, Autonomna Pokrajina Vojvodina

Grad Subotica , GRADSKA UPRAVA

Broj: IV-111-4/2017.

Dana: 21.03.2017.

24000 Subotica, Trg slobode 1, Tel. 024-636-101, MUD/SU

Temeljem članka 102. stavka 2. i 3. Zakona o zaposlenima u autonomnim pokrajinama i jedinicama lokalne samouprave (*Službeni glasnik RS*, br. 21/2016) i temeljem članka 30. Odлуke o Gradskoj upravi grada Subotice *Službeni list Grada Subotice*, broj 6/10, 8/13, 24/14, 20/15, 44/16 i 47/16), Gradska uprava Grada Subotice objavljuje

O B A V I J E S T

Obavještavaju se svi zainteresirani kandidati da je Gradska uprava grada Subotice dana 24. 03. 2017. raspisala javni natječaj za popunu slobodnih izvršiteljskih radnih mesta.

Natječaj je objavljen na internetskoj stranici Grada Subotice: http://www.subotica.rs/index/pagelist/lgl/cp/id_page_node/63

NAČELNICA GRADSKE UPRAVE

Marija Ušumović Davčik, master pravnica

Trkački zalet

Ožujak je mjesec kada trkači hvataju ozbiljan zalet za predstojeću sezonu. Polumaratonom na Malti i Novosadskim krosom – za dječji osmjeħ, koji je istrčala kao ozbiljnije treninge za polumaraton u travnju, sezonus je otvorila i **Tijana Kabić**, trkačica iz Sombora.

»U životu me ispunjavaju različite stvari kojima se bavim: po profesiji sam psiholog, ali ništa manje nisam ni DJ i maratonac.«

Tijana Kabić je trenutno najbolja somaratonka, a grad Sombor je proglašio za najbolju rekreativku za 2016. godinu.

Kada psiholog potrči

»Trčanje sam uvela u svoj život psihološki, kao vid terapije, ispušnog ventila, a ozbiljnije sam mu pristupila iz želje da se oprobam kao triatlonka. Još uvijek nisam stigla do triatlonske discipline jer никакo da postignem zadovoljavajući plivački nivo ali se zato ispostavilo da postižem odlične rezultate u trčanju, te sam se u potpunosti usmjerila na ovaj sport i rezultate u njemu. Prvi polumaraton sam istrčala u Apatinu, 2015. godine. Nakon mjesec dana od Apatinskog, trčala sam u Odžacima i tu utrku volim izdvajati kao značajnu jer sam nakon nje pokazala sebi, a i ostalima, da ozbiljno ulazim u trkačke vode. Taj polumaraton sam istrčala za 1:44:45. Najbolje vrijeme koje sam do sada postigla u polumaratonu je 1:28:43, dok mi je najbrži maraton onaj koji sam trčala u Ljubljani za 3:17:05.«

Tijana do sada ima istrčanih 11 polumaratona, 3 maratona i jedan ultramaraton na 50 km. Trčala je u Somboru, Apatinu, Odžacima, Novom Sadu, Osijeku, Sarajevu, Hvaru, Ljubljani i postizala zapažene rezultate. Stekavši dobru reputaciju među trkačima u zemlji planira da poradi na plasmanu u regiji, prije svega u Hrvatskoj jer je tamo jača konkurenca, a konkurenca je nešto što je privlači.

Profesionalni pristup rekreativnom

Po svim kriterijima Tijana je trkačica rekreativka, ali se svojim rezultatima u tablicima odlično kotira i među profesionalcima. U prethodnoj 2016. godini, u kategoriji polumaratona je istrčala jedanaesto najbolje vrijeme u ženskoj konkurenciji, a u kategoriji maratonki deveto u generalnom plasmanu trkačica. Ako izuzmemo činjenicu da Tijana od trčanja ne zarađuje, svaki drugi odnos nje i ovog sporta je profesionalan.

»Treniram šest puta tjedno i trenutno ostale životne aktivnosti

Maratonski niz: psiholog, DJ, košarkašica, polumaratonka, maratonka, ultramaratonka

podređujem treninzima. Treninge mi pravi klupski drug **Petar Šuša** kojeg smatram svojim osobnim trenerom. Članica sam ARK Somaratona iz Sombora, ali državna prvenstva trčim pod zastavom bratskog kluba AK Hajduk – maraton tim iz Kule.«

Prva sportska ljubav – košarka

»Uz trčanje se ozbiljnije bavim i košarkom, koja je moja prva sportska ljubav i njom sam se bavila sedam godina. Prošle godine sam s još jednom bivšom suigračicom okupila igračice kako bismo se rekreativno loptale, da bi na kraju iz te priče bila formirana somborska ženska seniorska ekipa. Sezona u drugoj ženskoj ligi Srbije je upravo završena, a mi smo ponosne jer smo pokazale da kvalitete ne blijede. Ovo je ujedno bio i veliki doprinos za žensku košarku Sombora. Iako mi mnogi skreću pažnju na to da me košarka usporava u trkačkom svijetu, ne uspijevam joj odoliti tako da planiram igrati i narednu sezonu.«

Ciljevi

»Za ovu godinu sam sebi zacrtala da poboljšam sve sportske rezultate, kao i da se oprobam na ozbilnjim ultrama, onim koje se trče 6 i više sati. Što se tiče nekog dugoročnijeg cilja, on je definitivno vezan za moju želju da istrčim maraton za vrijeme manje od tri sata. Voljela bih i sudjelovati u nekim prestižnijim i atraktivnijim utrkama koje organiziraju Berlin, London, Chicago, New York i Tokio. To su utrke o kojima mašta većina trkača.«

Gorana Koporan

Tijana Kabić je diplomirana psihologinja. Rođena je 14. ožujka 1984. godine. Dio djetinjstva je provela u Osijeku, danas živi i radi u Somboru, a njena velika ljubav, hobi i način na koji velikim dijelom financira svoje utrke je njen DJ poziv. Nastupala je u Srbiji, Hrvatskoj, BiH, Crnoj Gori, Italiji, Makedoniji, na Kosovu i Malti, a dijelila je pult s imenima poput **Nastie i Deborah De Luca**, ali i s regionalnim snagama poput **Dejana Miličevića, Marka Nastića, Petra Dundova, Vladimira Ačića** i drugih. Njena glazba je deep, tech i minimal. Nedavno je portal za električnu glazbu *Mimag* uvrstio Tijanu u 15 sjajnih DJ-ica regionalne scene.

U NEKOLIKO SLIKA

Iz Ivković šora

NJIVA

piše: Branko Ivković

E, čeljadi moja, gotovo je plandovanje, borme. Došli lipči dani, pa se već jedared krenilo i radit a ne samo fantazirat i politizirat... Baš sam se danas jeto spušto na moju njivu ode priko od Ivković šora u do da nasičem cicamace za Uskrs. Niki dan sam vidio da je fajin napupala, a kad procvata onda nije lipa i opadne pa ostanu samo prutovi. A prutova mi već dosta, čeljadi moja. Svi švićkaje po meni i uvik prođem kugod ker na vašaru di prodaju kandžije... I idem ja tako njivom nogu prid nogu i pravo da vam divanim borme mi sve niko lagnilo i bilo vruće oko srca... Ta zaboravio sam i ove sve slavne kandidate i kojikake divandžije, a sami ne znaju šta divane, a najgore već ni kome divane. Ta, kugod da je svit glupav, da ne zna da od tog velikog obećavanja ionako neće bit ništa za običan svit. Bolje da čute da ne asniraje toliko jezik. Biće to, ja vam velim, isto kako je bilo i za ovog sadašnjeg, i onog prijašnjeg a i onog prija njega... Nek divani ko šta oče, al meni baš drago što su naši kazli nek se vokšuje ko za kog oče. I pravo je tako. Svi smo mi pri čistoj svisti i zdravoj pameti i nek posli sami sebe ružimo, ko nam kriv kad se ne znamo složit neg imamo sto kandidata. Neg, idem ja tako njivom pa najdem na jednog traktoristu. Radi čovik, tanjira, veli sijaće ditelnu, pa malkoc dalje drugi priranjiva žito ciklonom. Dok sam siko cicamacu, još nji nikoliko naišlo s mašinama atarom. Borme sam se tako obradovo kugod da su to sve moje njive. Jeto, neće našeg čovika lipog, dobrog i poštenog, ko što i sam jesam, satrt nikaki ni bili svit, ni zapad ni istok ni di se to sve ide kako čujem zaradit velike novce a prat tuđe sude. Moždar sam ja mator, glupav i pomalo zaostanut, čeljadi, al ni sam nedočuvan treću noć pa da ne svaćam da se ne mož bog zna kako obogatit peruć sude pa taman da to radiš u Biloj kući, Jeste da su veći novci neg kod nas, al probaj tamo kupit kuću... Opac, to je tamo masniji zalogaj i za indžilira a ne za sudoperu. Ta, manite se fantaziranja, gledajte ove naše lipe njive i dolove, samo triba znat s njima, a na njima smo odranjeni i ima nam, fala Bogu, ko i pokazat, tu je naše carstvo. Vamo, ide i Uskrs, pa ne bi ga mogo provest međ tuđim svitom nema ti novaca, a baš sad mi ne cvataje ruže. No, dosta je bilo. Lipo sam sam sebi zapovidio niki dan da ne divanim o politikama kad nisu za me, al opet me andrak tamo skrenijo. Zato ču ja samo o zemlji, i moram priznat da ne grišim dušu pomalo i o mijanama. I one su za ljudе. Al ne u korizmi, daborme. Toliko se, jevo, moram nagnit da dovatim grančicu na koju će snaš Jela povišat šarana jaja da ču, jevo, lipo past u kanal. Man' ti, kad se jaja lipo šarala samo lukovinom, posli polivačine si i mogo lipo poist. Al kad sad to nije više u modi neg ova izduvana. Lani sam, siroma, osto brez glasa duvajući jaja. Sve mi stra da ču opet. Ajd zbogom, čeljadi.

Bać Ivin štodir

DRŽ se noga ko se drži TEBE

piše: Ivan Andrašić

Ve godine zima zakardašila. Suvomrazica bila skroz do Marina, pa se drnjak skoro do kraj ispraznijo. Došo i Jozip, jutro ladno, pa moro malo podložit. Ni za u ladno sist i fruštukovat, a potli se i nako moro priprat i obrijat. Vad neće u selo ko kaki mašnjar. Lipo se navuko, pa sijo na biciglu, veli otice na misu, a potli će it čestitat imendan Joze, njegovomu virnomu pajte iz škule. Malo daleko stoji, skroz pod šumom na drugi kraj sela, pa dok bilo ladno i vitrovito, ni mu srce iskaloo ni it ko njega. A ni Jozu ni bijo najzdraviji, čuje da mu u poslidnje vrime ni baš dobro, da spo i u krevet. Misli se, zoto i ni bijo ko njega na Ivana. A raniji godina uvik dolazio čestitat, pa i ne godine ka ga ofajdačilo, došo mu čak u bolnicu. Zovi ladnoća se nisu ni vidli, bome, ima tomu već nikoliko meseci, pa veli da se malo isprivopovidu. Samo što se krenijo odoma, moro stat. Nikoliko traktora prošlo jedno za drugim, vuču prikolice pune veštaka. Ka jí vidijo izdaleka, veli vada idu vi što poslidnji došli s nikakim vitrom u njevo selo, ti ko da ni nemu svetaca, jal možda i imu, al ne znu za nji. Došli bliže, vidi da se skroz privarijo. Traktore tiru njegovi i to ni što pri visili u crkve i petkom i svecom, a stigli poradit i svu crkvensku zemlju. Ka se prominjijo popa, više nisu išli nikako, a crkvensku zemlju stali radit drugi. Ka ope došo novi popa, malo išli, malo nisu, zemlju malo radili, malo nisu, a poslidnji godina skroz se odbili i o crkve i o zemlje. Kažu, oni sve o vire obavu doma. A i njeve zemlje imu i više neg što jim triba, jedva je stignu poradit. Ruku na srce, štodira bać Iva, vridna čeljad, kuća jim stalno ide naprid, kroz sve ve godine stekli dosta, al reko bi dosta toga i izgubili. Više ji ne mož ni vidit da malo otidu međ ljudje, samo radu i petkom i svecom. Ka došo bliže Jozine kuće, vidi i čuje izdaleka traktore, pun ji atar. Ko da ni svetac i još taki veliki. Pajta ga jedva dočeko. Malo se pridigo na krevetu, bać Iva mu udesijo vankuše da se može lipo naslonit na nji. »E, pajto moj, teško je ka ostaneš sam kraj svoji najrođeniji. Da mi još komšinica ne obide i š vrimena na vrime štogoda skuva, ne znam kako bi. Po rođene dice bi mogo i krepat«, veli i zagleda se u prazno. Samo mu se suza iskrala iz oka. Bać Iva ni zno šta bi mu no to odvratijo. Jozina ošla mlada na drugi svit. Ostalo mu u selu dva diteta i dvi cure, poženiti, poudavani, al ga slabo obilazu. Peti, najmlađi, svi ga zvali Jozica, ošo još za voga poslidnjega rata u Šwapcku, pa odnud dalje u svit. Doma ni dolazio već pešes godina. Jozu se o sve dice rešijo pridat baš njemu. Piso mu i kuću i zemlju, drugi nisu dobili nikakoga tala. Isprva ga cure još koliko toliko obilazile, al ka Jozica rasprodru svu zemlju i poskrnđo se š njima, okrenile se i odoca. »E, pajto, a lipo sam ti divanijo, drž se nogu ko se drži tebe, a ti zapo, te srce najviše zovim...«, odvrati mu bać Iva. I on se zagledo nikuda u drugu nedilju. Divan jim dalje ni išo, pa se brzo krenijo i doma na ručak.

MISLI

Key: Zalog koji štiti vjernost nije dužnost, već sloboda.
Wilde: Apsurdno je dijeliti ljudе na dobre i zle. Oni su ili dosadni ili zanimljivi.
Bacon: Rijeći su samo slike, zaljubiti se u njih znači zaljubiti se u sliku.

KVIZ

Silvije Strahimir Kranjčević

Koje je godine i gdje rođen hrvatski pjesnik Silvije Strahimir Kranjčević?
U kojem je gradu elitni zavod Germanico – Hungaricum?
Koju je naobrazbu stekao u Zagrebu?
Gdje je poslije radio kao učitelj i pjesnički sazrijevao?
Kako se zvala njegova prva pjesma i gdje je objavljena?
Pod kojim naslovom je objavio svoju prvu zbirku pjesama?
Koliko je ukupno zbirki pjesama objavio tijekom života?
Kako se zvao časopis koji je 8 godina uređivao u Sarajevu?
Kada je i gdje umro Silvije Strahimir Kranjčević?

Roden je u Senju 17. veljače 1865. godine.
U Rimu.

Tečaj za učitelja slovničko – povijesne grupe.
U Mostaru, Livnu, Bijeljini, Sarajevu.
Zavjet, a objavljen je 1883. godine u Hrvatskoj vili.
Bugarkinje, 1884. godine.
Četiri zbirke: Bugarkinje, Izabrane pjesme, Trzaji i Pjesme.
Časopis Nada.

Umro je 29. listopada 1908. godine u Sarajevu.

VICEVI

Pita učiteljica malog Ivcicu:
Kada se beru jabuke?
Kad susjed nije kod kuće – odgovori mališan.

- Kako se završila tvoja svađa sa ženom? – upita prijatelj Tomicu.
- Dopuzala je na koljenima do mene!
- I što ti je kazala?
- Izlazi ispod kreveta da ti ja ne dođem tamo!

FOTO KUTAK

Ovu ću pročitat!

Tv program

PETAK
24.3.2017.

- 06:55 Dobre jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:06 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:06 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:07 Imam problem
09:31 Čarolija, serija
10:22 Neobični vlastovi SAD, dokumentarna serija
11:16 Riječ i život
12:00 Dnevnik 1
12:25 Voli me zauvijek, telenovela
13:09 Skica za portret (R)
13:18 Hrvatsko podmorje: Palagruža, dokumentarna serija (R)
13:50 Bonton: Tko piće, a tko plaća
13:57 Kod doktora, talk-show
14:42 Normalan život
15:29 Znanstveni krugovi
15:59 Hanna, slušaj svoje srce – serija
17:00 Vijesti u 17
17:20 Hrvatska uživo
18:06 Bonton: Važnost slušanja u razgovoru
18:12 Manjinski mozaik
18:30 Moj HRT
19:00 Dnevnik 2
19:46 Tema dana
20:00 Heroji Vukovara: Grad I - Kalvarija, dokumentarna serija
21:19 Hrvatska za 5
22:27 Dnevnik 3
22:50 Eurojackpot
23:00 Lovci na trolove
23:51 Majstor Tai Chi, hongkonški film (R)
01:23 Ona hoće najbolje, američki film (R)
03:18 Skica za portret (R)
03:27 Imam problem
03:48 Tema dana
04:00 Čarolija, serija (R)
04:49 Voli me zauvijek, telenovela

- 05:53 Regionalni dnevnik
06:35 Džepni djedica, serija
06:47 Džepni djedica, serija
07:01 Juhuhu
09:07 Moja životinska obitelj, serija za djecu
09:14 U središtu Života, dokumentarna serija
09:44 Školski sat: Zaštita

osobnih podataka na internetu

- 10:13 Jezični crtići: Pidžin (R)
10:14 Karolinzi i Hrvati (R)
10:43 Gem, set, meč - serija
11:12 Paul O'Grady i ljubav prema psima, dokumentarna serija
11:39 Ubojstvo, napisala je uz Alana Titchmarsha, dokumentarna serija
13:20 Suicide Note, američki film
14:56 Dizajn interijera u rukama amatera, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:41 Veličanstvena priroda: Kameleonska pustinja u Namibiji, dokumentarna serija
17:33 Dobre namjere, serija
18:18 Sve će biti dobro
19:03 Ljubav u zaleđu, serija
19:47 Glazbeni spotovi
20:00 Nogomet, kvalifikacije za SP 2018.: Hrvatska - Ukrajina, emisija
20:35 Nogomet, kvalifikacije za SP 2018.: Hrvatska - Ukrajina, prijenos
21:40 Nogomet, kvalifikacije za SP 2018.: Hrvatska - Ukrajina, prijenos
22:35 Nogomet, kvalifikacije za SP 2018.: Hrvatska - Ukrajina, emisija
23:19 Poštar uvijek zvonii dvaput, američki film
01:14 Suicide Note, američki film
02:44 Noćni glazbeni program

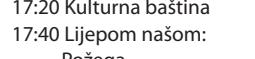
- 06.00 RTL Danas, (R)
06.50 Sve u šest, magazin (R)
07.20 Lego Ninjago, animirana serija (R)
07.50 TV prodaja
08.05 Lovci na nekretnine, lifestyle emisija
09.20 Pet na pet, kviz (R)
10.15 TV prodaja
10.30 Šef na tajnom zadatku, reality show
11.30 Lovci na nekretnine, lifestyle emisija
12.30 Lovci na nekretnine, lifestyle emisija
13.25 Kućice iz snova, lifestyle emisija
13.55 Da pukneš!, zabavna emisija (R)
14.50 Tri, dva, jedan - kuhaj! - nova sezona, kulinarski show (R)
16.30 RTL Vijest

- 17.00 Najbolji ninja ratnici
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.20 Pet na pet, kviz
20.00 Hrabo srce,igrani film, povjesni
23.45 Wolfman, film, horor
01.45 RTL Danas, (R)
02.35 Kraj programa

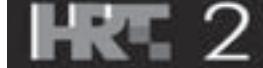
SUBOTA
25.3.2017.

- 05:50 Klasika mundi: Fenomen Karajan, glazbeno-dokumentarni film
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:08 Buntovna kraljica, američki film - ciklus klasičnog vesterna
10:35 Uvijek otvoreni, humoristična serija
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Duhovni izazovi
13:50 Prizma
14:40 Ratovanje u moderno doba: Oružje, dokumentarna serija
15:40 Gradijanica vrtova: Roberto
16:10 Zdrav život
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kulturna baština
17:40 Lijepom našom: Požega

- 19:00 Dnevnik 2
19:45 Tema dana
20:00 LOTO 7/39
20:05 A strana, zabavno-glazbena emisija
21:48 Dnevnik 3
22:15 G.I.Jane, američki film
00:20 Buntovna kraljica, američki film - ciklus klasičnog vesterna
01:50 Nijemi svjedok, serija
03:40 Pomak sata
03:40 Nijemi svjedok, serija
04:30 Skica za portret
04:40 Manjinski mozaik
04:55 Tema dana
05:07 Ratovanje u moderno doba: Oružje, dokumentarna serija
06:02 Veterani mira
06:47 Prizma

- 05:25 Regionalni dnevnik
06:07 Pipi duga čarapa, crtana serija za djecu (R)
06:35 Juhuhu
08:31 Moja životinska obitelj
08:37 U središtu Života, dokumentarna serija za djecu
09:07 Farscape - Bijeg u svemir, serija
10:02 U Hestonovu svijetu, dokumentarna serija

- 11:08 Vrtlarica: S vrtom iz dana u dan
11:40 Sjedni, odličan

- 12:12 Luka i prijatelji
12:40 Umorstva u Midsomeru, serija
14:15 Nogomet, kvalifikacije za SP 2018.: Hrvatska - Ukrajina, snimka

- 16:00 Regionalni dnevnik
16:34 Auto Market Magazin - sponzorirani program

- 17:07 Magazin Lige prvaka
17:40 Rukomet, LP (M), 1/8 finala, PPD Zagreb - Vesprem, prijenos

- 19:45 Glazbeni spotovi
20:00 Nestali u 60 sekundi, američki film (R)

- 21:58 Ja sam Ali, dokumentarni film
23:50 Motel Bates, serija
00:36 Ludnica u Clevelandu, humoristična serija

- 00:56 Uvijek je sunčano u Philadelphia, humoristična serija
01:16 Noćni glazbeni program

- 05:40 RTL Danas, (R)

- 06:25 Tko će ga znati
07:15 Tko će ga znati!

- 08:10 Legenda o Tarzanu
08:35 Lego Friends

- 09:45 Naša mala klinika
10:55 Šaljivi kućni video

- 11:25 Šaljivi kućni video
12:10 Šef na tajnom zadatku, reality show

- 13:10 Lovci na nekretnine
14:10 Kućice iz snova, lifestyle emisija

- 14:35 Kućice iz snova
15:05 Rent-a-mama,igrani film, komedija (R)

- 16:30 RTL Vijesti

- 16:50 Rent-a-mama,igrani film, komedija
17:15 Ludi Guinnessovi rekordi

- 17:55 Ludi Guinnessovi rekordi
18:30 RTL Danas

- 19:20 Da pukneš!, zabavna emisija
20:00 Superljudi, show
22:00 Sahara,igrani film, avanturistički
00:25 Kravo iskupljenje,igrani film, akcijski
02:10 Astro show
03:10 RTL Danas, (R)
03:55 Kraj programa

NEDJELJA
26.3.2017.

- 07:50 Bili smo stranci, američki film - Zlatna kinoteka

- 09:40 Biblija
09:50 Portret Crkve i mjesta: Pribislavac

- 10:00 Pribislavac: Misa, prijenos

- 11:03 Pozitivno

- 12:00 Dnevnik 1

- 12:30 Plodovi zemlje

- 13:25 Split: More

- 14:00 Nedjeljom u dva

- 15:05 Mir i dobro

- 15:35 Skica za portret

- 15:48 Ovo je opera: Antonio Vivaldi - Venecija i komercijalna opera

- 17:00 Vijesti u 17

- 17:15 Sve zbog jednog dječaka, humoristična serija

- 18:00 volimnedjelju

- 19:00 Dnevnik 2

- 19:45 Tema dana

- 20:00 LOTO 6/45

- 20:10 Živi i mrtvi, hrvatski film

- 21:45 Vijesti iz kulture

- 21:53 Dnevnik 3

- 22:20 Razarači Harry, američki film

- 00:00 Nedjeljom u dva

- 01:00 Ubójstvo u Walesu, serija

- 02:35 Bili smo stranci, američki film - Zlatna kinoteka

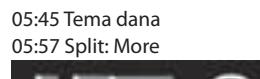
- 04:20 Skica za portret

- 04:30 Ovo je opera: Antonio Vivaldi - Venecija i komercijalna opera

- 05:20 Eko zona

- 05:45 Tema dana

- 05:57 Split: More

- 06:03 Regionalni dnevnik
06:35 Pipi duga čarapa

07:00 Juhuhu
 09:20 Detektiv Murdoch
 10:10 Detektiv Murdoch
 11:00 Ciglu po ciglu - Bryk preuređuje, dokumentarna serija
 11:20 Vrtlarica
 11:55 Nećemo reći mladenki, zabavno-dokumentarna serija
 12:55 Veličanstveni kolači Fione Cairns, dokumentarna serija
 13:50 Lidijina kuhinja: Uspomene na njoke s unucima, dokumentarna serija
 14:15 (Re)kreativac
 14:50 Zaljubljeni grad, američki film
 16:25 Uoči EP u dizanju utega, Split, 2017.
 16:55 Omiš, Košarka, Kup Hrvatske (Ž), prijenos finala
 19:00 Colonia, snimka koncerta (2. dio)
 20:00 Full Metal Jacket, američki film
 21:57 Vinkinzi, serija
 22:44 Crna guja, serija
 23:14 Sinovi anarhije, serija
 00:09 Detektiv Murdoch
 00:59 Detektiv Murdoch
 01:49 Zaljubljeni grad, američki film (R)
 03:19 Noćni glazbeni program

04.15 RTL Danas, (R)
 05.00 Tko će ga znati
 05.55 Lego Friends
 06.50 TV prodaja
 07.05 Naša mala klinika
 08.20 InDizajn s Mirjanom Mikulec, lifestyle emisija
 09.15 Nikad nije kasno, (R)
 11.10 Ti mi lažeš najbolje, film, triler/romantični
 13.45 Sahara,igrani film, avanturistički (R)
 16.10 Superljudi, show (R)
 16.30 RTL Vijesti
 16.40 Superljudi, show (R)
 18.30 RTL Danas
 19.15 Da pukneš!
 20.00 Umri muški 5: Dobar dan za umiranje,igrani film, akcijski
 22.00 Nikad nije kasno,show
 00.00 Wolfman, film, horor
 02.05 Astro show
 03.05 RTL Danas, (R)
 03.50 Kraj programa

PONEDJELJAK
27.3.2017.

06:40 TV Kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Imam problem
 09:32 Čarolija, serija
 10:17 Plodovi zemlje
 11:12 Treća dob
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Voli me zauvijek
 13:12 Informativka
 13:21 Hrvatsko podmorje: Lastovo, dokumentarna serija
 13:53 Bonton: Važnost slušanja u razgovoru
 14:00 Kod doktora, talk-show
 14:45 Društvena mreža - medicina
 16:00 Hanna, slušaj svoje srce - serija
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Hrvatska uživo
 18:05 Bonton
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:00 Mjesto koje zovem dom, serija
 20:55 Global
 22:00 Otvoreno
 22:45 Vijesti iz kulture
 23:00 Dnevnik 3
 23:25 Neobični vlakovi: Madagaskar
 06.05 RTL Danas, (R)
 06.50 Sve u šest, magazin (R)
 07.25 Legenda o Tarzanu
 07.50 TV prodaja
 08.05 Kućice iz snova, R)
 08.30 Kućice iz snova
 09.15 Šef na tajnom zadatku, reality show
 10.30 Lovci na nekretnine
 11.35 Obožavaj ili prodaj
 12.30 Kućice iz snova
 13.00 Ti mi lažeš najbolje,igrani film, triler/romantični (R)
 15.30 KBC, serija (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Lovci na nekretnine
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.20 KBC, serija
 20.00 Život na vagi
 21.50 Tri, dva, jedan - kuhanj!
 22.15 RTL Direkt
 22.50 Tri, dva, jedan - kuhanj!
 00.00 Kronike zločina, serija
 00.30 Jerry Springer: Prljavo rublje, dating game show
 01.00 Jerry Springer: Prljavo rublje, dating game show
 01.25 Život na vagi, (R)
 03.20 Astro show
 04.20 RTL Danas, (R)
 05.10 Kraj programa

06:03 Riječ i život
 06:35 U vrtu pod zvjezdama, serija
 07:00 Juhuhu
 08:30 Kronike Matta Hattera, crtana serija
 08:56 Moja životinjska obitelj
 09:02 (U središtu Života), dokumentarno-igrana serija za djecu
 09:30 Školski sat: Matematički višeboj 5
 10:00 Sedam vrhova: Inke - posljednja utočišta
 10:30 Gem, set, meč - serija
 11:05 Sjedni, odličan
 11:35 Ubojstvo, napisala je uz Alana Titchmarsha
 12:25 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha, dokumentarna serija

UTORAK
28.3.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Imam problem
 13:20 Ubojiti SMS-ovi, kanadski film
 14:55 Dizajn interijera u rukama amatera
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Tajne dvorca s Ruth, Peterom i Tomom - dok. serija (R)
 17:40 Dobre namjere, serija
 18:25 Sve će biti dobro
 19:10 Ljubav u zaleđu, serija
 19:50 Glazbeni spotovi
 20:00 David Attenborough i divovski dinosar, dokumentarni film
 21:00 TV Bingo
 21:45 Nijanse plave, serija
 22:35 Mučke, serija
 23:25 Završni udarac, serija
 00:10 Ubojiti SMS-ovi, kanadski film (R)
 01:40 Noćni glazbeni program

09:32 Čarolija, serija
 10:17 Neobični vlakovi: Madagaskar
 11:17 Glas domovine
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Voli me zauvijek, telenovela
 13:12 Informativka: Glazbena autorska prava
 13:21 Hrvatsko podmorje: Brijuni, dokumentarna serija

20:00 Žene, povjerljivo!: Moje vrijeme, moji snovi
 20:55 Sonja i bik, hrvatski film
 22:45 Preljub, serija
 23:45 Mučke, serija
 01:20 Završni udarac, serija
 02:05 Slada strana života, američki film (R)
 03:30 Noćni glazbeni program

06.00 RTL Danas, (R)
 06.45 Sve u šest, magazin (R)
 07.20 Lego Friends
 08.05 Šef na tajnom zadatku, reality show
 09.20 Lovci na nekretnine
 10.35 Obožavaj ili prodaj
 11.35 Kućice iz snova
 12.05 Tri, dva, jedan - kuhanj!
 13.45 Život na vagi, (R)
 15.55 KBC, serija (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Lovci na nekretnine
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.20 KBC, serija
 20.00 Život na vagi
 21.15 Tri, dva, jedan - kuhanj!
 22.15 RTL Direkt
 22.50 Tri, dva, jedan - kuhanj!
 23.30 Kronike zločina, serija
 00.05 Kronike zločina, serija
 00.35 Jerry Springer: Prljavo rublje
 01.30 Život na vagi, (R)
 02.35 Tri, dva, jedan - kuhanj!
 04.05 Astro show
 05.05 RTL Danas, (R)
 05.50 Kraj programa

SRIJEDA
29.3.2017.

05:53 Regionalni dnevnik
 06:35 U vrtu pod zvjezdama
 07:00 Juhuhu
 08:56 Moja životinjska obitelj
 09:02 (U središtu Života)
 09:30 Školski sat: Putovanje pisma
 10:00 Ciak junior: Blago željeznice
 10:15 Notica: Glasovir
 10:30 Gem, set, meč - serija
 11:05 (Re)kreativac
 11:35 Ubojstvo, napisala je uz Alana Titchmarsha
 12:25 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha, američki film

13:25 Slađa strana života, američki film
 14:55 Dizajn interijera u rukama amatera
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 David Attenborough i divovski dinosar
 17:37 Dobre namjere, serija
 18:20 Sve će biti dobro
 19:05 Ljubav u zaleđu, serija
 19:50 Glazbeni spotovi

18:05 Bonton
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:00 LOTO 7/39
 20:05 Potrošački kod
 20:40 Pola ure kulture
 21:15 Iza zavjesa
 22:00 Otvoreno
 23:00 Dnevnik 3
 23:25 Neobični vlakovi: Šri Lanka, dok. serija
 00:20 Ray Donovan, serija
 01:15 Pohlepa, serija
 02:15 Boja strasti, telenovela
 03:00 Boja strasti, telenovela
 03:45 Čarolija, serija
 04:40 Imam problem
 04:50 Otvoreno
 05:35 Tema dana
 05:47 Voli me zauvijek

05:53 Regionalni dnevnik
 07:00 Juhuhu
 08:30 Kronike Matta Hattera
 08:56 Moja životinska obitelj
 09:02 (U središtu Života)
 09:30 Školski sat: Laboratorij i vrt
 10:00 Ton i ton: Ples i scenografija
 10:15 Navrh jezika: Automobil
 10:30 Gem, set, meč - serija
 11:05 Luka i prijatelji
 11:35 Ubojstvo, napisala je
 12:25 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
 13:25 Ljubav iznova, američki film
 14:55 Dizajn interijera u rukama amatera

16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Veličanstvena priroda: U potrazi za izvorom moćne Amazone, dokumentarna serija
 17:35 Dobre namjere, serija
 18:15 Sve će biti dobro
 19:00 Ljubav u zaleđu, serija
 19:45 Glazbeni spotovi
 20:00 Apokalipsa: Prvi svjetski rat - Bijes, dokumentarna serija
 21:00 Glasnici vjetra, američki film
 23:15 Pripravnik, dokumentarna serija
 00:15 Mučke, serija
 01:20 Završni udarac, serija
 02:05 Ljubav iznova, američki film
 03:30 Noćni glazbeni program

06.10 RTL Danas, (R)
 06.55 Sve u šest, magazin (R)
 07.30 Lego Friends
 08.15 Kućice iz snova
 09.00 Šef na tajnom zadatku, 10.10 Lovci na nekretnine
 11.10 Obožavaj ili prodaj
 12.10 Kućice iz snova
 12.40 Tri, dva, jedan - kuhanje!
 14.15 Život na vagi, (R)
 15.30 KBC, serija (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Lovci na nekretnine
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas,
 19.20 KBC, serija
 20.00 Život na vagi
 21.15 Tri, dva, jedan - kuhanje!
 22.15 RTL Direkt
 22.50 Tri, dva, jedan - kuhanje!
 23.30 Kronike zločina

00.05 Jerry Springer: Prljavo rublje
 01.20 Život na vagi, (R)
 02.15 Tri, dva, jedan - kuhanje!
 03.45 Astro show
 04.45 RTL Danas, (R)
 05.30 Kraj programa

ČETVRTAK 30.3.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Imam problem
 09:25 Čarolija, serija
 10:20 Neobični vlakovi: Maroko
 11:16 Korizmena sjećanja
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Voli me zauvijek
 13:15 Hrvatsko podmorje: Mljet 1

13:51 Kod doktora, talk-show
 14:35 Jezik za svakoga
 14:45 Društvena mreža
 15:35 Prometej
 16:00 Hanna, slušaj svoje srce – serija
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Hrvatska uživo
 18:05 Bonton
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:00 Šifra, kviz
 20:55 Antiputopis
 22:00 Otvoreno
 22:45 Vijesti iz kulture
 23:00 Dnevnik 3
 23:25 Romano Bolković - 1 na 1, talk show
 00:10 Ray Donovan, serija

01:05 Zakon i red:
 Zločinačke nakane, serija
 01:50 Boja strasti, telenovela
 02:35 Boja strasti, telenovela
 03:20 Čarolija, serija
 04:15 Skica za portret
 04:25 Imam problem
 04:45 Otvoreno
 05:30 Tema dana
 05:42 Voli me zauvijek

05:53 Regionalni dnevnik
 06:35 U vrtu pod zvijezdama, serija
 07:00 Juhuhu
 08:56 Moja životinska obitelj
 09:02 (U središtu Života)
 09:30 Školski sat: Ples na svili
 10:00 Čarobna ploča - sedam kontinenata: Primorska Hrvatska
 10:15 EBU dokumentarni film: Dvostruki život, švedski dok. film
 10:30 Gem, set, meč - serija
 11:05 Pozitivno
 11:35 Ubojstvo, napisala je
 12:25 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
 13:20 Zakopane tajne, američki film
 14:55 Dizajn interijera u rukama amatera
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Veličanstvena priroda: Čileanski otok krajnosti - Madre de Dios, dokumentarna serija
 17:35 Dobre namjere, serija
 18:15 Sve će biti dobro
 19:00 Ljubav u zaleđu, serija
 19:45 Glazbeni spotovi

20:00 Planet Zemlja II: Otoci, dokumentarna serija
 21:00 Kum 2, američki film - Ciklus Oscarovci
 00:20 Mučke, serija
 01:45 Završni udarac, serija
 02:30 Zakopane tajne, američki film (R)
 04:00 Noćni glazbeni program

06.20 RTL Danas, (R)
 07.05 Sve u šest, magazin (R)
 07.40 Lego Friends
 08.25 Kućice iz snova
 09.10 Šef na tajnom zadatku
 10.20 Lovci na nekretnine
 11.25 Obožavaj ili prodaj
 12.25 Kućice iz snova
 12.55 Tri, dva, jedan - kuhanje! - nova sezona, (R)
 14.30 Život na vagi, (R)
 15.30 KBC, serija (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Lovci na nekretnine
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.20 KBC, serija
 20.10 Život na vagi
 21.15 Tri, dva, jedan - kuhanje!
 22.15 RTL Direkt
 22.50 Tri, dva, jedan - kuhanje!
 23.30 Kronike zločina, serija
 00.05 Kronike zločina, serija
 00.35 Jerry Springer: Prljavo rublje
 01.05 Jerry Springer: Prljavo rublje
 01.20 Život na vagi, (R)
 02.15 Tri, dva, jedan - kuhanje! - nova sezona, (R)
 03.45 Astro show
 04.45 RTL Danas, (R)
 05.30 Kraj programa

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasa Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretnе informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

Pomoću nove multimedijске usluge HRTi u stvarnome se vremenu u cijelome svijetu može gledati i cjelokupni Četvrti program HTV-a. Taj se televizijski program sve više profilira kao program namijenjen međunarodnoj javnosti i Hrvatima izvan Hrvatske.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 MHz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno - razgovor* na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Syjetionik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

SUNČANA AKCIJA
-10%

SUBOTICA

024/ 551 045

U tri riječi - SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karadordjev put 38, tel. 024 555 867

**MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

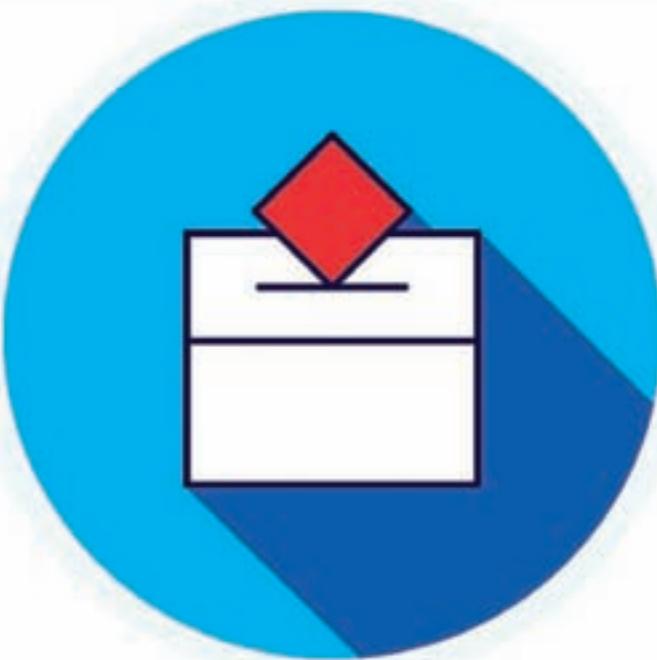
JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

www.pogrebno.rs

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

IZAĐI BEZ STRAHA!

GLASUJ HRVABRO

za onoga koji se zalaže:

za razmjernu zastupljenost **Hrvata** u državnim
institucijama i javnim ustanovama ✓

za odsustvo politika isključivanja, prešućivanja i miješanja
države u **naša identitetska pitanja** ✓

za **stvarno rješavanje** otvorenih manjinskih prava Hrvata ✓

za pozitivne i razvojne programe koji će omogućiti
perspektivu ovdašnjim Hrvatima ✓

Nije dovoljno da ova načela budu prisutna samo u predizbornim programima
predsjedničkih kandidata, već se mora prilikom izbora cijeniti i njihova
dosadašnja politička praksa. Samo oni imaju pravo na naše povjerenje!

IZAĐIMO NA IZBORE

za predsjednika Republike i tako
očitujmo vlastitu zainteresiranost
za svoju i budućnost Srbije!

**DEMOKRATSKI SAVEZ
HRVATA U VOJVODINI**